

Ozioma Jesu Kristi Rike Ke Luku Dọn De E

Ihiẹn Wẹ De Ni Ekukwọni

¹ Tiofilosị Ikpen ile rị nị, ndị bu ọda a lili maguọ depuha ihien ndị hun mę ime igunrun ęnyi; ² wẹ de wẹ hu kę ndi ahun gi ęnya wẹ hun ihien ndini wẹ gha isi mbidon lę ndi zisonmę ozi hu don gwa ęnyi. ³ Ya wu, make ni a kpachanpu guo m ęnya lebancharin ihien ndini ile ęnya gha mbidon lala, e roguo m'a ni o hugho mma ni mme nwen nke gi usonron-usonron den'i k'o don mesonme, ⁴ keni o hun uzọ we i ęnya ni ihien wẹ kuzi i wu ezioku.

Mmon-ozị E Wẹhe Ozi Ni Wẹ K'a Mu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

⁵ Ogen Herodu gi wu eze Judia, o nwon onye nchu-ęjan ohu w'a kpo Zekaraya. Ke wẹ don han ndi nchu-ęjan, itu Abija k'o rị. Elizabeti nwunye ę wuzikwo onye ebon Eronu ke ya. ⁶ Wẹ ębuo wu ndi ezi-omume ęnya Osolobue; enwon wẹ nkoriani—w'e donmęcharin iwu lę odinali ile rị ofufe hun Dinwonna-ęnyi tumesonme. ⁷ Kanị amuni wẹ nwa, makele Elizabeti wu agan, bu wẹ ębuo a kaguo ęgedi.

⁸ Uhuohin ohu, Zekaraya rị ime Ulo-nsọ a run orun nchu-ęjan a, ogen ndi itu ę gi rị orun. ⁹ Ke omenalị ndi nchu-ęjan don rị, iya kę mkpo wẹ tu hanrin hun sikọ d'a banye Ebehu-ri-nsọ ime Ulo-nsọ Dinwonna-ęnyi d'a kpo nsensi okun. ¹⁰ K'o rị a kpo

nsensị hụ ọkụn, ndị hụ ile bịa d'e fe ofufe hụ ihun-ezi, e mę ekpere. ¹¹ 'Ya kę mmọn-ozị Di-nwọnni-ęnyi nọ nwọnpụha nị Zękaraya ime ebahun; mmọn-ozị hụ wuzo azụun ęka-ihien ukpo w'a nọ a kpọ nsensị ọkụn. ¹² Ogę Zękaraya gi hụn a, ęhụ nọ mama a nni ọda-ọda, egun nọ tuma a. ¹³ Mmọn-ozị hụ nọ sị a, “Atule egun Zękaraya! Osolobue a nuguọ ekpere i: Elizabeti nwunye i jenkọ d'a mun'i okennyel! I siko d'a kpọ a Jonu. ¹⁴ Unu jenkọ d'a ghoghọ ọda; efọ siko d'a suọ onu usuo ọda-ọda; ndi bu ọda jenkọ d'a ghoghoni omumu a, ¹⁵ makeni o jenkọ d'a wu oken ihian ęnya Di-nwọnni-ęnyi. O rakokwo manya owule mobu manya zeni. We gini d'a mu a, Mmọn-nsọ siko d'a gha ebe o ri efọ nne e jun ime e. ¹⁶ O jenkọ d'e mę ndi Izrelu bu ọda gbहतo d'e kunrun Di-nwọnni-ęnyi wu Osolobue we. ¹⁷ O siko d'e buru ni Di-nwọnni-ęnyi uzo ken'o kwan'a uzo; o jenkọ d'e gi agungun le iken onye-amuma wu Elaija mę e—keni o mę obi ndi nedi gbहतo si ebe umu we ri, mę ndi nnupu-isi gbहतo d'e romę iroro ndi ezi-omume, iroro ndi marin ihien—gi e kwademe ndi alini make obibia Di-nwọnni-ęnyi.”

¹⁸ Zękaraya nọ sị mmọn-ozị hụ, “Nani m'e don marin ni onwan siko d'e mę? A kaguọ m egedi, nwunye m a kaguozị egedi.” ¹⁹ Mmọn-ozị hụ nọ shiari a, si, “Mmę wu Gebrelu hun e wuzo ihun Osolobue. Iya zi m d'a gwa i oku, zi i oziomani. ²⁰ Ebe o mę nwan ni y'e gini ihien ndi hụ m ku don, ihien ndi hụ hun jenkọ d'e mezuru ogę ru, i jenkọ d'a wu odin: 'ya sakozị ęka ku oku d'e ru uhuhin ihien m ku jenkọ d'e mę.”

²¹ Ogę ihieni gi ri e mę, ndi ahun hụ e che

Zekaraya, a si, “K'o biehanzini enina ime Ebahun-ri-nso?” ²² Ogen o gi puha, o sani aka gwa we oku, 'ya we no marin n'o hunole ohun ime Ebahun-ri-nso—makeni o to e gi aka a gwa we oku, o sazihi aka ku oku.

²³ Ogen orun a a guu, o no lama iwe e. ²⁴ Omegu, Elizabethi nwunye e no turu ime. Elizabethi aghani ime ulo pu orogbo ifon isen. ²⁵ O si, “Di-nwonni-enyi e meke ni m ebe o no gi enya ri mma lee m, wepu uya ile m ri a hun ebe ndi nke m ri!”

Mmon-oziri E Wehe Oziri Omumu Jizosi

²⁶ Ogen efo-ime Elizabethi gi ri ifon isin, Osolobue no zi mmmon-oziri ahun w'a kpo Gebrelu jen obodo ohu me ekere w'a kpo Nazareti hun ri Galili; ²⁷ o zi e d'e kunrun nwa-agbo o hu kelani marin okenny. Efan nwa-agbo hu wu Meri. Nwa-agbo ahun le okenny o hu w'a kpo Josef u kweregbama ni we jenko d'a lu; Josef u wu onye ikpun-ulo eze, ikpun-ulo Defidi. ²⁸ Mmon-oziri hu no bia d'e kunrun Meri, si a, “Darul! Onye Chuku gozi agozi! Chuku noyeni i anoyeni.”

²⁹ Oku mmmon-oziri hu gwa Meri anizini obi ru Meri ali kaka; o hu a ju enwen e ke elee udi ekele wu onwan. ³⁰ Mmon-oziri hu no si a, “Atule egun. Osolobue e meguo ni ohunma. ³¹ I k'a tu ime, mu okenny; i jenko d'a kpo a Jizosi/Jesu. ³² O k'a wu oken ihian; we jenko d'a kpo a Nwa Onye Hu Kacharinni. Di-nwonni-enyi wu Osolobue jenko d'e ye e ukpo nedi-e-kani wu Defidi; ³³ o k'a ki Izrelu, ikpun-ulo Jekopu, jenin ejen; ali-eze e aguko!”

³⁴ Meri nọ sị mmọn-ozị hụ, “Nanị k'o dọn mẹ—bụ m'e ke marin okennyẹ?”

³⁵ Mmọn-ozị hụ nọ sị a, “Mmọn-nso jenkọ d'a bjakwasị i; ikẹn Onyẹ Hụ Kachanrinni jenkọ d'e kpumẹ i. Ya wụ, nwa i jenkọ d'a mụ k'a rị nso—wẹ k'a kpọ a Nwa Osolobue. ³⁶ Ozozi, Elizabethi nwene i a turuguo ime—ebeni o kaguu egedi! Efo-ime rị a nwan ifon isin—onye nwen wẹ te sị n'ọ wụ agan! ³⁷ Makeni, o nwonni ihien Osolobue ghaleni a saeka e me!”

³⁸ Ya Meri nọ sị, “Iyaa; odibo Di-nwonni-enyi ke m wụ—'ya rị ni m k'i dọn ku!” 'Ya mmọn-ozị hụ nọ la a to, pu.

Meri E Jẹn D'a Hụn Elizabethi

³⁹ Omeguu, 'ya Meri nọ kwademẹ ozigbo-ozigbo jenmẹ obodo ohu hụn rị oke alị Judia. ⁴⁰ O ru ebẹhụ, o nọ banye iwe Zekaraya, kele Elizabethi. ⁴¹ Ogen Elizabethi gi nụ ekele Meri, nwa rị a efo nọ tūsi elu. 'Ya Mmọn-nso nọ gbajun Elizabethi. ⁴² 'Ya Elizabethi nọ gi oken olu dọbepu oro, sị, “Iyū ke wẹ kachanrin a gozi ime ikpoho ile; nwa i sikọ d'a mụ wụ onyẹ wẹ gozi agozi! ⁴³ Nanị ke ihien oma han enina dọn mẹ m, ni nne Di-nwonni-m bia d'a hụn m? ⁴⁴ Makeni, hụn m gihụ nū k'i kele, nwa rị m efo nọ gi ighoghọ tūsi elu! ⁴⁵ Ngozi rị ni okpoho hụ hụn kweri ni oku hụn Di-nwonni-enyi gwa a jenkọ d'e mezu!”

Ebụ Meri Gi Ja Osolobue mma

⁴⁶ Meri nọ sị,
 “Obi m rị a ja Di-nwonni-enyi mma;
⁴⁷ mmọn m rị a ghoghọ ime Onyẹ-nzuopuha m wụ Osolobue,
⁴⁸ makeni o giguọ enya rị mma lee m —

mme, hụn wụ odibo ẹ mmakalaka!
 Ezioku-ezioku, gha nwan kiken e jen,
 agbọ ile siko d'a gha a kpo m onye we gozi
 agozi,

49 make ni Onye Hụ Nwọn Iken e meole ni m
 oken ihien ri ichen-ichen;
 efan a rizikwo nsọ!

50 O mesonme ni ndi hụn e humen'e isi omiken —
 gha agbọ d'e ru agbọ.

51 O tinpugwo eka a, kpa iken,
 kponyiya ndi mpache le ihien we ri e ro.

52 O wetugwo ndi-nze uku elu ukpo we,
 bushi ndi nwonleni ihien we wu enu.

53 O gigwo ihien ri mma yejun onye egun ri a gun
 efọ,
 gbama odafin eka, chupu a.

54 O yegwoni odibo ẹ wu Izrelu eka;
 o nyanhanguo omiken ya le enwen ẹ wu Osolobue.

55 O nyanhanguo a
 k'o don kwe ndi nedi enyi kan nkwa —
 k'o don kwe Ebrahim le ebọn a ile nkwa jenin
 ejen!”

56 Ya Meri no son Elizabeti ndi ihien rike orogbo
 ifon eto, o no lakin iwe ẹ.

Omumu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

57 O ru ogen Elizabeti k'e gi mu, o no mu okennyẹ.

58 Ndi bikunmen'e le ndi nke we no nu ni Di-
 nwonni-enyi e meguo n'a oken omiken, we no son
 ẹ ghoghọ. 59 Nke akpu-uhuhin esato, we no bia d'a
 kwa nwata hu ugun; we te k'a gun a Zekaraya nọke
 nedi ẹ, 60 kale nne ẹ no si, “Mba-o! We jenkọ d'a kpo
 a Jonu.” 61 We no si a, “O nwonni onye nke unu hụn

a za efan hụ!” ⁶² Wẹ nọ gi ẹka jụ nedi ẹ efan wẹ siko d'a kpọ a. ⁶³ O nọ si wẹ y'ẹ omuma hụn w'a kaye ihien, 'ya o nọ de, “Efan a wu Jonu.” O nọ tu wẹ ile enya! ⁶⁴ Idumuzi, onu a nọ shiapu, ire e a topu, o nọ kume oku, jama Osolobue mma. ⁶⁵ Egun nọ tuma ndi ile bikunmeni wẹ; ndi ihian hụ e ku oku ihien ndini egerere oke Judia ile. ⁶⁶ Onye owule nun'a hụ e ro e, a si, “Kini ke nwatani jenkọ d'a wu?” Wẹ ri a jụ enina makeni ẹka Di-nwonna-enyi ri ime ndun a ezioku-ezioku.

Amuma Zekaraya Bu

⁶⁷ Mmon-nsọ nọ jun ime nedi ẹ wu Zekaraya, 'ya o nọ bu amumanị:

⁶⁸ “Ojija-mma ya ri ni Di-nwonna-enyi wu Osolobue Izrelu!

Makeni o bialo d'e yeni ndi nke ẹ ẹka,
o gbapuhaguo wẹ.

⁶⁹ O wepuhaguoni enyi Mpın,
Oken Onye-nzuopuha, hūn jenkọ d'a zuopuha
enyi —
onye ikpun-ulo odibo ẹ wu Defidi.

⁷⁰ O meguu a k'o don ku ẹ edei,
ghahani ndi-amuma nsọ a,

⁷¹ n'o jenkọ d'a zuopuha enyi ẹka ndi inenren enyi ile
le ndi iwe enyi ri e we;

⁷² n'o siko d'e meni ndi nedi enyi kanị omiken
nyanhan nkwerigbama nsọ a —

⁷³ nyanhan efan a,

hūn o kunni nedi enyi kanị wu Ebrahim
ogon o gi kwe ẹ nkwa —

⁷⁴ n'o siko d'a gbapuha enyi ẹka ndi inenren enyi,
amangbe egun ghazi a tu enyi enyi gha e fe e,

75 kama, ęnyi e gi iri-nsọ le ime-ihien o cho
e fe ę,
ogologo ndun ęnyi ile.”

76 “Nke iyu wu nwa,
we jenkọ d'a kpo i
onye-amuma nke Onye Hu Kachanrinni;
i siko d'e buru ni Di-nwonni-ęnyi uzọ,
keni i hun uzọ kwa n'a uzọ a;

77 i jenkọ d'e me ndi nke e marin
ke w'a don nwonhen nzuopuha
ghahani inwonhen mgbaghari njo we.

78 Onwan jenkọ d'e me
make efoma le omiken Osolobue ęnyi,
hun o jenkọ d'e gi me ukpe nzuopuha
nwunmeni ęnyi,

79 me e gha elu-igwee nwunmeni
ndi hun ri ime ishi le ime onyinyon-onwun;
du ukọ ęnyi
ye uzọ udon.”

80 Nwata hu wu Jonu e sue, wuru onye zeni ime
mmon; o no biri atu d'e ru uhuhin hu o puha d'a
runma orun a id'ęnya ndi Izrelu ile.

Isi Nke Ebuo

Omumu Jizosi (Mat 1.18-25)

¹ Ogen hu, eze-kani w'a kpo Siza Ogostusu no ye
iwu, si we detuchanrin efan ihian ile ri uwa—ebe ile
ri okpuru okiki ndi Rom. ² (Onwan wu nke ibuzo we
detu efan ihian ile; ogen Kwirinosi gi wu Govano ri a
ki ali Siria ke we gi detu efanni.) ³ Onye owule hu e
jen obodo e d'e deye efan.

⁴ 'Ya Josefụ nọ gha obodo Nazaretị rị Galili si obodo Betulehem hụn rị Judia, obodo wẹ nọ mu Defidi—makeni ikpun-ulo Defidi k'ọ gha puha. ⁵ Iya le Meri hụn wẹ ebuq kwerigbama ni wẹ jenkọ d'a lu wi jen d'e deye efan. Meri rị ime ogen hu. ⁶ Ebe wẹ rị Betulehem, ogen Meri k'e gi mu nwa hu e ru, ime nọ memẹ e. ⁷ O nọ mu nwa ibuzo a, mu a okennyẹ, gi ekwa wẹ gi a pa nwa fuma a, bu e dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri—makeni uzọ aria hụn wẹ siko d'a nodi ime ulo ndi-ijen a nodi.

Ozi Ndi Mmon-ozì Wẹhẹ Ni Ndi-ndu Anu Ahun

⁸ Uhinhin hu, o nwe ndi e du anu rị ofia egbere ahun, e lepu anu wẹ enya. ⁹ Mmon-ozì Di-nwonnienyi nọ nwonpuha ebe wẹ rị, ogho Di-nwonnienyi nọ nwunhunmẹ wẹ leke ukpe. 'Ya egun nọ tuma wẹ. ¹⁰ Kanị mmon-ozì hu nọ si wẹ, "Atule ni egun! M bia d'e zi onu ozi oma hūn siko d'e wẹheni ihian ile eregede ighoghọ. ¹¹ A muguo ni wẹ unu Onyenzuopuha tanni ime obodo Defidi; iya wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, hūn wu Di-nwonnienyi! ¹² Onwan ke unu jenkọ d'e gi marin a: unu jenkọ d'a hūn nwa wẹ gi ekwa fuma, bu dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri."

¹³ Idenmizi, igunrun ndi mmon-ozì elu-igwee nọ fopuha che ni mmon-ozì hu, a ja Chuku mma, a si,

¹⁴ "Ogho 'ya rị ni Osolobue
 ebẹhu kachanrin elu ejen;
 udon 'ya rị ni ndi rị ime uwa,
 ndi o rị e meni ohunma!"

¹⁵ Mgbe ndi mmon-ozì hu gi lagu wẹ to, si elu-igwee, ndi-ndu anu hu nọ si ibe wẹ, "Ni enyi jenu

Betulehem d'a hun ihienni meni, hun Di-nwonni-enyi gwa enyi.”¹⁶ We no jenne ozigbo-ozigbo. We no hun Meri le Josefụ le nwa ahun we bu dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri.¹⁷ Ogen ndi hu a zun anu gi hun Jesu, we no gwa we ihien mmọn-ozị hu gwa we banyeni nwa hu.¹⁸ Ihien ndi hu e du anu ku no tu ndi ile nun'a enya.¹⁹ Kani Meri e buchanrin ihien ndini ile to ime obi e, e ro we.

²⁰ Ndi hu e du anu no lama, e tuchan Osolobue, a ja a mma, makeni ihien ile we nu le ihien ile we hun rıchanrin ke mmọn-ozị hu don gwa we.

A Gun We Jizosi Efan

²¹ Nke akpu-uhuhin esato, ogen we jenko d'e gi kwa nwata hu ugun no ru, we no gun a Jesu/Jizosi, efan hu mmọn-ozị hu ye e ni nne e d'a tu ime e.

A Papuha We Jizosi Ime Ulo-nso

²² O ru ogen Josefụ le Meri e gi me Mmemme Idon-nso rike ke Iwu Mozizi don ku, 'ya we no weri nwa hu shi Jerusalem keni we papuhani Di-nwonni-enyi 'ya,²³ (ke we don de e ime Iwu Di-nwonni-enyi, ni, “We siko d'e wepuha ni Di-nwonni-enyi nwa-okennyẹ ibuzo owule we mu”).²⁴ We no chu ejan ke we don de e ime Iwu Di-nwonni-enyi, ebegu Iwu no si, “Nduru ebuo mọbu umu oluikuku ebuo.”

²⁵ Ogen hu, o nwon okennyẹ ohu w'a kpo Simionu hun bi Jerusalem. Onye e me ihien Osolobue cho k'o wu; o gi obi e ile e fe Osolobue, e che ni Osolobue zuopuha ndi Izrelu. Mmọn-nso noyen'e anoyeni.²⁶ Mmọn-nso me e marin n'o nwunko d'e ru n'o hun Kraisti, Onye Hu Di-nwonni-enyi Tume.²⁷ Mmọn-nso no duru Simionu si ime Ulo-nso. Ogen ndi mu nwa hu wu Jizosi gi wehe e d'e me n'e ihien

Iwu cho, ²⁸ Simionu no pari nwa hu, ja Osolobue mma, si,

²⁹ “Di-nwonna-enyi,
i ri nwan a si odibo i ya gi udon lama,
noke ke i don ku;

³⁰ makele e gigu m enya m hun nzuopuha i,

³¹ hun i kwademe id'anya ndi ali ile ri ichen-ichen:

³² Ukpere hun jenkọ d'a gho si ndi ali ndi ozo uche i,
ukpere hun jenkọ d'e wehe ni ndi nke i wu ndi Izrelu ogho.”

³³ Ihiye ndi hu we ku banyeni nwata hu no tu nedi e le nne e wu Josefu le Meri enya. ³⁴ 'Ya Simionu no gozi we; ya o no si nne e wu Meri, “Gon ntin, we tumenawatani n'o wuru onye we siko d'e gi budan ndi bu oda ime Izrelu, gizikwo a busi ndi bu oda elu ime Izrelu.”

“O siko d'a wu ahima, hun gha aka Osolobue bia, hun ndi ihian jenkọ d'a luson, ³⁵ keni ihien ndi bu oda ri e ro hun uzo puha ifon—ihien ufu jenkọ d'e zupuzi iyu nwen obi rike opia-agma make ufiri nwatani.”

³⁶ O nwon onye-amuma ohu wu okpoho, hun w'a kpọ Ana*, nwa Fanuelu, onye ikpun-ulo Asha ro; o kaguo egedi; di e a nwunhungu—ahua esa suo ke iya le di e bi ni di e d'a nwunhun. ³⁷ O ri nwan nwa ahua eno kwasị ogun-enọ. A ra gha Ulo-nsọ pu, o hu e fe Osolobue ukinkin le efinnai, e bu onu, e me ekpere. ³⁸ Ogen ohu hu k'o gi puhazikwo, ye Osolobue ekele, kume oku nwa hu keni ndi ile ri e che ni Osolobue gbapuha Jerusalem nu.

* **Isi Nke Ebuo:**36 Griki: Hana

A Lakin We Nazareti

³⁹ Ogen Josefu le Meri gi meguu ihien ile Iwu Di-nwonna-enyi cho, we no lakin obodo we bi wu Nazareti hun ri ime Galili. ⁴⁰ Nwata ahun e sue, ka ehụ, marin ihien oda-oda, ewere Osolobue hu e son e.

Ihien Jesu Me Ime Ulo-nsọ K'ọ Ri Nwata

⁴¹ Ahua ile ke ndi mu Jizosi gi e jen Jerusalem d'e me Mmemme-Nghafe. ⁴² Ogen Jesu gi ri nwa ahua mmebuo, we no jenzi mmemme hu ke we don e jen mbu. ⁴³ Ogen mmemme gi guguu, we no lama, kanị nwata hu wu Jesu no dinọ Jerusalem bu ndi mun'a a marin.

⁴⁴ We ri e ro n'ọ ri ime igunrun ihian hu we ile gba lako, we noleni cho a d'e ru ni e jenu we ijen akpu-uhuhin ohu gbe-gbe-gbe—ya we no nwan choma a ebe ndi nke we le ndi owu we ri. ⁴⁵ a chobe w'e, ahunni w'a, ya we no kin-azuun, si Jerusalem d'a cho a. ⁴⁶ Hun me akpu-uhuhin eto ke we gi hun a ime Ulo-nsọ, ebe o nodiye ni ndi-nkuzi, e gon we ntin, a ju we otaa. ⁴⁷ Nghota a le aziza a atukeme ndi ile ri e gon e ntin enya. ⁴⁸ Ogen ndi mun'a gi hun a, ndun a guu we; nne e no si a, “Nwa m, ki meni enyi ihienni? Mme le nedi i hu a gbaka-obi, a cho i.”

⁴⁹ O no si we, “Ki unu chomazi ni m? Unu amarin ni m jenkọ d'a riri iwe† Nedi m?” ⁵⁰ Kanị aghotanị we ihien o za we. ⁵¹ 'Ya Jesu no sonme we, we ile no lashi Nazareti. O hu e humeni we isi; nne e a nacharin ihien ndini ile to ime obi e. ⁵² Jesu hu e sue, a ka ehụ, a marinwaye ihien; ihien e hu a suo ke Osolobue ke ihian.

† **Isi Nke Ebuo:49** mọbu: ọrụn

Isi Nke Ẹtọ

*Ozi Jọnu Hun E Mę Mirin-Chuku Zi
(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jọn 1.1-28)*

¹ Hun mę ę ahua mmisen ime ọkiki eze-kanị w'a kpọ Siza Taiberiasị, ogeṅ hụ Pōntus' Paileti gi wu Govanọ rị a kị Judia—we kebe Izrelu le alị ndi nokunme n'e uzọ ẹnọ ogeṅ hụ: Herodu hụ a kị Galili; Filipu nwene ę hụ a kị Ituria le Trakōnitisi; Lisaniasi hụ a kị Abileni. ² Anasi le Kayafasi wu ndi-isi nchu-ẹjan. Ogeṅ hụ ke oku Osolobue gi biani Jonu nwa Zekaraya ime atu. ³ 'Ya o no ghagba-machanrin egberę Iyi Jodani, a ma okwa—a si we bia d'e mę mirin-Chuku, gi ę ghosi n'e roghariguọ we—keni Osolobue hun uzọ gbaghari we njo. ⁴ Eriira ke we don de ę ime ehuhuo Azaya onye-amuma, ni, “Olu onye ohu rị a han ime atu,

a si,

'Kwa ni ni Di-nwonni-enyi uzọ;
meme ni uzọ a n'o zinrin.

⁵ We jenkọ d'e hukin odanmgbugbu ile,
mę ugu le oke ile henrinsonme alị-aradan;
we jenkọ d'e mę uzọ-ngirigo ile zinpu,
mę uzọ-mkpoke ile riempu —

⁶ ihian ile a hun nzuopuha Osolobue!' ”

⁷ Ya Jonu no rị a gwa igunrun ndi hụ rị a bia d'e kunrunn'e n'o mę we mirin-Chuku oku, a si, “Igunrun eju-alị! Onye si unu gba ni iwe le onuma Osolobue lalani oso?! ⁸ Mikwo ni nwan mkpuru hun jenkọ d'a ghosi ni unu e roghariguọ! Aghakwole ni a si enwen unu, 'Ebrahim wu nedi enyi nu!' Make ni, ezioku ke m rị a gwakwo unu, Osolobue siko d'a saeka gi onuma ndini memesonme

ni Ebrahim umu. ⁹ Anyun a rigwole nwan ukunosisi, e che: osisi owule mleni mkpuru ri mma, e gbutu w'e, tu a ye ime okun."

¹⁰ Igunrun ndi ahun hu a si a, "Kini ke enyi siko d'e me nwan?" ¹¹ O no si we, "Onye owule nwon ewuru ebuo jenko d'e weriri ohu ye onye nwonleni; onye owule nwon ihien-oriri siko d'e mezikwo erira." ¹² Ndi a na ugwo-isi hun biazikwo d'e me mirin-Chuku no ju a, si, "Onye-nkuzi, kini ke enyi jenko d'e me?" ¹³ O no si we, "Anakarile ni ihien we si unu na." ¹⁴ Ndi-agma no biazikwo d'a ju a, si, "Enyi nwen? Kini ke enyi jenko d'e me?" O no si we, "Aghazile ni e gi eka-iken a narin ihian ego; ebuokinzi ni ihian onu; ni ni ugwo-orun unu e jun unu efo."

¹⁵ Makeni we ri a tukeme enya Kraisti, Onye-nzuopuha Hu Osolobue Tume, hun o kwe nkwa n'o jenko d'e zihie, lezi makeni we ri a ju enwen we ke Jonu ro, ¹⁶ Jonu no si we, "M gi mirin mmaka e me unu mirin-Chuku, kanj onye kanj m lala: efurudeni m onye jenko d'a topu eriri akpukpo-uku a! O siko d'e gi Mmon-nsa le okun me unu mirin-Chuku.

¹⁷ O gi ihien o gi a fuchan oka: o jenko d'a fuchanchanrin oka ile ri ebe o no a kuko oka, kpon akpuru a ye ebe o kponto oka, kponkikome efifia kponye ime okun hun we ghaleni e tinyun."

¹⁸ Jonu gizi oku ndunmodun bu oda risonme ichen-ichen zi we ozioma.

¹⁹ Jonu no jugbo eze wu Herodu makeni o jen d'a luma Herodiasa wu nwunye nweneg e lezi make eje-ihien ndi ozo bu oda Herodu me. ²⁰ 'Ya Herodu no mede hun ka njo ghahani ikpokin Jonu ye ulo-ngan.

E Mę Wę Jizọsị Mirin-Chuku
(*Mat 3.13-17; Mak 1.9-11*)

²¹ Ogeṅ wę gi ri e mę ihian ile mirin-Chuku, wę nozi mę Jizọsị. E meḡu w'a 'ya, ebe o ri e mę ekpere, elu-igwee no kpupu, ²² Mmon-nsọ no gi udi nduru hidan, bekwasị a. Olu no gha elu-igwee si, “Iyụ wụ ezi Nwa m; ihien i a sọka m.”

Ndi Mụ Jizọsị
(*Mat 1.1-17*)

²³ Jizọsị ri ihien rike nwa ahua iri-kwasị-ogun k'o bidon orun a. Wę weri Jizọsị nọkẹ nwa Josefụ.

Josefụ wụ nwa Heli,

²⁴ Heli wụ nwa Matitati,

Matitati wụ nwa Livai,

Livai wụ nwa Meki,

Meki wụ nwa Janai,

Janai wụ nwa Josefụ,

²⁵ Josefụ wụ nwa Matatiasị,

Matatiasị wụ nwa Emosi,

Emosi wụ nwa Nahum,

Nahum wụ nwa Es'li,

Es'li wụ nwa Nagai,

²⁶ Nagai wụ nwa Maati,

Maati wụ nwa Matatiasị,

Matatiasị wụ nwa Semei,

Semei wụ nwa Joseki,

Joseki wụ nwa Joda,

²⁷ Joda wụ nwa Johanani,

Johanani wụ nwa Resa,

Resa wụ nwa Zerubabelu,

Zerubabelu wụ nwa Shiatelu,

Shiatelu wụ nwa Neri,

²⁸ Neri wụ nwa Meki,

Meki wu nwa Adi,
 Adi wu nwa Kosam,
 Kosam wu nwa Ẹmadam,
 Ẹmadam wu nwa Ẹh,
²⁹ Ẹh wu nwa Joshua,
 Joshua wu nwa Ẹlieza,
 Ẹlieza wu nwa Jorim,
 Jorim wu nwa Matitai,
 Matitai wu nwa Livai,
³⁰ Livai wu nwa Simionu,
 Simionu wu nwa Juda,
 Juda wu nwa Josefụ,
 Josefụ wu nwa Jonam,
 Jonam wu nwa Ẹliakin,
³¹ Ẹliakin wu nwa Melia,
 Melia wu nwa Mena,
 Mena wu nwa Matata,
 Matata wu nwa Natani,
 Natani wu nwa Defidi,
³² Defidi wu nwa Jese,
 Jese wu nwa Obedi,
 Obedi wu nwa Buazi,
 Buazi wu nwa Salumonu,
 Salumonu wu nwa Nashonu,
³³ Nashonu wu nwa Aminadabu,
 Aminadabu wu nwa Adimini,
 Adimini wu nwa Ani,
 Ani wu nwa Hez'ronu,
 Hez'ronu wu nwa Perazi,
 Perazi wu nwa Juda,
³⁴ Juda wu nwa Jekopu,
 Jekopu wu nwa Aziki,
 Aziki wu nwa Ebrahim,
 Ebrahim wu nwa Tera,

Tera wu nwa Nahọ.
³⁵ Nahọ wu nwa Serugu,
 Serugu wu nwa Reu,
 Reu wu nwa Pelegi,
 Pelegi wu nwa Eba,
 Eba wu nwa Shela,
³⁶ Shela wu nwa [Kainani],
 [Kainani] wu nwa Afasadi,
 Afasadi wu nwa Shem,
 Shem wu nwa Nua,
 Nua wu nwa Lameki,
³⁷ Lameki wu nwa Metusela,
 Metusela wu nwa Enoku,
 Enoku wu nwa Jaredi,
 Jaredi wu nwa Mahalalelu,
 Mahalalelu wu nwa Kenan*,
³⁸ Kenan wu nwa Enosi,
 Enosi wu nwa Seti,
 Seti wu nwa Adam,
 Adam wu nwa Osolobue.

Isi Nke Ẹnọ

Onwunwan Ekwensu Nwan Jesu
 (Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

¹Ya Jesu no gha Iyi Jodani lua. Mmon-nso jun ime e; Mmon-nso no duhunmeme e ime atu, ²Ekwensu no nwan a ebenu orogbo akp'ohin ogunna. O rini ihien owule ogen hu ile. Mgbe akp'ohin ogunna ahun gi zuguu, egun hu a gun a oda-oda. ³Ekwensu no si a, "Owule i wu Nwa Osolobue, si omumanị henrin ogbe bredi." ⁴Jesu no si a, "E deguo w'a

* **Isi Nke Ẹtọ:37** mọbụ: Kainani (Ọnụ-Hibru)

ime Ẽkụkwọ-nsọ nị, 'Ihian ara gi ihien-oriri sọọ a rị ndun.*, ”

⁵ 'Ya kẹ Ekwensu nọ w'ẹ si ebe jẹn elu, gi njube-nya ohu ghosichanrin a ali-eze ile rị elu-uwaa; ⁶ si a, "M jenkọ d'e ye i ikẹn wẹ ile lẹ oghọ wẹ, makeni e buguọ wẹ uwẹ ile che m ẹka—onye sọni m kẹ m'e y'e. ⁷ Ya wu, i ke ni m nwan isi ali, ihien ndini ile jenkọ d'e mẹ nke i." ⁸ Jesu nọ si a, "Ẽkụkwọ-nsọ si, 'Ke ni Di-nwọnni-enyi wu Osolobue i isi-ali; fe iya sọọ!' ”

⁹ 'Ya kẹ Ekwensu nọ weri Jesu si Jerusalem, bu ẹ che mkp'ọnunu Ụlọ-nsọ, si a, "Omẹni i wu Nwa Osolobue, gha ebeni taha enwen i ye ali. ¹⁰ Makeni, e deguọ w'a ime Ẽhuhuo-nsọ, si, 'O siko d'a si ndi mmọn-ozii ẹ cheme i; ¹¹ wẹ jenkọ d'a pari i, amangbe y'a kpogburu omuma.' ”

¹² Kani, Jesu nọ si a, "Ẽhuhuo-nsọ si, 'Anwankwọlẹ Di-nwọnni-enyi wu Chuku i.' ”

¹³ Ekwensu a nwanchanringuu Jesu, 'ya o nọ la a to, e che oghere ozo.

Jizosi E Bidon Orun A Ime Galili (Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ 'Ya kẹ Jizosi nọ kinhen Galili. Iken Mmọn-nsọ jun ime ẹ. Efan a nọ kpogbari obodo ile rị egberẹ hu. ¹⁵ O nọ kuzime ime ulo-ofufe ndi risonme ebahun, onye owule hu a ja a mma.

A Ju We Jizosi Ime Nazareti, Ali O Nọ Sue (Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ 'Ya Jesu nọ si Nazareti, ebe o nọ sue; o ru Uhuohin Izu-iken, o nọ jẹn ulo-ofufe k'o don e jẹn

* **Isi Nke Ẽnọ:4** Ditọronomi 8.3

mbụ. Ọ nọ lihi ọtọ n'ọ gụn Ẽkụkwọ-nsọ, ¹⁷ wẹ nọ y'e ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma. Ọ fifiụ a, *makeni ẹkụkwọ w'a fifiima afifiima rọ*; ọ nọ chọrị ebẹhụ wẹ deye nị

¹⁸ “Mmọn Di-nwọnni-ẹnyi nọkwasi m anọkwasi, makeni o tumẹguọ m d'e zi ndị igbennyẹ ozioma. O ziguọ m

d'a sị ndị rị ime ẹgbun weri enwẹn wẹ,
sị ndị ẹnya-ishi hụnma ụzọ;
mmẹ d'a gbapụha ndị wẹ rị a biangbu;

¹⁹ mmẹ d'a ma ọkwa nị ahụ hụ e ruọle
hụn Di-nwọnni-ẹnyi e gi mēni ndị nke ẹ
ọhụnma.”

²⁰ Jesu nọ fifimazi ẹhụhụọ hụ, wẹ ẹ ye onyẹ e dọnmẹ n'ẹ; 'ya ọ nọ nọdị alị. Ihian ile rị ime ụlọ-ofufe e bu ẹnya tuma a, ²¹ ọ nọ gwama wẹ, sị, “Ebeni wẹ gụn ime Ẽkụkwọ-nsọ e mezuguọ tanni ke unu dọn rị a nụ a.”

²² Wẹ ile hụ e ku oku ẹ ọhụnma, oku oma ndị hụ rị a gha a ọnụ a pụha a tū wẹ ẹnya. Wẹ nọ sị, “Onyeni ẹlẹ nwa Josefụ?” ²³ O nọ sị wẹ, “A maringụọ m nị unu siko d'a tūnị m iluni: ‘Dibiẹ, zuọ nwan enwẹn i!’ ‘Thien ndị hụn ẹnyi nū nị 'ya k'i mē ime Kapanom, mezi ẹ nwan ime obodo i.’ ”

²⁴ “M rị a gwa unu ezioku, w'a ra nabanhan onyẹ-amụma ime obodo ẹ: ²⁵ kani, nị m gwa unu ezioku rin'a: ezioku rọ nị ikpoho di wẹ nwun bu ọda ime alị Izrelụ oge Ẽlajja, oge ahun mirin gileni zue ọrọgbọ ahụ ẹtọ lẹ ifon isin, oken unwun nọ mụgbame alị ile, ²⁶ kani o nwọnni hụn Osolobue zi Ẽlajja d'e kunrun; ọ na wẹ ile tọ, zi ẹ jen alị ọzọ—obodo Zarefatị hụn rị alị Sidonụ—d'e kunrun okpoho di ẹ nwun rị ebẹhụ.

27 Ndi-oti ri ali Izrelu ogen Elaisha onye-amuma buzikwo oda; kale o nwonna hun o zuo; o na we ile to, zuo Nemani onye ali Siria—onye ali ozo.”

28 Ogen ndi ri ime ulo-ofufe hu gi nu ihienni, iwe no weme we. 29 A fulihi we, nupu Jesu ime obodo hu, w'e si mkpenren oke hu obodo we ri. We te cho ni we gha elu ebahun kwantu e, 30 kan Jesu no jenghafa etintinna igunrun ahun, jemma nke e.

*Jizosi A Zuo Okennye Eje-mmom Ri Ime E
(Mak 1.21-28)*

31 'Ya Jesu no si obodo w'a kpo Kapanom, hun ri Galili. O no kuzime we Uhuohin Izu-iken; 32 nkuzi e no tu we enya, makeni o ku leke onye oku ri aka. 33 Okennye ohu eje-mmom ri ime e ri ime ulo-ofufe hu; o no yi oken oro, si, 34 “Euu! Hapu enyi ye, Jesu onye Nazareti?! I bia d'e tikpo enyi? A maringho m onye i wu: yu wu Onye-nsọ Osolobue!”

35 Kan, Jesu no jugbo eje-mmom hu, si a, “Gba nkintin! Gha ime e puha!” Eje-mmom hu no bu okennye hu gbe ali id'anya we ile, o no gha ime e pu, kan o run'a ehụ.

36 O tu ndi hu ile enya, we hu a si ibe we, “Ki wu onwan? O nwe iken hun o gi a gwa eje-mmom oku rike onye oku ri aka, we hu a puha” 37 Oku Jesu no kpo gbari egbere hu ile.

*Jizosi A Zuo Ogọ Pita Le Ndi Ozo Bu Oda
(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)*

38 Jizosi no gha ime ulo-ofufe hu pu, si iwe Saimonu. Oken ehụ-okun ri e nwun nne nwunye Saimonu; we no juma Jizosi nani w'e m'e. 39 Ozigbo, Jizosi no jemburu e, wuzo ebenu, jugbo ehụ-okun hu,

ẹhụ-ọkụn hụ nọ hapụ a. Ọ nọ lihi ọtọ ozigbo, leme wẹ ọbia.

⁴⁰ Ogen anwun gi roma, ndi ile nwon ndi emu ichen-ichen ri a ku nọ we wẹ jenni Jizosi, ọ nọ bu ẹka kwasị onye-onye, zuochanrin wẹ ile. ⁴¹ Eje-mmọn huzi a gha ime ndi bu ọda wẹ risonme ime wẹ a pu, e yi oro, a si, “Iyū wū Nwa Osolobue!” Kani, Jizosi hū a jugbo eje-mmọn ndi hū—ọ nini wẹ ku oku, makeni a maringwo wẹ ni 'ya wū Kraisti, Onye Hū Osolobue Tume.

Jesu E Zisonme Ozioma
(Mak 1.35-39)

⁴² Ogen eki gi fon, Jesu nọ gha ime obodo hū pu, si ebe ihian bileni, kani igunrun ahun hū a cho a. Ogen wẹ gi hun a, wẹ nọ cho ni wẹ gbondon ẹ make ọ gha a la wẹ to. ⁴³ Kani ọ nọ si wẹ, “M siko d'e ziri ọzioma Ali-eze Osolobue ime obodo ndi ozo, makeni 'ya ke Osolobue zihen m.” ⁴⁴ Eriira k'o gi jensonme, e ku oku-Chuku ime ulo-ofufe ndi risonme ime Judia.†

Isi Nke Isen

Umu-azuun Ibuo Jesu Kpo
(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Uhuohin ohu, Jesu turu mkpenren “Ohimin” Genesareti*, igunrun ihian hū a fufa a, keni wẹ nū oku-Osolobue. ² Ọ hun ugbo-mirin ẹbuo wẹ limeto mkpenren mirin ebahun—ndi gi wẹ e gbu azun nato wẹ d'a su oga wẹ. ³ Jesu nọ banye ohu ime wẹ hun wū nke Saimonu, ọ nọ si a gha mkpenren

† **Isi Nke Ẹnọ:**44 alị ndi Ju
“Ohimin” Galili

* **Isi Nke Isen:**1 Ẹfanni ke w'a kpozi

ebèhụ nyanshi ihun èkèrè. Ya Jesu nọ nọdị alì ime ụgbọ hụ, gha ebèhụ kuzime ịgunrun hụ.

⁴ Oge n o gi kuguu, o nọ si Saimonu, “Nyanshi ụgbọ ebe mirin nọ mi, nị unu tyesonme oga unu, keni unu nwun azun.” ⁵ Saimonu nọ si a, “Di-okpa, enyi nọ ebeni eki e we fon, enyi anwunni ihien-anaị. Kani, ebe o me ni i si enyi tuye, m jenkọ d'a tuye oga ndi hu.” ⁶ We nọ tyesonme oga we: we nọ nwun azun bu oda, nke wu ni oga we e te tikama. ⁷ 'Ya we nọ fe ibe we ri ime ụgbọ hun-ebọ aka we bia d'e yeni we aka. A bia we, 'ya we nọ kpon azun kponjun ime ụgbọ ebuo hu, nke wu ni e te rubanma we ime mirin. ⁸ Oge Saimonu wu Pita gi hun ihien meni, o nọ gbuni Jesu osekpụ, si, “Gha ebe m ri pu, Di-nwonna-enyi, ni m wu onye njo!” ⁹ O ku erira makeni o tu ya le ndi 'ya le we wi enya ni we gbu azun buhan oda erira. ¹⁰ Erira k'o rizi umu Zebedi wu Jemisi le Jonu, ndi hun we le Saimonu gba a run.

Ya Jesu nọ si Saimonu, “Atule egun; gha kikenni jenme, ihian k'i siko d'a gha a kuha rike azun.” ¹¹ A dokpunpuhaguu we ụgbọ we mkpenren mirin, 'ya we nọ la ihien ile to, sonme Jesu.

Jesu A Zuọ Onye-oti (Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹² Oge Jesu gi ri obodo ohu, okennyè ohu oti fukpo ehụ ile ri obodo hu. Oge n o gi hun Jesu, o nọ dan alì, rìoma a, si, “Di-nwonna-enyi, mbuni y'a choghọ, ijenko d'a s'eka zuo m, a ri m ochan!” ¹³ Jesu nọ tnpu aka, metu a, si a, “A choghọ m, ri ochan!” Orìà hu nọ gha ehụ okennyè hu pu ozigbo. ¹⁴ Jesu nọ si a, “Agwakwole onye owule; ka jen d'e kunrun onye nchu-èjan ozigbo, n'o lele i, y'a chu-èjan ahun

Mozizi si onye dinhinuu oti k'a chu, gi e ghosi ihian ile ni y'a dinhinuo.”¹⁵ Kani, oku Jesu no kpokaride k'o kpohan mbu; igunrun bu oda hu e ruhe ni we gon e ntin le ni o zuo we emu we.¹⁶ Kani o ru, o si ebe ihian bileni d'e me ekpere.

Jizosi A Zuo Onye-oro
(*Mat 9.1-8; Mak 2.1-12*)

¹⁷ Uhuohin ohu, ogen Jesu gi ri a kuzi, ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu hun gha umu-ali ile risonme Galili le Judia bia le ndi gha Jerusalem bia ri ebegu. Iken Di-nwonni-enyi wu Osolobue hu a hun Jesu jenko d'e gi gwo oria.¹⁸ Ogen ahun hura, ikennyeg gi ute bula okennyeg oro kinmin no bia; we hu a nwan ni we bubanhan a ime ulo hu d'e bu e to ihun Jesu,¹⁹ kani, ahunni we uzog bubanhan a makeni igunrun hu jun ebegu. 'Ya we no nyinrin elu ulo hu, be oghe ye okpukpu e, gha ebahun do 'ya le ute e ye etintinnai igunrun hu ihun Jesu.

²⁰ Ogen Jesu gi hun okukwe we, o no si okennyeg hu, "Owu m, a gbaghariguog we i njo i." ²¹ Ya ndi-nkuzi Iwu hu le ndi Itu-Farisi no juma ibe we, si, "Onyeg wu hunni ri e ku aru?! Onyeg a saeka a gbaghari njo wezuka Osolobue sogo?!" ²² Jesu a maringuog ihien ri we obi, 'ya o no si we, "Ki hain unu gi e ro udi iroroni?" ²³ Elee hun ka nfe okuku: i si, 'A gbaghariguog we i njo i' ra i si, 'Lihi otog n'i jenne ijen?'" ²⁴ "M jenko nwan d'a ghosi unu ni Nwa nke Ihian nwe iken o gi a gbaghari njo ime uwa." 'Ya o no si okennyeg hu oro kinmin, "M si i nihi otog, heri ute i ni lama!"

²⁵ Okennyeg hu no nihi otog ozigbo—id'enya we ile ri ebahun, weri ute hu o te gi dine, jari Chuku

mma, lama. ²⁶ O nọ tọ wẹ ile ẹnya ọda-ọda, wẹ nọ ja Osolobue mma. O tuka wẹ egun; wẹ hụ a si, “Enyi a hụnọlẹ ihien ẹni hüntuleni tanni!”

*Jizosị A Kpọ Onye Ugwo-isi W'a Kpọ Livai (Matiu)
(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)*

²⁷ Onwan e meguu, Jizosị nọ pu; 'ya o nọ hụn onye w'a kpọ Livai, hụn a na ni ndi Rom ri a kini ugwo-isi, ebe o nodi ali ime odu wẹ n'a na ugwo-isi. Jizosị nọ si a, “Sonme m.” ²⁸ Livai nọ lihi otọ, nato ihien ile, sonme e.

²⁹ 'Ya ke Livai nọ gi ifri Jizosị kpọ oriri hi-ogbe iwe e; igunrun ndi Ugwo-isi le ndi ozo huzi teburu ebeku e du wẹ e ri ihien-oriri. ³⁰ Ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu wẹ hụn ri itu ndi Farisi nọ son umu-azuun Jizosị kpeme, a si, “Ki hain unu gi e du ndi Ugwo-isi le ndi-njo e ri, a ra?” ³¹ Jizosị nọ shiri wẹ, si, “Ndi ri iken ara cho dibie, ndi emu ri a ku suo, uwe wu ndi a cho dibie. ³² Ele ndi ezi-omume ke m bia d'a kpọ ni wẹ roghari, kani ndi-njo.”

*Ajuju Banyeni Ibu-onu
(Mat 9.14-17; Mak 2.18-21)*

³³ Ya wẹ nọ si Jesu, “Umu-azuun Jonu e bu onu mbu-le-ebu, e me ekpere, umu-azuun ndi Itu-Farisi e mezikwo erira; kani umu-azuun i e ri, a ra.”

³⁴ Jesu nọ shiri wẹ, si, “Unu asako eka me ndi bia oriri agbamekukwo bu onu ebe wẹ le okennyẹ ri a gba ehuhuo ri. Ni unu sa eka? ³⁵ Ogen w'e gi wepu okennyẹ hụn ri a gba ekukwo lala, wẹ jenkọ d'e bu onu ogen hu.”

³⁶ Jizosị nozi tuni wẹ iluni: “O nwonni onye hụn a dokari ekwa ohun a kwakin nke akan. O m'e, nke ohun hu e tikapu; mpekele nke ohun hu efurukode

nke akan. ³⁷ O nwonni onye e gi ihien-manyà akan a gbaye manya ohun. Makeni, o m'e, manya ohun hu siko d'a gbawa ihien-manyà hu, manya hu a kwanhu, ihien-manyà hu a la iwi. ³⁸ 'Ya wu, gba manya ohun ye ime ihien-manyà ohun! ³⁹ O nwonni onye a raguu manya akan hun a cho nke ohun; makeni o jenkò d'a si, 'Nke akan hu mma.' ”

Isi Nke Isin

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken (Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka-witi, umu-azuun a no ghorima mkpuru oka-witi, e gi eka a fuchanpu, e ri. ² Ndi hu ime ndi Itu-Farisi no juma we, si, “Ki unu ri e meni ihien Iwu si we e mele Uhuohin Izu-iken?” ³ Jesu no shari we, si, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi ri a gun 'ya le ndi 'ya le we wi? ⁴ O banye ime ulo Osolobue, weri bre-di-nsò hu w'e bupuhani Osolobue, ri e—yezi ndi 'ya le we wi, bu Iwu si onye owule erile bre-di hu mmani ndi nchu-egan suò.” ⁵ 'Ya Jesu nozi si we, “Nwa nke Ihian ke oku Uhuohin Izu-iken ri eka.”

Jesu A Zuò Onye Eka Nwunhun (Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ O ru Uhuohin Izu-iken ozo, Jizosi no banye ime ulo-ofufe ohu, kuzime. Okennyè ohu eka-nni nwunhun ri ebèhu. ⁷ Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi hu a cho ihien we k'a si Jesu me; we hu e ke e nke keni we hun omeni o siko d'a gwò oria Uhuohin Izu-iken, ni we gi e ma a ikpe. ⁸ Kani Jizosi a maringuo ihien we ri e ro. O no si okennyè hu, “Lihì otò n'ì

bịa ihun ebeni d'e turu.” Okennyẹ hụ nọ lihi ọto, shi ebahun d'e wuzo. ⁹ 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Nị m jụ unu ajuju: Kịni kẹ Iwu sị enyi mẹ Uhuoḥin Izu-iken? O sị wẹ mẹ ihien rị mma ra eje-ihien? O sị wẹ zuo ihian ra o sị wẹ gbu ihian?” ¹⁰ O lehunmẹguu wẹ ile, o nọ sị okennyẹ hụ, “Tinpụ ẹka i.” Okennyẹ ahun nọ tinpụ a, ẹka a nọ rizi mma. ¹¹ Kani, eje-olulu nọ bumẹ wẹ, wẹ nọ zumẹ umẹ ihien wẹ jenko d'e mẹ Jizọsị.

Jesu A Hori Ndi-ozu Pu-ichen Mmẹbuo
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Ogen hụ, Jesu nọ si enu ugu d'e mẹ ekpere, nochanrin uchinchin hụ ile e mẹ ekpere e jenni Osolobue. ¹³ Eki e fon, o nọ kpọ umu-azuun a, hori mmadu mmẹbuo ime wẹ, kpọ wẹ ndi-ozu pu-ichen. Wẹ wu:

¹⁴ Saimonu hun o kpọ Pita,

Anduru nwenẹ Pita,

Jemisi,

Jonu,

Filipu,

Batolomi,

¹⁵ Matiu,

Tamosi,

Jemisi nwa Alifiosị;

le Saimonu hun w'a kpọ “Onye-Zilotu”, makeni o te
ri ndi gi ẹka-iken e mẹ ni wẹ chupu ndi Rom
ri a ki ali wẹ;

¹⁶ ndi ozọ wu Judasi nwa Jemisi le

Judas' Iskarotu hun ren'e ogen ikpazuun.

Jesu A Kuzi Ndi Bu Oda, Zuo We Emu
(Mat 4.23-25)

17 Ogeñ Jizoşı le ndi-ozı hu pu-ichen gi hidanguu, o no turu ali-aradan, 'ya le igunrun umu-azuun a. Imerinme ndi ozoz ndi hun gha ebe ile ri ime Judia le Jerusalem le azuun ali Taya-le-Sidonu ri mkpenren Ohimin bia rizikwo ebahun; 18 we bia keni we gon e ntin le n'ozu we emu ri a kunı we. Ndi hun eje-mmön ri e ye nsongbu biarikwo ebahu, we no dinhin. 19 Igunrun hu ile hu a cho ni we metu a aka, makeni iken ri a gha ime e a puha, a zuo we ile.

Ndi Nke We Ka Mma
(Mat 5.1-12)

20 O no bu enya zinme umu-azuun a, si,
“Ngozi wu nke unu ndi la enwen we toni Osolobue*, makele Ali-eze Osolobue wu nke unu!

21 Ngozi wu nke unu, ndi hun egun ri a gun ogenni, makeni efö jenko d'e jun unu! Ngozi wu nke unu ndi hun ri a kwan ekwan ogenni, makeni unu siko d'a mu emu.

22 Ngozi wu nke unu we gha a e gi ifiri Nwa nke ihian e ze ize unu, a gunpu unu onu ogun, a kpari unu, a gba ni unu oso!

23 A ghoghö ni, a tusi ni elu ogeñ owule we m'e! Makeni ugwo orun hi-ogbe ri e che unu ime elu-igwee. Makeni, erira ke ndi nedi we kanı me ndi-amuma ogeñ mbu.

24 Kanı nsongbu ri e che unu, ndi wu odafin ogenni, makeni unu e riguo nke unu!

25 Nsongbu ri e che unu ndi efö jun ogenni, makeni egun siko d'a gun unu! Nsongbu wu nke unu, ndi ri

* **Isi Nke Isin:20** ndi igbennye

a mu emu ogenni, make ni unu jenkọ d'a gha a kwan, e goo!

²⁶ Nsongbu wu nke unu ogen owule ihian ile gi e ku oku unu ohunma, make ni erira ke ndi nedi we kani me ndi amuma-ugha ogen mbu.”

*E Nwe Ni Ihien-osusuo Jenni Ndi Inenren Unu
(Mat 5.38-48; 7.12a)*

²⁷ “Kani m ri a gwa unu ndi ri e gon m ntin: e nwe ni ihien-osusuo jenni ndi inenren unu; e me ni ni ndi iwe unu ri e we ihien ri mma; ²⁸ a gozi ni ndi hun a bu unu onu; e me ni ni ndi hun e meja ni unu ekpere. ²⁹ Onye ma i ora nti ohu, y'e zinmen'e hun-ebọ; onye napu i ewo i yiye elu e, yezi e hun i yi ime e. ³⁰ Onye owule rio i ihien, y'e ye e. Onye weri ihien i, a dol'a 'ya. ³¹ E me ndi ozọ ke i cho ni we e me i.”

³² “Omeni ndi ihien i a suo susuo ke ihien we a suo i, elee ihien-oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ndi njo e nwezikwo ihien-osusuo jenni ndi ihien we a suo! ³³ Omeni ndi hun e me n'i ohunma ke y'e me ni ohunma, elee ihien-oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ke ndi njo e mezi erira! ³⁴ Omele ndi i marin ni we siko d'a kukin i suo ke y'e zinye, elee ihien oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ke ndi njo e mezikwo erira, keni we kukin we ihien we zinye we! ³⁵ Mba! Kama, e nwe ni ihien-osusuo jenni ndi inenren unu, e me ni ni we ohunma. E zinye ni onye owule, k'a tula ni enya ni we jenkọ d'a kukin unu. Unu me e, ugwo-orun unu jenkọ d'e hi-ogbe, unu jenkọ d'a wuru ezigbo umu Onye Hu Kachanrinni. Make ni, o me ni ndi ohunma-ogodan le ndi-njo efoma. ³⁶ E me ni ebere ke Nedi unu don e me ebere.”

*Amale Ndi Ozọ Ikpe
(Mat 7.1-5)*

³⁷ “Amale ndi-ozọ ikpe, make Chuku gha a ma i ikpe; ekutole ndi ozọ make Chuku gha e kuto i; gbaghari ndi ozọ keni Osolobue gbaghari i.”

³⁸ “Ye ndi ozọ keni Osolobue ye i: i siko d'e nwehen hun we kponjun ohunma, biantu e ali, zinzin, o junpuha—e hu we e ye i ngadan. Make ni, ke i yehan ndi ozọ ke Chuku jenko d'e ye i.”

³⁹ Jizosi nozi tu ni we iluni: “Onye enya-ishi as'eka du enya-ishi ibe e. N'o sa eka? O m'e, ele we ebuo a danban ime mgbugbu? ⁴⁰ Onye we ri a kuzi ara kari onye-nkuzi e; kama, onye we kuziguu siko d'a no ke onye hun kuzin'e. ⁴¹ Ki ri a hunni irinrin-nkun ri nwehe i enya, bu y'a hunni ogwe-nkun ri i enya? ⁴² Nani ke y'e don si nwehe i, 'Nwehe-onye, ni m wepu i irinrin-nkun ri i enya,' bu y'a hundeni ogwe-nkun hun ri 'yu le enwen i enya? Onye ihunna! Bu uzọ bupu ogwe-nkun ri i enya, keni i legha uzọ ohunma wepu irinrin-nkun ri nwehe i enya.”

*Osi Le Mkpuru A
(Mat 7.1-20; 12.33-35)*

⁴³ “Osi ri mma ara mi mkpuru rileni mma; osi jo njo ara mi mkpuru ri mma. ⁴⁴ Mkpuru osi owule mi ke we gi a marin osi hu: w'a ra ghorị figi elu ogun-le-ekirika; w'a ra ghorị grepu elu abị-ogun w'a kpo brambu. ⁴⁵ Ezigbo ihian a gha ihien oma o buto ime obi e e wepuha ihien ri mma; kani eje-ihian a gha eje-ihien o buto e wepuha eje-ihien. Make ni, ihien hun junpuha ime obi ke onu e ku.”

*Ihiẹn Jesu Gi Mmadu Ebuo Ri A Tụn Ulo Kuzi
(Mat 7.24-27)*

⁴⁶ “Kị haịn unu gi a kpọ m ‘Di-nwonna-enyi, Di-nwonna-enyi,’ bu unu ara me ihiẹn m ku? ⁴⁷ Nị m ghoji unu ke onye hun bia d’e kunrun ni m, a nu ihiẹn m ri e ku, e gi e a run orun, no: ⁴⁸ o no ke onye hun ri a tun ulo, hun gumi mgbugbu, gbe iyeto a ye elu omuma; oge n oken-mirin gi huru, ide e no hukunrun ulo hu, kani, o sani aka mehunme ulo hu—make ni we tun a ohunma, [we tun a ye enu omuma].”

⁴⁹ “Kani, onye hun nu oku m bu a ra gi e run orun ri ke onye hu tun ulo ye ali-mmakalaka bu o gbeni iyeto: hun mirin ahun gihu hukunrun ulo ahun, o dan ozigbo—dankpochanrin!”

Isi Nke Ɛsa

*Jizos' A Zuọ Igbon Onye-isi Agha Ndi Rom
(Mat 8.5-13)*

¹ Oge Jesu gi gwachanringuu we oku ndini, 'ya o no si Kapanom. ² Onye-ndu agha ohu hun a ki ndi-agma Rom ogun isen ri ebegu. Onyeni nwon igbon ohu hun ri a mkpa oda-oda. Emu ri a ku igbon hu, o d'a nwun. ³ Oge onye-ndu aghani gi nu banyeni Jesu, o no zi ndi hu ime ndi-isi ndi Ju d'a riu a bia d'a zuo igbon e. ⁴ Oge we gi kunrun Jesu, we no riokenme e, si, “Okennyeni furu onye i jenko d’e yeni aka, ⁵ makele ihiẹn ali enyi wu Izrelu suo a asuo—iya tun ulo-ofufe enyi.” ⁶ Jesu no sonme we. Kani, oge o gi rume ehio iwe onye-ndu-agma hu, 'ya okenye hu no zihę ndi owu a d’e kunrun e, si a, “Di-okpa, esongbule enwen i, make ni eruni m onye

hụn i jenkọ d'a banhan iwe ẹ. ⁷ Ya hain m gi weri ẹ ni eruni m hụn jenkọ d'a bia d'e kunrun i. Ka kuhu oku sọọ, igbọn m k'a dịnhin.”

⁸ “Makeni, mme nwen nwon ndi m ri okpuru we, nwonzikwo ndi-agma ri okpuru m. M'a si onyeni, 'Jen!' O jenne; m'a siri hun-ebọ, 'Bia!' O bia; m'a si igbọn m, 'Me ihieni!' O me ẹ.”

⁹ Ogen Jesu gi nu ihieni, o tu a enya; o no gbehuto, bu ihun zime igunrun hu sonko n'a, si, “M ri a gwa unu ezioku, m'e ke huntu udi okukweni, ke ime Izrelu!” ¹⁰ Ogen ndi hu onye-ndu agha hu zijen gi lua, we no hun a ni igbọn ahun a dnhinguo.

Jizos' E Weli Ni Okpoho Di E Nwun Nwa a Nwunni

¹¹ O nọbe ekerẹ, Jesu nọ si obodo ohu w'a kpọ Neni. Umụ-azụun a lẹ igunrun hi-ogbe sonjen ẹ ebẹhu.

¹² Hun o gi rume onu-mgbon obodo hu, e lee ozun we bupuko d'e li—akpu-okennyẹ ohu hu sọọ nne ẹ mu ro bu di okpoho hu a nwunhunguọ. Igunrun ihian gha ime obodo hu sonko okpoho hu. ¹³ Ogen Di-nwonni-enyi gi hun a, ebere okpoho hu no me ẹ oda-oda, 'ya o no si a, “Akwanle ekwan.” ¹⁴ O no jenuha d'e metu ekpeti-ozun hu eka; ndi bun'e no wuzo uzo ohu. 'Ya o no si, “Okorobia, m si i lihi oto!” ¹⁵ Okennyẹ hu nwunhunni no nodi ali, kume oku. Jizosi no w'e ye nne ẹ. ¹⁶ Egun no tu we ile; we no ja Osolobue mma, si, “Onye-amuma hi-ogbe a puhaguọ ime enyi!” “Osolobue a biaguọ d'e meni ndi nke ẹ ohunma!” ¹⁷ Ihieni Jesu me no kpogbama Judia ile lẹ ali ile nokunmen'e.

*Ndi-ozu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi
(Mat 11.2-19)*

18 Oḡen ụmụ-azụun Jọnụ gi gwachanrịngụ a ihien ndini ile Jesu ri e me, 'ya o no kpọ mmadu ebuo ime we, 19 zi we jẹn d'e kunrun Di-nwonnienyi d'a ju a, si, "Iyụ wụ onye hụ Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra ni enyi leme enya onye ozo?" 20 Oḡen we gi bia d'e kunrun Jesu, we no si a, "Jọnụ hun e me mirin-Chuku zi enyi d'a ju i, si, 'Iyụ wụ onye hụ Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra ni enyi leme enya onye ozo?' " 21 Oḡen ohu hụ, Jizosi no zuo ndi bu oda emu ichen-ichen ri a ku, chupusonme eje-mmom ime ndi bu oda, me ndi enya-ishi bu oda hunma uzo. 22 'Ya o no si we, "Unu ru, unu a gwa Jọnụ ihien unu hun le ihien unu nu: ndi enya-ishi e leghama uzo; ndi nguro e jenne ijen; ndi-oti a dihin, ri ochan; ndi odin a numa ihien; we hu a kpotien ndi nwunni; e zi ndi igbennye ozioma. 23 Ngozi wu nke onye hun gileni ifiri ihien o hun m ehu nweme obi-ebu!"

24 Oḡen ndi ahun Jọnụ zihę gi pugụ, Jesu no gwama igunrun hu oku Jọnụ, si, "Kini ke unu jẹn ime atu d'e lee oḡen unu gi jẹn d'e kunrun Jọnụ ime atu? Efi fia ufere ri e buhunme? 25 Kini ke unu jẹn nwan d'e lee? Onye yi ekewa oma nanranni? Kaka akp'ohu! Ime oḡwa ndi-nze ke we no a hun ndi hun e kon erira le ndi hun e bi obibi ehu-ufu. 26 Kini ke unu jẹn nwan d'e lee ebahun? Onye-amuma? Eghę, m ri a gwa unu n'ọ karide onye-amuma. 27 Make ni, Jọnụ wu onye hu we ku oku e ebahun Ehuho-nso no si, 'Lee e, m jenkọ d'e zihę onye-ozu m n'ọ buru n'i uzo, keni o kwan'i uzo i.' "

28 Jesu nọzi si, “M ri a gwa unu, ime ndi ile okpoho mu, o nweni onye ka Jonu. Kani, onye hun kachanrin ekere ime Ali-eze Chuku ka Jonu.”

29 Ndi ile nu ihien o ku kweri ni ke Osolobue don e me ihien e ri mma—ke ndi ugwo-isi ri ime we, makeni we gon Jonu ntin, ni a me we mirin-Chuku. 30 Kani, ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu ju ihien Osolobue kwademe ni we—makeni we ju ni Jonu e meko we mirin-Chuku.

31 “Ki m'e gi nwan ma atu ndi agboni? Nani ke we no?” 32 “We no ke umueka nodi ali ime afia, a hi ibe we, a si,

‘Enyi e gbu ni unu ekpiri hun a souni,
unu etenni egu;
enyi e ye olu ekwan,
unu a kwanni ekwan.’ ”

33 “Jonu hun e me mirin-Chuku a bia, o rini ke ihian ile e ri, o rani manya, unu si, ‘Eje-mmom ri ime e!’ 34 Nwa nke ihian a bia nwan—o hu e ri, a ra, unu si, ‘Lee okennyeni! Onye oken ihien-oriri, onyemanya, owu ndi a na ugwo-isi le ndi we gi njo marin!’ ”

35 “K'osileri, ihien amamihien mupuha ke we gi a marin a.”

Jesu E Jen Iwe Onye Itu-Farisi Oti Te Ku

36 Onye Itu-Farisi ohu kpo Jesu d'e son e ri ihien-oriri iwe e, Jesu no jen, nodi ali, e ri ihien-oriri. 37 O nwon okpoho ohu hun we gi eje-obibi e marin hun ri ime obodo hu. O nu ni Jesu ri iwe onye Itu-Farisi hu e ri ihien-oriri, 'ya o no wehe ogo-alabasta uden e shin ohunma jun ime e.

38 O no nodi azuun ebe ukw-ali Jesu ri, a kwan ekwan: o hu a kwan enya-mirin e ye Jesu ukw-ali,

e gi ntutu ẹ e fikorì a; ọ hụ e su ụkụ-alì Jesu ọnu, e hu udèn hụ e kpu ẹ ụkụ-alì. ³⁹ Oḡen onyẹ Itu-Farisi hụ kpọ Jesu oriri ahun gi hun ihienni, ọ nọ sị enwèn ẹ, “Omèni okennyeni te wụ onyẹ-amuma nke-esi, nkẹ ọ marin onyẹ okpohoni rì e metụ a ẹka wụ—nkẹ ọ marin ụdì ihian ọ wụ—n’ọ wụ onyẹ-njọ!” ⁴⁰ Jesu nọ sị a, “Saiṃonụ, m nwọn ihien m chọ nì m gwa ì.” Ọ nọ sị a, “Onyẹ-nkuzi, kumẹ.” ⁴¹ Jesu nọ sị, “O nwọn onyẹ mmadu ẹbuọ gi ụgwọ. Onyẹ ohu gi ẹ egho ọrun akp’ohin iri kwasì oḡunnaì, hun-ẹbọ gi ẹ egho ọrun akp’ohin oḡun-isèn kwasì nnu. ⁴² Asanì wẹ ẹka kụ ụgwọ hụ; 'ya ọ nọ gbaghari wẹ ẹbuọ, sị wẹ akuzilẹ ụgwọ hụ. Onyẹ ime wẹ ke ihien okennyeni ahun gbagharinì wẹ k'a ka nwan a sụọ?” ⁴³ Saiṃonụ nọ sị, “M weri ẹ nì onyẹ hun ọ gbaghari ụgwọ kanì rọ.” Jesu nọ sị a, “Y'a zaguọ a ọhunma.”

⁴⁴ Ya ọ nọ gbehuto, bu ihun zinmẹ okpoho hụ, sị Saiṃonụ, “Y'a hunghọ okpohoni? A banhan m iwe ì, y'e yeni m mirin gi chanchan ụkụ m, kalẹ o gigoọ ẹnya-mirin ẹ chanchan m okụ, gi ntutu ẹ fikorì a; ⁴⁵ kẹ m banhan, y'e suni m ọnu gi kele m, kanì 'ya nwèn e ke subehikwọ m nwan ọnu ụkụ kete m'a bialẹ; ⁴⁶ y'e huyeni m udèn isi, kanì o huguọ udèn e shin ọhunma ye m ụkụ. ⁴⁷ M rì nwan a gwa ì n'a gbaghariguọ w'a njọ bu ọda o mẹ, 'ya haìn o gi a ghosì okèn ihien-ọsusuonì; kanì onyẹ wẹ gbaghari njọ mẹ ẹkerẹ o mẹ a ghosì ihien-ọsusuọ mẹ ẹkerẹ.”

⁴⁸ Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, “A gbaghariguọ wẹ ì njọ ì.”

⁴⁹ Ndì hụ ya lẹ wẹ rì e ri ihien-oriri nọ juma enwèn wẹ, “Onyẹ kẹ onyeni wude o gi a gbaghari njọ?”

50 'Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, “Okukwe i a zuọpụhagụọ ị. Lama, udọn y'a rị nị ị.”

Isi Nke Ɛsatọ

Ikpoho Ndị Sọn Jizọsị A Ghahunmẹ

1 Otebe ẹkẹrẹ, Jizọsị nọ ghasonmẹ obodo ndị hi-ogbe lẹ ndị mẹ ẹkẹrẹ, e zị ozioma Alị-eze Osolobue; 'ya lẹ ụmụ-azuun a mmẹbuọ hụ wị, ² lẹ ikpoho ndị hụ ime ndị ọ chụpụ eje-mmọn ime wẹ lẹ ndị ọ zuọ ọrịa rị ichen-ichen. Ikpoho ndini wụ Meri hụn w'a kpọ onyẹ obodo Mag'dala, hụn ọ chụpụ eje-mmọn ẹsa ime ẹ ³ lẹ Juana hụn Chuza di ẹ wụ onyẹ-isi ọrun ime ọgwa Herodu, lẹ Suzana, lẹzi ikpoho ndi-ozo bu ọda hụn gi ihien wẹ e yeni Jesu lẹ ụmụ-azuun a ẹka.

Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta (Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

4 Ndị bu ọda nọ rị a gha obodo rị ichen-ichen a bịa d'e kunrun Jesu. Ogen igunrun hi-ogbe gi gbakikomegụ, Jesu nọ ta nị wẹ iluni: ⁵ “O nwọn onyẹ-ugbo hụn jẹn d'a gha mkpuru a. K'o don rị a gha mkpuru ime ugbo, ndị hụ ime wẹ a danye ọkp'uzo, wẹ nọ zogbu ẹ, nnunụ nọ ripu a. ⁶ Ndị hụ ime wẹ a danye elu omuma, ogen wẹ gi pupuha, a kpọpụ wẹ nkun, makeni e nwen wẹ mirin. ⁷ Mkpuru ndi hụ ime wẹ a danye ime ogun—wẹ lẹ ogun hụ e suepuha, ogun nọ dngbu wẹ. ⁸ Ndị hụ ime wẹ a danye ezigbo alị, e pu wẹ, sue, mị mkpuru mmagi-mmagi, mịrude ụzo ogun-isen.” Ogen o gi kugụ ihienni, ọ nọ wesi olu elu, sị, “Onyẹ nwọn ntin o gi a nū ihien, 'ya nū!”

Ihiẹn Haiñ O Gi Rị A Ta Ilu
(*Mat 13.10-17; Mak 4.10-12*)

⁹ Ụmụ-azuụn Jesu nọ sị a kọwa ilu hụ. ¹⁰ 'Ya ọ nọ sị wẹ, “Osolobue e yeguo unu oghere imarin ihiẹn-mini rịsonme Ali-eze Osolobue, kale, nke ndi ozo wu ilu-ilu, ilu-ilu, keni o wuru ni, 'Wẹ hụ e lee ile, kanị arị w'a hụn, wẹ hụ a nụ, kanị arị w'a ghot'a.' ”

Jesu A Kọwa Ilu Onye-ugbo
(*Mat 13.18-23; Mak 4.13-20*)

¹¹ Jesu nọ sị, “Onwan wu nkowa inu hụ: Mkpuru hụ wu oku Osolobue. ¹² Mkpuru ndi hụ danye okp'uzo wu ndi hụ nunị, kanị, Ekwensu a bia d'e wefu ozi wẹ nụ ime obi wẹ amangbe wẹ e kweri, nwon nzuopuha. ¹³ Mkpuru ndi hụ danye elu omuma wu ndi hụ nụ ozi hụ, gi ighoghọ nabanhan a. Kanị enwe wẹ nkpoğun—o jenmini ime obi wẹ; w'e kwerihu ekere ogen, kanị nlele bia, a danpu wẹ. ¹⁴ Mkpuru ndi hụ danye ime ogun wu ndi hụ nun'a—kanị, ebe wẹ biko elu, uhue le aku-le-uba* le ihiẹn a sọo usuo ri uwani a kpangbu wẹ, mkpuru wẹ akazini.”

¹⁵ “Mkpuru ndi hụn danye ezigbo ali wu ndi hụ nụ oku hụ, gi obi wẹ ile nabanhan a, kwonkenme ẹ, dikenme ndidi—d'e ru ni a mipuha wẹ mkpuru.”

Ukpe Wẹ Gi Afere kpume
(*Mat 4.21-25*)

* **Isi Nke Ɛsatọ:14** “Aku-le-uba ke wẹ ka a kpọ, kanị İka a kpọzi a efee.”

16 “Ihian ara mụye ukpe, gi ihien kpume ẹ mọbu ru a ye okpuru beidi. Kama, w'e bu ẹ e che elu obu-ukpe, keni ndi ri a banhanni legha uzọ.” 17 “Makeni, o nwonni ihien owule zuerini hun jenkoleni d'a puha ifon; o nwonni ihien owule we kpume hun jenkoleni d'a wa.” 18 “Kpachanpu ni nwan enya ihien unu gi ihien unu ri a nu e me; makeni ndi hun nweni gi ẹ run orun ke we siko d'e yecheni; kale, ndi hun nwonleni ihien we gi nke we run, we siko d'a napude we hun nta we nwon.”

Nne Le Umune Jizosi
(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)

19 Ya nne le umune Jizosi no bia d'e kunrun ẹ, kale asani we ẹka nochime ẹ make igunrun hu ri ebegu. 20 Onye ohu no si Jizosi, “Nne i le umune-ikennyetu turu ezi e che; we cho ni we hun i.” 21 Jizosi no si we, “Ndi hun a nu oku Chuku e gi ẹ e bi—uwe wu nne m le umune m!”

Jesu A Kusị Ebi
(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)

22 Uhuohin ohu, Jesu le umu-azuun a no banye ime ugbo-mirin, o no si we, “Ni enyi fetu ni azuun hun-egu.” Ya we no jenne. 23 Ebe we nyanko, uran no buru Jizosi. Idumuzi, ebi no kpoma mirin hu, mirin no junme ime ugbo, nke wu ni we ile no ri eje-onodi. 24 Umu-azuun a no jemburu ẹ, kpotien ẹ, e yi oro, a si, “Onye-nwonni-enyi! Onye-nwonni-enyi! Enyi e d'a nwun!” Jizosi no tennin, jugbo ebi hu le ebiri-mirin hu; we ile no kusị, ebe ile no me rajuu. 25 Ya o no si umu-azuun a, “Elebe ke okukwe unu ri?” Kani o tu we enya, tu we egun; we no juma ibe

wẹ, “Onyẹ wụkwọ nwan okennyeni? O yede ẹbi lẹ ebiri-mirin iwu, a gbaye w'ẹ!”

Jesu A Zuọ Onyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ Ɛ
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ 'Ya wẹ nọ ru obodo Gadara hụn bu ihun zinmẹ Galili. ²⁷ Hụn Jesu gihụ gha imẹ ụgbọ hidan ye mkpẹnren mirin hụ, 'ya okennyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ nọ bịa d'e kunrun ẹ, okennyẹ ahun wụ onyẹ obodo hụ.

O tekemeke okennyeni yibeme ẹkwa; a ra nọdị imẹ ụlọ—ikpekpe k'ọ nọdị. ²⁸ Mgbe o gi hụn Jesu, ọ nọ dọbepụ oro, dan nị Jesu alị; gi ndun ile o nwe yi, “Jesu, Nwa Chuku-Kachanrinni! Kini ke i cho n'i gi m me? Dodo, eyekwole m afunfun!” ²⁹ O ku ihienni makele Jesu a gwaguọ eje-mmọn hụ 'ya gha imẹ ẹ pụ. (Eje-mmọn hụ e kwondon ẹ mbụ-le-ẹbọ: o kwondon ẹ, ọsụn'a nị wẹ kpoma a ẹgan oku lẹ ẹka—chedon ẹ, o sikọ d'e tibepụ ẹgan ndi ahun, eje-mmọn hụ e nurun ẹ si imẹ ofia lẹ ebe ihian bileni.) ³⁰ Jesu nọ si a, “Kị wụ ẹfan i?” 'Ya ọ nọ si, “Efan m wụ 'Igunrun.’ ” O za enina make ni eje-mmọn bu ọda jun imẹ ẹ. ³¹ Eje-mmọn ndi hụ nọ rịọ Jesu y'a chule wẹ ye imẹ Abisi, Eje-mgbugbu hụ migbu enwen ẹ rị alị-mmọn.

³² O nwon igunrun ezin bu ọda rị nkpotu-oke nokunmẹ ebahun a kpa nni. 'Ya ke eje-mmọn ndi hụ nọ rịọ Jesu 'ya nị wẹ banyesomme imẹ ezin ndi hụ. Jesu nọ nị wẹ banye. ³³ 'Ya eje-mmọn ndi hụ nọ gha imẹ okennyẹ hụ pūha, banyesomme imẹ ezin ndi hụ. 'Ya igwee ezin hụ ile nọ kpọtụ oke hụ, zunban imẹ mirin Galili hụ, ragbu enwen wẹ.

³⁴ Oḡen ikennyẹ ndi hụ ri e du ezin ndi hụ gi hụn ihien mēni, wẹ nọ gbapụ, weri oku hụ ghagbame ime obodo hụ ile lẹ umu-alị ndi risonme eḡberẹ ahun. ³⁵ 'Ya ndi bu ọda nọ puha d'a hụn ihien mēni. Oḡen wẹ gi ru ebe Jesu ri, a hụn wẹ okennyẹ ahun eje-mmọn ndi hụ gha ime ẹ pu k'ọ nọdi alị ehụ ukụ Jesu: o yihụ ẹkwa; uche ẹ e zu oke; egun nọ tuma wẹ. ³⁶ Ndi ri ebahun oḡen ihienni gi mē nọ gwa ndi hụ ke okennyẹ hụ don dnhin. ³⁷ Ya ndi Gadara lẹ eḡberẹ ahun ile nọ si Jizosi 'ya gha ebẹhụ puni wẹ, makeni egun ri a tu wẹ ọda-ọda. 'Ya Jizosi nọ banyezi ime ugbo mirin hụ, kin-azun. ³⁸ Okennyẹ hụ eje-mmọn ndi hụ gha ime ẹ pu nọ riọ Jizosi n'ọ ni a sonme ẹ, kanị Jizosi nọ zipu a, si a, ³⁹ "Lashi iwe unu d'a gwa wẹ oken-ihien Osolobue mēni i." Ya okennyẹ hụ nọ jenme, ghasonme ebe ile ime obodo hụ, kukọ ihien hụ Jizosi mē n'e.

*Jesu Lẹ Okpoho Ihien Ri A Gba Lẹ Nwata Nwunni
(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)*

⁴⁰ Oḡen Jesu gi gha alị ndi Gadara kinhen, igunrun ihian ri ebẹhụ nọ nabanhan a, makeni wẹ ile ri e che ẹ. ⁴¹ Ebẹhụ ke okennyẹ ohu w'a kpọ Jairosi nọ bia; okennyeni wu onye ohu ime ndi-isi ulo- ofufe wẹ. O nọ dan ni Jesu alị, riọ a n'ọ bia iwe ẹ, ⁴² makeni akpu nwa okpoho ohu ọ mu hụn wu ihien nọ ke nwa ahua mmẹbuọ ri a nwunhun. Oḡen Jesu gi jenkọ, igunrun ihian hụ a fufa a.

⁴³ O nwọn okpoho ohu ihien ri a gba kete ahua mmẹbuọ ri ime igunrun ahun; ihien ile o nwọn a guchanringuo hụn o gi e jen ẹka ndi dibie, kanị o nwonni onye hụn saeka zuon'a. ⁴⁴ O nọ ghaha ibe azun Jizosi metu ntin-ekwa Jizosi ẹka, ihien ri

a gban'a n̄o k̄s̄i ozigbo. ⁴⁵ Ya Jiz̄os̄i n̄o s̄i, “Onȳe m̄et̄u m̄ ̄ka?”

Oḡen w̄e ile gi gh̄or̄i n̄i ̄l̄e w̄e, Pita n̄o s̄i Jiz̄os̄i, “Di-nw̄onni-̄enyi, ih̄ian ile fihunm̄e i ma, a f̄ufa i!”

⁴⁶ Kan̄i Jiz̄os̄i n̄o s̄i, “O nw̄ongh̄o onȳe m̄et̄u m̄ ̄ka. A mar̄ingh̄o m̄ n̄i o nwēol̄e ik̄en gha im̄e m̄ pu.”

⁴⁷ Oḡen okpoho h̄u gi h̄un a n'̄o sako ̄ka zueri, ̄o n̄o puha—̄eh̄u h̄u a ma a nni; ̄o n̄o dan n̄i Jesu al̄i, n̄o id'̄enya nd̄i r̄i eb̄eh̄u gwa a ih̄ien hāin o gi m̄et̄u a ̄ka l̄e k'o d̄on d̄inh̄in ozigbo. ⁴⁸ Jiz̄os̄i n̄o s̄i, a, “Nwa m, okukwe i e m̄eḡūo i r̄i mma. Lama, ud̄on 'ya r̄i n'̄i.”

⁴⁹ Oḡen Jiz̄os̄i gi r̄i e ku ih̄ienni, onȳe ohu n̄o gha iwe onȳe-isi ̄l̄o-ofufe h̄u b̄ia d'a s̄i a, “Nwa i a nw̄unh̄unḡūo; eyezil̄e onȳe-nkuzi ns̄ongbu.”

⁵⁰ Oḡen Jiz̄os̄i gi n̄u a, ̄o n̄o s̄i Jaīros̄i, “Atul̄e egun; nweh̄u okukwe; o j̄enk̄o d'a d̄inh̄in.”

⁵¹ Oḡen Jesu gi ru iwe Jaīros̄i, ̄o n̄in̄i onȳe ̄ow̄ul̄e s̄on ̄e banye im̄e ̄l̄o h̄u wez̄uka Pita l̄e Jon̄u l̄e Jemisi l̄ezi nd̄i m̄u nwata h̄u. ⁵² W̄e ile r̄i ebah̄un h̄u a kwan, e goo nwata h̄u. Kan̄i Jesu n̄o s̄i w̄e,

“Akwanzil̄e ni; nwata h̄u anw̄unni, ̄o r̄ih̄u ̄uran!”

⁵³ W̄e n̄o m̄uma Jiz̄os̄i ̄em̄u, mak̄eni a mar̄inḡūo w̄e n̄i nwata h̄u a nw̄unh̄unḡūo.

⁵⁴ Kan̄i Jiz̄os̄i n̄o kw̄ond̄on nwata h̄u ̄ka, s̄i, “Nwata, lihi ̄ot̄o!”

⁵⁵ Mm̄on nwata h̄u n̄o kinh̄en, ̄o n̄o r̄iz̄i nd̄un; 'ya ̄o n̄o lihi ̄ot̄o ozigbo. Jiz̄os̄i n̄o s̄i w̄e ye nwata h̄u ih̄ien-oriri. ⁵⁶ ̄O t̄u nd̄i m̄un'a ̄enya ̄oda-̄oda, kan̄i Jiz̄os̄i n̄o s̄i w̄e agwakw̄ol̄e onȳe ̄ow̄ul̄e ih̄ien m̄eni.

Isi Nke Itenei

Jesu E Zipu Umụ-azuun Mmēbuo Hu (Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Jesu nọ kpọkikomē umụ-azuun a mmēbuo hu, ye wē ikēn hūn eje-mmōn ile e gi rị okpuru wē lē hūn wē e gi gwọ ọriā. ² Ya ọ nọ zipu wē kēni wē jēn d'e zi ozi Alị-eze Osolobue lēni wē jēn d'a zuo ndi emu rị a ku. ³ O nọ si wē, “Ewerile ni ihien ọwule unu jenkoni: ke okpo, ke ekpa, ke ihien-oriri, ke egbo; ewerile ni ekwa ozọ che ni hūn unu yi. ⁴ Ulo ọwule wē nọ nabanhan unu, nodi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hu pu. ⁵ Ebe ọwule wē nolēni nabanhan unu, unu pukoni obodo hu, kpukpupu ni ejan rị unu ukụ n'ọ wuru ihien wē gi shiagbu wē eri.” ⁶ Umụ-azuun hu nọ jēnmē, a ghasonmē wē umụ-alị ile rị ichen-ichen, e zi ozioma, a gwọ ọriā ebe ile wē ru.

Obi Eruzini Herodu Ali (Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Ogen Herodu, hūn rị a kị azuun Galili, gi nū ihien ile rị e menī, obi eruzin'e alị. Makēni o nwē ndi rị a si nī Jonu hūn e mē mirin-Chuku a ghaguo onwun lihi; ⁸ ndi hu ime wē si nī Elaija a puhaguo; ndi hu ime wē sizi nī onye ohu ime ndi-amuma mbu e lihiguo. ⁹ Herodu nọ si, “E bepuguo m Jonu isi; onye wuzi nwan onyeni m rị a nū otiti e?” “Ya ọ nọ choma n'ọ hūn Jizosi.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri (Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jon 6.1-14)

¹⁰ Ndi-ozī hu pu-ichen a lūaha, wē nọ gwa Jesu ihien ile wē mesonmē ebe wē jēn. O nọ gi nzuzue

weri wẹ pu, wẹ nọ si obodo w'a kpọ Bẹsaịda. ¹¹ Kani oge igitunrun ndi ahun gi nu a, wẹ nọ rusonme e. O nọ nabanhan wẹ, gwa wẹ oku Ali-eze Osolobue, zuo ndi hun cho nzuori.

¹² Oge anwun gi roma, umu-azuun a mmebuo hu nọ bia d'e kunrun e, si a, "Si igitunrunni lama, ni wẹ jen obodo ndi me ekere-ekere le ali-ofia ri egbereni d'a chori ihien wẹ siko d'e ri le ebe wẹ k'a ranhin, makele o nwonna onye bi ebeni enyi ri." ¹³ Kani Jizosi nọ si wẹ, "Unu le enwen unu, yeni wẹ ihien wẹ jenko d'e ri."

Wẹ nọ si a, "Ogbe-bredi isen le azun ebuo suo ke enyi nwon—mmani i cho ni enyi jen d'e non ni igitunrunni ile ihien-oriri." ¹⁴ Makeni wẹ ri ihien rike ikennyegogun-iri-kwasinnu-mmebuo (hun wu nnu-uku isen). 'Ya o nọ si umu-azuun a, "Donmesonme ni wẹ okudu-okudu—ihien nọke mmadu iri-kwasigogunna nosisonme okudu-okudu." ¹⁵ Umu-azuun a nọ me k'o ku, wẹ nọ si ndi hu ile nosisonme ali. ¹⁶ Jesu nọ weri ogbe-bredi isen hu le azun ebuo hu, o lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele, 'ya o nọ bebe wẹ, weye umu-azuun a ni wẹ kesonme ni igitunrun hu 'ya. ¹⁷ Wẹ ile nọ rijunchanrin efo. Wẹ nọ kpokikome hun hoduni, o nọ jun ukpali mmebuo.

Pita E Ku Onye Jesu Wu
(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Uhuohin ohu, Jesu suo nodi e me ekpere. Umu-azuun a suo nokunme e. O nọ ju wẹ, si, "Onye ke wẹ si ni iya ke m wu?" ¹⁹ Wẹ nọ si, "Ndi hu ime wẹ si ni i wu Jonu hun e me mirin-Chuku; ndi hu ime wẹ si

nị i wụ Elaija; ndị ozo sị nị onye ohu ime ndi-amuma mbu a ghaguo onwun lihi—nị iya k'i wu.”

²⁰ O no nwan si we, “Onye ke unu le enwen unu si nị iya ke m wu?” Pita no za, si, “Iyü wu Kraisti Osolobue, Onye Hü Osolobue Tume.”

*Jesu E Ku E N'o K'a Ta Afunfun, Nwunhun, Lihizi
(Mat 16.20-28; Mak 8.30–9.1)*

²¹ 'Ya Jizosi no dokenme we eka-ntin, si we agwakwole onye owule ihienni. ²² O nozi si we, “Nwa nke Ihian jenkọ d'a tariri oken afunfun eka ndi-isi le ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu. We sikọ d'a ju a, gbu e—kale, nke akp'ohin eto Osolobue sikọ d'a gha onwun weli e.”

²³ O no si we, “Onye owule cho n'o sonme m, 'ya ju enwen e, buru obe* e uhuhin ile, sonme m. ²⁴ Make ni onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; kanị, onye owule hun gi ufiri m tuhu ndun a jenkọ d'a zuopuha a. ²⁵ Elee erere k'o ban ni ihian, owuni o nwonchanringuu uwa ile, 'ya le enwen e e tuhu?”

²⁶ “Make ni, onye owule hun me ifenren mme le oku-onu m, onye hu ke mme wu Nwa nke Ihian sikọ d'e mezi ifenren e ogen m jenkọ d'e gi gi ogho m le nke Chuku-Nedi le nke ndi mmon-ozu nso bia. ²⁷ M ri a gwa unu ezioku, ndi hu ime ndi turu ebeni anwunko d'e ru ni a hun we Ali-eze Osolobue.”

*Jizosi E Nwonhuto
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)*

* **Isi Nke Itenei:**23 Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi mememe e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e, sonme ndi-agma hun jenkọ d'a kpogbun'e. We kpomaguu a elu-obe, a nodi we ebefu e che nche d'e ru ni o nwunhun.

28 O rị ihien rike akpu-uhụọhịn esatọ Jesu kuguu ihien ndini, o nọ weri Pita lẹ Jọnu lẹ Jemisi si elu ugu d'e mę ekpere. 29 K'ọ rị e mę ekpere, ihun ẹ nọ nwonhuto, ẹkwa a nọ nwunmę nke ochan, gbukepuma. 30 Idenmizi 'ya lẹ ikennyę ẹbuo nọ kumę oku. Ikennyę ndi ahun wu Mozizi lẹ Elaija; 31 wę gi ogho pu-ichen puha; wę lẹ Jizosi rị e ku oku ıla o jenkọ d'a la ghaghani onwun o k'a nwun ime Jerusalem gi mezu uche Osolobue. 32 Enya uran rị e mę Pita lẹ ndi 'ya lẹ wę nodi oda-oda, kanị oghen uran gi fon wę enya, wę nọ hun ogho Jizosi, hunzikwo ikennyę ẹbuo ahun turuye ni n'e. 33 Hun ikennyę ẹbuo hu gi latoko Jesu, Pita nọ si Jesu, "Dinwonni-enyi, o rika mma ni enyi nodichanrin ebeni! Ni enyi tun odu eto: nke i wu ohu, nke Mozizi wu ohu, nke Elaija wu ohu." (O marin ihien o rị e ku, kaka!) 34 Oghen o gi rị e ku ihienni, orukpu nọ puha d'e kpumę wę; egun nọ tuma umu-azuun a ndi hu oghen orukpu hu gi rị e kpumę wę. 35 Olu nọ gha ime orukpu hu si, "Onwan wu Nwa m, Onye hun m hori—gon n'e ntin!" 36 Mgbe olu hu gi kuguu, Jesu sọọ kę wę hunzi.

Umu-azuun a eto hu ekupuhadeni oku ihienni wę hun oghen hu wę gi hun a; agwanị wę onye owule ihien wę hun.

*Jesu A Zuọ Nwata Okennyę Eje-mmọn Rị Imę E
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)*

37 Eki e fon, oghen Jesu lẹ umu-azuun a eto ahun gi gha elu ugu hu hidan, igunrun hi-ogbe nọ kunrun Jesu. 38 Okennyę ohu nọ gha ime igunrun hu yi oro, si, "Onye-nkuzi! Dodo, lee nwa m—iya sọọ kę m mu! 39 O nwę eje-mmọn e kwondon n'e: o m'e

a dọbepụ oro, ụfọfọ a pụhama a ọnụ; ọ ru a ẹhụ; a ra yen'e efe! ⁴⁰ M riọ ụmụ-azụun i wẹ chụpụ a, asanị wẹ ẹka.” ⁴¹ Jesu nọ shịarị, sị, “Eje-agbọ nwọnleni okukwe ke unu wu! Nani ke mme le unu jenkọ d'a nọbiehan?! Elee oge n ke m k'e dirruni unu ndidi?!” 'Ya ọ nọ sị okennyẹ hụ, “Wẹhẹ nwa i ebeni.” ⁴² Oge n wata-okennyẹ ahun gi pụla, eje-mmọn hụ nọ kwantuzi ẹ, dọma a, kanị Jesu nọ jughọ eje-mmọn hụ, zuọ nwata hụ, we ẹ ye nedi ẹ. ⁴³ Ikenni hi-ogbe Osolobue kpa nọ tu ndi hụ ile ẹnya.

Jizọs' E Kuzi Oku Onwun A

(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Ke ihien ile Jesu ri e me rikwo a tu ihian ile ẹnya, ọ nọ sị ụmụ-azụun a, ⁴⁴ “Azokwole ni ihienni m jenkọ d'a gwa unu kikenni: Wẹ siko d'e re Nwa nke Ihian ye ndi ihian.” ⁴⁵ Kanị ụmụ-azụun a aghotanị ihien ọ ri e ku. Wẹ zueme ni wẹ iya, amamgbe w'a ghota a—bụ egun anini wẹ ju a ihien o gi ẹ ku.

Onye Kachanrin Ibe E

⁴⁶ Oge n ohu, ụmụ-azụun Jesu nọ dọma oku onye hun jenkọ d'a kachanrinni ime wẹ. ⁴⁷ Jizọsị a maringwo ihien wẹ ri e ro ime obi wẹ, 'ya ọ nọ weri nwa-ndu ohu, w'ẹ wuzo ẹhụ a, ⁴⁸ sị wẹ, “Onye ọwule gi ufiri ẹfan m nabanhan nwata nọ ẹnina nabanhan m, bu onye hun nabanhan ni m nabanhan onye hun zini m. Make ni onye hụ kachanrin ẹkere ime unu ile, iya wu onye hun kachanrinni.”

Onye Ghaleni A Nokin Unu Uzọ Ri Azuun Nke Unu *(Mak 9.38-40)*

⁴⁹ Jonu nọ sị Jizọsị, “Di-nwonnienyi, ẹnyi hun okennyẹ ohu ri e gi ẹfan i a chupụ eje-mmọn, ẹnyi

nọ si a kụsi a, ma keni ẹlẹ onye itu enyi.”⁵⁰ Kanị Jesu nọ si 'ya lẹ ụmụ-azụun ndi ọzọ, “Akụsile n'a, ma keni onye ọwule ghaleni a nokin unu ụzọ ri azụun nke unu.”

Obodo Ju Jesu

⁵¹ Mgbe oge hụ wẹ jenkọ d'e gi we Jizosi si elu-igwee gi rumẹ, ọ nọ kwademẹchanrin obi ẹ jenmẹ Jerusalem, o leni ẹnya azụun. ⁵² Ọ nọ zi ndi-ozu buru n'ẹ ụzọ. Wẹ nọ banye obodo ohu ri ime Sameria d'a kwademẹ n'ẹ ihien. ⁵³ Kanị ndi ri ebẹhụ anabanhann'a ma keni Jerusalem ke ẹnya a ri. ⁵⁴ Oge ụmụ-azụun a wu Jemisi lẹ Jonu gi hụ ihienni, wẹ nọ si, “Di-nwonn-enyi, y'a choghọ ni ẹnyi gha elu-igwee kpotu okun n'o ripu wẹ [ke Elaija don mẹ]?” ⁵⁵ Kanị Jesu nọ gbehuto, jugho wẹ, [si, “Unu amarin udi obi unu nwon!† [Mmẹ wu Nwa nke Ihian abian d'e tikpo ndun ihian, kama, m bia d'a zuopuha wẹ].” ⁵⁶ Ya lẹ wẹ nọ si ali ọzọ mẹ ekere.

Ndi Hu Cho Ni We Sonme Jizosi (Mat 8.19-22)

⁵⁷ Oge wẹ gi jenkọ, okennyẹ ohu nọ si Jesu, “M k'e son i ebe ọwule i jenkọ.” ⁵⁸ Jesu nọ si a, “Ufu nwon okporo ebe w'e bi; nnunu nwonzikwo ẹkụ; kanị mmẹ wu Nwa nke Ihian enwon ebe m'e buche isi m.”

⁵⁹ Jesu si okennyẹ ọzọ, “Sonmẹ m.” Kanị okennyẹ hụ nọ si, “Di-okpa, ni m bu ụzọ jen d'e ligụ nedi m.” ⁶⁰ Ya Jesu nọ si, “Hapu ndi nwunni ni wẹ li ndi nke wẹ nwunni. Iyụ nwen, jenmẹ d'e zi ozi Ali-eze Osolobue.”

† **Isi Nke Itenei:55** mọbu: “udi Mmon unu wu nke ẹ”

⁶¹ Onyè ọzọ sịzi, “Di-ọkpa, m jenkọ d'e sọn i, kale, nị m buguụ ụzọ jẹn d'a sị ezi-lẹ-ụlọ m, ‘Nọdị nị ọhụnma.’ ” ⁶² Jizọsị nọ sị a, “Onyè ọwụlẹ hụn e bucheguụ ẹka ọrụn e lee ẹnya azuụn, efuruni Alị-eze Osolobue.”

Isi Nke Iri

Jizọsị E Zipu Mmadu Mmẹbuo-kwasị-ogun-eto Ozo

¹ Ọnwan e mēguu, Di-nwọnni-ẹnị nọ họrị ikennyẹ mmẹbuo-kwasị-ogun-eto ndị ọzọ. O nọ zipu wẹ mmadu ẹbuo-ẹbuo, nị wẹ buru n'ẹ ụzọ jẹn obodo ile lẹ ebe ile 'ya lẹ enwẹn ẹ jenkọ d'e jẹn. ² O nọ sị wẹ, “Ihiẹn-ugbo wẹ jenkọ d'a ghọ ebukẹ, kanị ndị jenkọ d'a ghon'a ebuni ọda. Mę ni nwan ekpere rịọ onyè nwọn ugbo n'o zi ndị ọrụn d'a ghon'a ihiẹn-ugbo ẹ.

³ Jemę ni! Lee ẹ, m rị e zipu unu rịkẹ atunrun e ye imę igunrun ẹwọrọ*. ⁴ Ewerilẹ ni ego; ebule ni ẹkpa; ewerilẹ ni akp'uku; akusilẹ ni ụzọ d'e kele onyè ọwụlẹ. ⁵ Ụlọ ọwụlẹ unu banye, bu ni ụzọ kele, sị, ‘Udọn 'ya rị nị ụlọnị.’ ⁶ Omęni onyè udọn rị ụlọ hụ, udọn unu a nọyen'ẹ; kanị, omęni o nwọnni onyè udọn rịn'a, udọn unu e kinhẹn ni unu.

⁷ Nọdị nị ụlọ ohu ahun ndị rịn'a nabanhan unu, e ri, a ra ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye unu, makęni o furu nị wẹ kụ ndị ọrụn ụgwọ. Akwahunmẹlẹ ni. ⁸ Obodo ọwụlẹ unu banye, nị a nabanhan wẹ unu, ri ni ihiẹn ọwụlẹ wẹ ye unu; ⁹ zuọ nị ndị emu rị a kụ imę obodo hụ; sị nị ndị rị n'a, ‘Alị-eze Osolobue a rịguo nsue.’ ¹⁰ Kanị obodo ọwụlẹ unu banhan nị anabanhan nị wẹ unu, shi ni ọgbara-ogbe, unu

* **Isi Nke Iri:3** Griki: wofu

a nọdị ebehu si, ¹¹ ‘Kẹ ejan obodo unu hun ri enyi ukw, enyi ri e tichanpu a atoni unu n’o shiagbu unu eri. Kani, nyanhan ni ni Ali-eze Osolobue a riguo nsue!’ ¹² M ri a gwa unu ezioku, o jenkọ d’a ri ni *eje-ali* ahun wu Sodom nfe Uhuohin Okinkin-ikpe kari obodo hu!”

*Jizosi A Ban Ni Obodo Ndi Hu Kwerileni Mban
(Mak 11.20-24)*

¹³ “Oken nsongbu jenkọ d’a ri ni ndi obodo Koraizin! Oken nsongbu jenkọ d’a rizikwo ni ndi obodo Besaida! Makeni, omeni ime *eje-ali* wu Taya-le-Sidonu ke we no run orun-atumenya ndi hun we run ime unu, nke o teke ndi Taya-le-Sidonu roghariguu, yiri ekwa-ahio, buo ntun kpu enwen we, nodi akpakali—gi ghosi n’e roghariguu we! ¹⁴ Unu jenkọ d’a takari ndi Taya-le-Sidonu afunfun Uhuohin Okinkin-ikpe.”

¹⁵ “Nke unu ndi obodo Kapanom, unu ro ni we siko d’e busi unu elu-igwee? Mba! We jenkọ d’a tutu unu ye ali-mmom!”

¹⁶ O no si umu-azuun a, “Onye owule gon unu ntin ri e gon m ntin; onye owule ju unu ri a ju m; onye owule ju ni m ri a ju onye hun zihenim.”

Ndi hu Jesu Zipu A lua

¹⁷ Omegu, ikennyemmebuo-kwasi-ogun-etọ hu no gi oken ighoghọ lua. We no si, “Di-nwonni-enyi, ke eje-mmom ri ichen-ichen humeni enyi isi hun enyi gihu gi efan i gwa we oku!” ¹⁸ Jesu no si we, “A hungho m ke Ekwensu gha elu-igwee dan ‘nwaịn!’, rike ebe amuma no be. ¹⁹ Lee e! E yeole m unu iken hun unu e gi zo agwo le akpi oku ghafe, lezikwo hun unu e gi meri iken ile Enenren hu nwon—o nwonni

ihien siko d'a ru unu ehu. ²⁰ K'osileri, egile ni ifiri ni eje-mmọn hume ni unu isi ghoghọ, ka ghoghọ ni makeni e deyeguọ we efan unu ime elu-igwee.”

Jesu A Ghoghọ
(*Mat 11.25-27; 13.16-17*)

²¹ Ogen ohu hu, Jesu no ghoghọ ime Mmọn-nsọ, si, “Baba, Onye nwọn elu-igwee le uwa! M ri e kele i makele 'y'e zuemeḡuọ ni ndi marin ihien le ndi nwe nghota ihien ndini, we we ghoṣi umundu. Eghẹe Baba, enina k'i cho n'o ri.” ²² “Nedi m e buguọ ihien ile che m eka. O nwonni onye marin onye Nwa Osolobue wu wezuka Chuku-Nedi; o nwonzikwonni onye marin Chuku-Nedi wezuka Nwa a—lezi onye owule Nwa a cho n'o me e marin a.”

²³ Ya ke Jizosi no gbhuto, bu ihun zime umu-azuun a, kagwa we, si, “Unu wu ndi we gozi agozi ni enya unu ri a hun ihien ndini unu ri a hun! ²⁴ M ri a gwa unu, ndi-amuma le ndi nze bu oda a choḡuọ ni we hun ihien unu ri a hun, ahunni w'a; a chozikwo we ni we nu ihien unu ri a nu, anuni w'a.”

Onye Sameria Hun Me Ohunma

²⁵ Okaa-Iwu ohu bia d'e shini Jesu onyan. O si Jesu, “Onye-nkuzi, kini ke m jenko d'e me ni m nwonhen ndun-itebile?” ²⁶ Jesu no si a, “Ki Iwu Mozizi ku? Nani i ghota a?” ²⁷ Okenye hu no za, si, “‘Gi obi i ile, enwen† i ile, iken i ile lezi uche i ile nwe ihien-osisuọ Di-nwonni-enyi wu Osolobue i; lezikwo ‘ihien ibe i k'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.’” ²⁸ Jesu no si a, “Y'a zaguo ohunma; me onwan keni i ri ndun.” ²⁹ Kani Okaa-Iwu hu cho n'o

† **Isi Nke Iri:27** umen ndun

kuni enwēn ẹ ọhūnma, ọ nọ jụ Jesu, sị, “Onyẹ wụ nwan ibe m?”

³⁰ Jesu nọ za, sị, “Okennyẹ ohu gha Jerusalem jenkọ Jeriko. Ọ nọ danban ẹka ndị ohin, wẹ nọ napuchanrịn a ihien ile o gi, gbama a ọtọ, gbu ẹ ili—nke wụ nị ọ hodu ẹkere n'ọ nwun, wẹ nọ la a tọ ụzọ.

³¹ Ọ nọ nwan mẹ ni onyẹ nchụ-ẹjan ohu ghakọ ụzọ hụ; kanị, oge n o gi hūn okennyẹ hụ, ọ nọ ghakpen ẹ.

³² Ẹrira k'o gi mezikwo nị onyẹ Livai, onyẹ a run ime Ụlọ-nsọ, ghakọ ụzọ hụ; ọ hūn okennyẹ ahūn, ọ nọzi ghakpen ẹ. ³³ Kanị, oge n onyẹ Sameria ohu hūn ghakọ ụzọ hụ jenkọ alị-ihian gi puha ebe okennyẹ hụ rị, hūn a, omiken ẹ nọ mẹ ẹ. ³⁴ Ọ nọ jẹn d'e kunrun ẹ, hu ude n lẹ manya yesonmẹ ebe ile ọ ru ẹhiu, kenmechanrịn a wẹ ile. Onyẹ Sameria hụ gi anyinnyan—ọ nọ bu okennyẹ hụ che enu anyinnyan hụ, we okennyẹ ahūn si ulọ ndi ijen a nodi, nọ ebehu lefu a ẹnya. ³⁵ Oge n eki gi fon, ọ nọ wepuha egbo ọrun akpu-uhuohin ẹbuo, ye onyẹ hūn e lepu ulọ ndi ijen hụ ẹnya, sị a, ‘Dodo, lepu a ẹnya; m kinhen, a kukin m'i ihien hoduni hūn i gi lepu a ẹnya.’ ”

³⁶ Ya Jesu nọ nwan sị onyẹ-nkuzi Iwu hụ, “K'i ro? Onyẹ ime mmadu etonị henrin ibe okennyẹ hụ danban ẹka ndi ohin?”

³⁷ Onyẹ-nkuzi Iwu hụ nọ za, sị, “Onyẹ hūn mẹ n'ẹ ẹfoma.” Ya ke Jesu nọ sị a, “Jenmẹ nwan d'e mẹ ẹrira.”

Jizosị A Bịa Iwe Mata Lẹ Meri

³⁸ Oge n Jesu lẹ umu-azuu n a gi jenkọ, wẹ nọ banye obodo ohu mẹ ẹkere. Okpoho ohu ẹfan a wu

Mata nọ nabanhan a iwe ẹ: ³⁹ Mata nwe nwe-
okpoho efan a wu Meri, hun nodi ali ehụ uku Di-
nwonni-enyi, e gon ntin ihien o ri e ku. ⁴⁰ Kani, Mata
asani eka nodi make orun bu oda o ri a run mmulo;
'ya o no bia d'e kunrun Jesu, si, "Di-nwonni-enyi, o
nwonni ihien i kpo a ni nwe m la orun ile toni
mme sọ? Gwa a nwan ya d'e yeni m eka." ⁴¹ Kani
Di-nwonni-enyi no za a, si, "Mata, Mata! I ri e hue
uhue, e songbu enwen i banyeni ihien bu oda —
⁴² bu ihien ohu sọ ri mkpa; Meri a horiguo hun
ka mma; anapuko w'a ya."

Isi Nke Mmanaj

Jizosi A Kuzi Ke We Don E Me Ekpere
(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Jizosi ri ebe ohu e me ekpere; ogen o gi
meguu, nwa-azuun a ohu no si a, "Di-nwonni-enyi,
kuzi enyi ekpere—ke Jonu don kuzi umu-azuun a."

² Jizosi no si we, "Unu gha e me ekpere, si ni:
'Baba,
ni we donme efan i nsọ;
Ali-eze i 'ya bia d'a kima.

³ Ye enyi ihien-oriri sikọ d'e zu enyi uhuhin-
uhuhin;

⁴ Gbaghari enyi njo enyi,
make ni enyi a gbaghari onye owule mejani enyi a
gbaghari.

Edubanle enyi ime onwunwan, [ka gba puha enyi eka
Eje-onye hu*]. "

⁵ 'Ya Jizosi no si umu-azuun a, "Ni enyi weri e
ni onye ohu ime unu jen iwe owu a ime abali d'a

* **Isi Nke Mmanaj:4** mọbu: eje-ihien

sị a, 'Di-enyi, zinye m ogbe-brēdi ẹto. ⁶ Ọwụ m hụn rị ụzọ-ijēn rịhụ a banhan iwe m kikēnni, kanị enwẹ m ihien-oriri ọwụlẹ m sikọ d'e ye ẹ.' ⁷ Nị enyi werizikwọ a nị ọwụ i ahun gha ime ụlọ sị, 'Eyele m nsongbu; a kpokinguọ wẹ ụzọ; mme le umu m e dineguo. Asa m ẹka lihi ọto d'e ye i ihien ọwụlẹ.' ⁸ M rị a gwa i nị ọsụon'a n'o gini ifiri nị i wu ọwụ a lihi ye i brēdi, o sikọ d'e ye 'y'ẹ makēni y'a rịobehini.

⁹ 'Ya wu, m rị a gwa i: rịo, i k'e nwonhen; cho, i jenkọ d'a hun; du ẹka, wẹ sikọ d'a gunpun'i ụzọ. ¹⁰ Makēni ndi ile hun rionị jenkọ d'e nwehen; ndi hun chonị jenkọ d'a hun; wẹ sikọ d'a gunpuzikwonị ndi ile du ẹka ụzọ. ¹¹ Ime unu ile, elee nedi sikọ d'e ye nwa a agwo o rịo a azun ¹² mobu ye ẹ akpi omēni o rịo a ẹkwan? ¹³ O mē nwan nị unu hun wu ndi-njo ma ye umu unu ihien rị mma, nani kẹ Nedi ahun rị elu-igwee k'e yehan ndi rịo a Mmon-nsọ? O yekariko wẹ?"

Jesu Le Bezibo

(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Uhuohin ohu, Jesu chupu eje-mmon odin. Ogen eje-mmon hu gi puguu, okemye hu o te rị ime ẹ nọ kume oku. O tukenme igunrun rị ebahun enya; ¹⁵ kanị, ndi hu ime ndi rị ebahu nọ sị, "Bezibo, hun wu onye-isi eje-mmon ile, 'ya rị e ye ẹ iken o gi a chupu eje-mmon." ¹⁶ Ndi ozo nọ shini Jesu onyan, sị a runghosi wẹ orun-atumēnya pu-ichen gha elu-igwee bia. ¹⁷ Kanị Jesu a maringuo ihien wẹ rị e ro, o nọ sị wẹ, "Ali-eze ọwụlẹ kebeni, nwon itu rị ichen-ichen rị a lusun ibe wẹ ogun, jenkọ d'e henrin ofia; ezi-le-ulo ọwụlẹ ndi rị n'a kebe, a lusun ibe wẹ ogun sikọ d'a dan."

18 “Ya wu, omeni ali-eze Ekwensu kebe ekebe, nwe itu ichen-ichen ri n'a hun a luson ibe we ogun, eghani ke ali-eze e e don turu?—bu unu si nwan ni m gi iken Bezibo a chupu eje-mmom. 19 Omeni iken Bezibo ke m gi a chupu eje-mmom, iken onye ke ndi nke unu gi a chupu we? Uwe jenko d'a ma unu ikpe!” 20 “Kani, o me nwan ni iken Osolobue ke m gi a chupu eje-mmom, 'ya wu ni Ali-eze Osolobue e ruguole ebe unu ri.”

21 “Owule diken a kwademechanringuu ihien ogun a, nodi e che oken-ulo a nche, o nweni ihien jenko d'e me ihien o nwe. 22 Kani, omeni onye ka a iken a maye e ogun, meri e, o jenko d'a napuchanrin a ihien ogun ile hun o gi don enya, buru ihien e ile, kesonme ni ndi ozoya.” 23 “Onye owule rileni azuun nke m ri a luson m ogun; onye owule hun ghaleni e ye ni m eka a kkwama ri e kponyiya.”

Ihien E Wekinhen Eje-mmom We Chupuguu (Mat 12.43-45)

24 “Eje-mmom ghaguu ime ihian pu, o ghahunmeme ebe mirin rileni, a cho ebe o jenko d'a nodi zu iken. Omeni o hunni, o siko d'a si enwen e, 'M siko d'e kin-azuun ulo hu m gha puha.' 25 O kinhen, hun a ni a zachanguo w'a, donkwamaguu a, 26 o jen d'e wehezi eje-mmom esa ozoya ka 'ya le enwen e njo, a bia we d'e biri ebegu. Onodi onye hu a ka njo kari ke o ri mbu.”

Ndi We Gozi Agozi

27 Ogen Jesu gi ri e ku ihienni, okpoho ohu ri ime igunrun hu no gha ebahun si a, “Efo mun'i le eran i ra wuchanrin ihien we gozi agozi!” 28 Kani Jesu no

sị, “Mba, ngozi wu nke ndi hun a nu oku Osolobue, e gi e e bi!”

Ihiẹn Mę Onyę-amuma Wu Jona Wu Ahima
(Mat 12.38-42)

²⁹ Ogen ndi ri e ruhe ebe Jizosi ri gi ri e buwaye oda, o no kumezi, si, “Agboni jo njo! We si m ghosi we ahima pu-ichen, kanị o nwonni ahima owule pu-ichen we jenkọ d'a ghosi we wezuka ihien me onyę-amuma wu Jona. ³⁰ Ke Jona don wu ahima ebe ndi Ninive ri, erira ke Nwa nke Ihian jenkọ d'a wu ahima ebe agboni ri. ³¹ O ru Ogen Ichin-ikpe, eze-okpoho ali Shiba, ali hu ri azuun ndidan-mirin, jenkọ d'e lihi, shiagbu agboni eri. Make ni, o gha ali hu tegbu enwen e bia d'e gon ntin amamihię Solomonu—bu onyę ka Solomonu ri nwan ebeni. ³² O ru Ogen Okinkin-ikpe, ndi Ninive jenkọ d'a puha osheri, ma ndi agboni ikpe, make ni we roghari eroghari ogen we gi nu ozi Jona zi—bu onyę ka Jona ri nwan ebeni!”

Ukpe Hun Ri Ehu
(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ “O nwonni onyę hun a muye ukpe e bu e e zueme mọbu e bu e che okpuru afere. Mba, w'e buto a elu obu-ukpe—keni onyę owule banhanni gi e legha uzo.” ³⁴ “Enya i wu ukpe ri i ehụ. Omeni enya i ri mma, ukpe jenkọ d'e junchanrin i ehụ. Kanị omeni enya i a ri mma, ishi jenkọ d'e junchanrin i ehụ. ³⁵ Hunkwo a ni ukpe hun ri ime i ele ishi. ³⁶ Ya wu, omeni ukpe junchanrin i ehụ ile, bu o nwonni mkpamkpa owule ri ime ishi, ehụ i ile siko d'e me ukpe-ukpe nọke ebe ukpe nọ e nwunkpu i.”

*Jesu A Jugo Ndi Itu-Farisi Le Ndi-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)*

³⁷ Ogeṅ Jesu gi kuguu, onye Itu-Farisi ohu no si a bja iwe e d'e du e ri ihien-oriri. 'Ya o no jenne; o no weri onodi a elu teburu ihien-oriri ahun.

³⁸ Ogeṅ onye Itu-Farisi hu gi hun ni Jesu a chanchanni ehụ a ke we don a chan n'o d'e rime ihien-oriri, o no tu a enya. ³⁹ Ya ke Di-nwonni-enyi no si a, "Lee nwan, unu ndi Itu-Farisi a chanchan azuun mkpu le afeṅ unu, kanị enya-uku le eje-ihien jun ime unu. ⁴⁰ Ndi-nzuzu! Ele onye hun mememe azuun a memezikwo ime e? ⁴¹ Ka we ni nwan ihien ndi hun ri ime e ye ndi igbennye; unu me e, m ri a gwa unu, ihien ile jenkọ d'e nwunchan ni unu.

⁴² Nsongbu ri ni unu ndi Itu-Farisi! Unu a kusonmede uzọ-ohu-ime-uzọ-iri ihien e me ofe a sọ-ke arabasi-minti ke riu ke ihien-akunkun ndi ozọ ri ichen-ichen—bu unu a nato iye onye owule ihien run'e le inwe ihien-osusọ jenni Osolobue—ndini te furu unu k'a gha e me; kanị, ele hun unu e gi lato ihien ndi ahun unu a ku."

⁴³ "Nsongbu ri ni unu ndi Itu-Farisi! O sọ unu ni unu a nodi isi-ocho ime ulo-ofufe lezi ni we e kele unu ekele pu-ichen ime afia ebe ihian ri. ⁴⁴ Nsongbu ri ni unu! Unu no ke ili w'a ghafe elu e bu a marin we ni ili ro."

⁴⁵ Onye ohu ime ndi-nkuzi Iwu no si a, "Onye-nkuzi, i gha e ku ihien ndini we, i ri a kparizikwo enyi nwen!"

⁴⁶ Jesu no si a, "Nsongbu rizikwoni unu nwen, ndi-nkuzi Iwu! Unu e buyesonme ndi ozọ ibu a fu orun obubu, kanị unu le enwen unu ara tinpude mkpinsin-eka ohu yeni we eka bu ibu ndi ahun.

⁴⁷ Nsọngbu rị nị ụnụ! Ụnụ a tụn ili ndị-amụma hụ ndị nedi ụnụ kanị gbu — ⁴⁸ hụn ụnụ gi a ghosị nị ụnụ kwadon ihien ndi nedi ụnụ me—makeni, uwe gbu ndi-amuma, ụnụ nwen no tun ili ndi-amuma ahun we gbu. ⁴⁹ Ufiri ihienni ke Osolobue gi gi Amamihien e si, ‘M jenko d'e zijen ni we ndi-amuma le ndi-ozu pu-ichen: we jenko d'e gbu ndi hu ime we, kpokpo ndi hu ime we’ — ⁵⁰ keni we ju agboni ukwere edeke ndi-amuma ile we gbu kete w'e kele uwa — ⁵¹ ghakworị edeke Ebelu d'e ru edeke Zekaraya we gbuto Ulo-nsọ, egbata Ukpo nchu-ẹjan le Ebehurị-nsọ. Eghẹe, m rị a gwa ụnụ, we siko d'a ju agboni ukwere we ile!”

⁵² “Nsọngbu rị nị ụnụ ndi-nkuzi Iwu! Ụnụ e wepuguo isafin amamihien: ụnụ le enwen ụnụ abanyeni, ụnụ eyeni ni ndi rị a cho nị we banye efe banye!”

⁵³ Ogen Jesu gi ghaguu ebahun pu, ndi-nkuz Iwu le ndi Itu-Farisi no korjama n'a oda-oda, juchanma a onu ihien bu oda, ⁵⁴ a cho ihien rị a onu, keni we hun ihien we e gi kwondon e.

Isi Nke Mmẹbụọ

Gbakwoni Ni Ihunnai Osọ!
(Mak 10.26-27)

¹ Ke mmadu nnu ole-le-ole don rị a gbakikome, nke wu nị we hu a zo ibe we uku, Jizosi no bu uzọ si umu-azuu a, “Kpachanpu ni enya banyeni yisti* ndi Itu-Farisi—hun wu ihunnai we. ² O nwonna Ihien owule kpumeni hun jenkoleni d'e kpupu; o nwonna ihien zuerini hun jenkoleni d'a wa. ³ 'Ya

* **Isi Nke Mmẹbụọ:1** yisti: ihien bredi gi a fu

wụ, ihien ọwụle ụnụ ku ime ishi, ihian jenkọ d'a nụ a ifonrin-ifon; ihien ọwụle ụnụ gụnma enwen ụnụ ime-ulo ka-uka ku, ihian sikọ d'e gi ẹ yi oro elu ulo.”

Onye Wẹ K'a Tu Egun Ẹ

(Mat 10.28-31)

⁴ “Ndi ọwụ m, m ri a gwa ụnụ, atule ni egun ndi e gbu ehụ sọọ bụ o nwonzini ihien wẹ sikọ d'a s'eka me kari ohun. ⁵ Kama, ni m ghoji ụnụ onye ụnụ sikọ d'a tu egun ẹ: tu ni egun Osolobue, onye hun o me ni o gbuchanrin ehụ, o nwonghozikwo iken o gi a tu ihian e ye okun-mmọn. Eghẹe, tu ni egun ẹ! ⁶ Elee isen 'ikobo' ebuo ke w'e re achu† Kani, Osolobue ara zo ke akp'ohu ime nnunu ndini. ⁷ Ke ntutu ri ụnụ isi, Osolobue a gunguọ a. Atule ni nwan egun: ụnụ ka achu mkpa a ri ebe Osolobue ri—osuo'n'a ni achu bu oda ro!”

Ikweri N'i Wu Nke Kraisti Le Ighori Ni Y'ele Nke Ẹ

(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “M ri a gwapu ụnụ ezioku, onye ọwụle no id'anya ihian kweri n'ọ wu nke m, mmẹ wu Nwa nke Ihian jenkọ d'a no id'anya ndi mmọn-ozii Osolobue kwerizikwo ni onye hu wu nke m. ⁹ Kani, onye no id'anya ihian ghorii ni ele nke m, mmẹ wu Nwa nke Ihian jenkọ d'a no id'anya ndi mmọn-ozii Osolobue kuzikwo ni onye hu ele nke m.” ¹⁰ “Ozozi, wẹ sikọ d'a gbaghari onye ọwụle kuja oku mmẹ wu Nwa nke Ihian, kani agbaghariko wẹ onye ọwụle kuja oku Mmọn-nsọ. ¹¹ Ogen wẹ jenkọ d'e gi wehe ụnụ ulo-ofufe mobu ebe ndi hun a kini mobu ndi-nze ri d'e kin ụnụ ikpe, ehuekwole ni uhue ke ụnụ k'a don kinrin onu ụnụ mobu ihien ụnụ k'e ku.

† **Isi Nke Mmēbụọ:6** sparo

¹² Makeni, ogeṅ hụ ru, Mmōn-nso jenkō d'a kuzi unu ihien furu unu k'e ku."

Ilu We Gi Odafin Nzuzu Ta

¹³ Okennyē ohu rị ime igunrun hụ nọ sị Jizosị, "Onyē-nkuzi, dodo gwa nwenē m n'o keye m uku nedi enyi lato ni enyi." ¹⁴ Jizosị nọ sị a, "Owu m, onyē tumē m onyē a hannị unu ebuo enen mōbu onyē e keni unu ihien?"

¹⁵ 'Ya o nọzi sị wē, "Kpachanpukwo ni enya, unu e gbondon enwen unu make udi enya-uku owule gha a rị ime ndun unu; makeni, ele ihien ihian nwon wu ezigbo ndun a, osuon'a n'o meke odafin." ¹⁶ 'Ya Jizosị nọ ta ni wē iluni: "O nwon okennyē ohu wu odafin, hun nwon ali. Ali hụ nọ men'e ihien oda-oda. ¹⁷ O nọ sị enwen e, 'Enwon m ebe siko d'e zu m buto ihien ugbo m. Kini ke m jenkō d'e me?' ¹⁸ O nọ sị enwen e, 'Lee ihien m siko d'e me: m k'a totusonme oban m ile, tun ndi kani wē; ebehu ke m jenkō d'e donme oka m le ihien m ndi ozō. ¹⁹ Ogeṅ hụ, m k'a sị enwen m, "Enwen m, y'e nwonguo ihien ile rị mma siko d'e zu i bi ahua bu oda lalanị! Eyezile enwen i nsongbu! Ri! Ra! Efo ya suoma i usuo!" ' ²⁰ Kani Osolobue nọ sị a, 'Onyē nzuzu! Uhininni ke wē jenkō d'a napu i ndun i—onyē jenkō nwan d'e nwonrin ihien ndini ile i buto ni enwen i?' "

²¹ Igi mekin iluni, Jizosị nọ sị, "Enina k'o rị ni ndi hụ a kpatō ni enwen wē aku-le-uba kani ele wē odafin ime ihien Osolobue."

Ehuele Uhue, Gi Osolobue Dọn Enya

(Mat 6.25-34)

²² 'Ya Jesu nọ sị umu-azuun a, "Ya ke m gi rị a sị unu ehuele uhue ihien unu jenkō d'e ri

rị ndun mōbū ẹkwa unū jenkō d'e yi. ²³ Ndun ka ihien-oriri; ẹhiu ka ẹkwa. ²⁴ Lekpō ni nnunū: w'a ra kun mkpuru mōbū we ihien-ugbo; w'a ra nwon mmughe mōbū oban w'e buto ihien—kani Osolobue hu e ye we ihien-oriri! Bu unū kadē mkpa a rị oda-oda kari nnunū! ²⁵ Onye ime unū siko d'a saeka gi uhue o rị e hue gi mgbahunmē okuloku ohu tocheni? ²⁶ Omeni y'a s'eka mē ihien mēhan ntin enina, k'i rị nwan e songbuni enwen i banyeni ihien ndi ozọ?

²⁷ Lekpō ni ke obobo ofia don e sue: w'a ra nungbu enwen we mōbū kpa ẹkwa—kani m rị a gwa unū ni, ke eze wu Solomonu eyini ihien owule rihan mma ke obobo ohu ime ndini. ²⁸ Omele Osolobue e yime efifia ihien rị mma enina—efifia hun a rị ebeni tanni, eki fon a tu w'a ye okun, o yimeko unū hun ka mma? Euu, ndi okukwe-nta!

²⁹ 'Ya wu, atole ni e ro ihien unū jenkō d'e ri le ihien unū siko d'a ra; esongbule ni enwen unū banyen'e. ³⁰ Makeni, ndi ghaleni e fe Osolobue ime uwa ile a chusonmē ihien ndini—bu Nedi unū a maringho ni ihien ndini rị unū mkpa. ³¹ Kama, chomagude ni Ali-eze e—o siko d'e yezikwo unū ihien ndini we.”

Kpatọ Aku-le-uba Elu-igwee
(Mat 6.19-21)

³² “Umū-atunrun m, atule ni egun, makeni o sọ Nedi unū usuo n'o ye unū Ali-eze. ³³ Repu ni ihien unū nwe, we egbo e ye ndi igbenye, unū e gi uzoni memē ni enwen unū ẹkpa hun ghaleni e wiwi, wuru ndi nwe aku-le-uba ghaleni a guu aguu ime elu-igwee. Ebehu, ohin asako ẹka ru e; ẹkika a sako ẹka

ripụ wẹ. ³⁴ Makeni, ebe aku-ḷe-ḷaba ụnụ rị, iya kẹ obi ụnụ jenkọ d'a rizi.”

Kwademe Ni, Ni Di-nwōnni-enyi Lala

³⁵ “Kwademe ni ọrụn; hụn n'a ni ukpẹ ụnụ e nwnsōnmẹ; ³⁶ nọ ni kẹ idibo rị e che nna wẹ n'ọ gha oriri agbamehuhụọ lụa. Ọ lụa, dọ ẹka, keni ụnụ saẹka gụnpụ n'a ụzọ ozigbo. ³⁷ O jenkọ d'a rị ni idibo ndi hụ mma omeni nna wẹ a lụa, hụn a ni wẹ mu ẹnya, kwademe, e che ẹ! M rị a gwa ụnụ ezioku, o jenkọ d'a si wẹ weri ọnọdi wẹ teburu, o kōnrin, gi ẹka a buye wẹ ihien-oriri. ³⁸ O siko d'a rị ni idibo ndi ahun mma ọwuni oge o gi lụa—o sọ n'a ni ime abali mọbụ igirigi utuntun k'o gi lụa—o hụn a ni a kwademeḡuọ wẹ!

³⁹ Marinkwo ni ni omeni onye nwon ulọ te marin oge ohin e gi bia, o ke ni a gbukpo iwe ẹ banhan. ⁴⁰ 'Ya wu ni ụnụ ḷe enwen ụnụ jenkọ d'a kwademezikwo, makeni Nwa nke Ihian siko d'a bia oge ụnụ tuleni ẹnya a.”

Odibo Furu Wẹ Gi E D'anya Ra Hun Furuleni? (Mat 24.45-51)

⁴¹ Pita nọ si, “Di-nwōnni-enyi, ẹnyi kẹ i rị a tu ni iluni ra i rị a tu ni ihian ile ya?” ⁴² Di-nwōnni-enyi nọ za, si, “Onye wu onye-nlepụ-ẹnya ahun furu wẹ gi e d'anya, hūn marin ihien, hūn nna a tume n'o lehu n'a idibo rị ulọ a ẹnya, e ye wẹ ihien-oriri wẹ oge o furu? ⁴³ O jenkọ d'a rị n'a mma omeni nna a lụa, o hūn a n'ọ hụ e mẹ ihien ahun o si a me! ⁴⁴ Ezioku kẹ m rị a gwa ụnụ, nna a ahun jenkọ d'e we ihien ile o nwẹ che ẹ ẹka lepụ ẹnya.”

⁴⁵ “Kani, omẹle odibo hū a si enwen ẹ, ‘Nna m e biekẹzi d'a lụa’, o gbumẹ idibo ibe ẹ hoduni ili—kẹ

ikennyē kẹ ikpoho—e ri, a ra, a ra manya a tū, ⁴⁶'ya wū nī nna a jenkọ d'a lūa idumuzi—ūhūohin odibo hū tūlēni ẹnya a lẹ ogẹn hūn ọ marinlēni. O siko d'a jakika a, wẹ ẹ che ebe ndi nnupu-isi ri.”

⁴⁷ “Odibo hūn marin ihien nna a cho n'o mē, bu ọ kwademeni enwen ẹ n'o mē ẹ mobu o men'e, wẹ siko d'a fian a mkpinsin oda-oda. ⁴⁸ Kani, odibo hū marinlēni ihien nna a cho bu o mē ihien w'e gi a fian mkpinsin, wẹ jenkọ d'a fian a hūn bulēni oda.”

“Ihien bu oda kẹ w'a tū ẹnya a ẹka onyẹ wẹ ye ihien bu oda; kani, hūn ka oda kẹ w'a tū ẹnya a ẹka onyẹ wẹ ye hūn ka oda.”

Jesu E Kebe Ihian (Mat 10.34-36)

⁴⁹ “M bia d'a mu okun ye uwa; k'ọ ri m, ọ dunmaguole! ⁵⁰ Kani wẹ jenk'e gi afunfun meguu m mirin-Chuku; ehū efuko m d'e ru ni e meguu m ya wū mirin-Chuku. ⁵¹ Unu ri e ro ni m bia d'e mē ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku kẹ m ri a gwa unu, ẹlẹ iri-ohu kani nkebe. ⁵² Gha ogenni jenne, mmadu isen hūn ri ezi-le-ulo siko d'e kebe make ufiri m: eto gha a lusun ebuo ogun, ebuo hu a lusun eto; ⁵³ nedi ihian gha a lusun nwa a okennyē, nwa-okennyē hu a lusun nedi ẹ; nne gha a lusun nwa-a-okpoho, okpoho hu a lusun nne ẹ; nne-di siko d'a gha a lusun nwunye nwa a, nwunye ihian jenkọ d'a gha a lusun nne-di ẹ.”

Ighota Ihien Ri E Meni (Mat 16.2-3)

⁵⁴ Jizosi no sizikwo ndi hu, “Unu hūn kẹ mirin ri e ru azuun ndidan ẹnya-anwun, unu si ni mirin jenkọ d'e zue—o zue. ⁵⁵ Unu hūnzi a ni ufere gha azuun

ndịdan-mirin fehe, unu si ni uwowo jenko d'a ri—o me. ⁵⁶ Ndi ihunnai! Unu ma ke w'e lee ali le igwere enya e ku ke uhuhin jenko d'a ri; ki hain unu gizileni a saeka e ku ihien ihien ri e me ogenni ri a ghosi?"

Iyū Lē Onyē Ikpe I Dōnkwo Egwa
(Mat 5.25-26)

⁵⁷ "Ki hain unu gileni a marinde ihien ri mma unu jenko d'e me? ⁵⁸ Liliima ni iyū lē onyē-ikpe i dōn, unu gini d'e ru ogwa, amangbe o dōkpun i ye oka-ikpe, oka-ikpe e we i ye onyē ewuru-ogi—o tu i ye ime ulongan. ⁵⁹ M ri a gwa i ezioku, i k'a to ebahun d'e ru ni y'a hanchanrin ihien ile we be i—d'e rude ikobo ka ntin."

Isi Nke Mmēto

Roghari! Iju, Y'a La Ntikpo

¹ Ogen ohu hu ke ndi hu ime ndi ri ebenu gi gwa Jesu oku ndi Galili hu Paileti gbu ebe we ri a chuye ni Osolobue ejan, gi edeke we gwō ejan ahun we ri a chu. ² Jesu no shiarị we, si, "Unu ro ni ihien me ndi Galili hu ghosi ni uwe ka ndi Galili ndi ozō ile njo e me? ³ Mba! M ri a gwa unu ni omeni unu le enwen unu erogharini, unu ile siko d'a lazikwo ntikpo ke we. ⁴ Ra unu ro ni mmadu mmesato ahun ulō-nche uku ahun ri Siluam dangbu ka ndi ozō ile bi ime Jerusalem njo e me? ⁵ Mba! M ri a gwa unu ni omeni unu erogharini, unu ile jenko d'a la ntikpo ke we."

Ilu Jesu Gi Osisi Figi Mileni Mkpuru Ta

⁶ ‘Ya Jesu nọ ta nị wę iluni: “Okęnyę ohu kụ figi ime alị-vainị a. Ọ hụ a chọha mkpuru elu figi hụ, ọ hunnị. ⁷ Ọ nọ si onyę hụn e lepun'a alị vainị hụ ęnya, ‘Lee ę, kete ahụ ętọ ęnwain kę m biama d'a chọ mkpuru elu figini, ahunnị m. Gbutu ę! K'ọ rị e wiwini alị?’ ⁸ Kani, onyę e lefu ugbo hụ ęnya nọ si a, ‘Di-okpa, dodo hapuzi a ahụ ohu sụọ, nị m hụn ụzọ guhunmę ę, buche ę ęjan hụn e mę ihięn. ⁹ Omeni ọ mi mkpuru akan-ile, ọ hụ mma; kani, ọwunị ọ minị, n'i sikọ d'e gbutu ę, y'e gbutu ę.’ ”

Jizọsi A Zuọ Okpoho Eje-mmọn Hieme

¹⁰ Ụhụọhịn Izu-iken ohu, Jesu rị ụlọ-ofufe ohu, a kuzi. ¹¹ Okpoho ohu eje-mmọn rị ime ę rị ebęhụ. Eje-mmọn hụ hieme ę kete ahụ mmesato—nke wu nị a ra saęka tịnpụ. ¹² Oęn Jizọsi gi hụn a, ọ nọ kpọche n'ę, si, “Okpoho, y'a dịnhiņlę emu i!” ¹³ Ya Jesu nọ bu ęka kwasi a, ọ nọ tịnpụ ozigbo; ọ nọ jama Osolobue mma.

¹⁴ Kani iwe nọ we onyę-isi ụlọ-ofufe nị Jizọsi zuọ emu Ụhụọhịn Izu-iken, ọ nọ si ndị rị ebęhụ, “Akpu-ụhụọhịn isin rị a hụn furu ęnyi e gi run ọrun—bia nị oęn hụ d'a zuọ isi, ęlę Ụhụọhịn Izu-iken!” Ọ hụ e ku ę, e kudonzi.

¹⁵ Di-nwọnni-ęnyi nọ si a, “Ndị ihunnai! Onyę-onyę ime unu a topu okęn-efin ę mọbu jaki ę ụlọ-anu wę limęto a Ụhụọhịn Izu-iken, du ę e si ebe o jęnkọ d'a nọ ra mirin; ęlę iya?”

¹⁶ “Lee ni nwan okpohoni: nwa Ebrahim hụn Ekwensu kęn ęgbun kete ahụ mmesato; o runi hụn w'a topu Ụhụọhịn Izu-iken?” ¹⁷ Oęn o gi ku ihięnni, ifenren nọ mę ndi inenren ę. Kani igunrun ahun rị

ebęhụ hụ a ghọghọ makę ihien ile a tų ęnya ọ rị e mę.

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mọstadi Ta
(*Mat 13.31-32; Mak 4.30-32*)

¹⁸ 'Ya Jesu nọ nwan si, "Kini kę Ali-eze Osolobue yi? Kini kę m'e gi ghosi k'o nọ? ¹⁹ Ali-eze Osolobue nọ kę ebe onye ohu nọ weri mkpuru mọstadi, kụn a ye ugbo-nta a, ihien akunkunni e sue, henrin osisi, nnunu nọ bia d'a kụ ękụ wę ye agalaba a."

Ilu Jesu Gi Yisti Brędi Gi A Fu Ta
(*Mat 13.33*)

²⁰ Jesu nọ sịzi, "Kini kę m'e gi ghosi kę Ali-eze Osolobue nọ? ²¹ ęnina k'o nọ: ọ nọ kę ebe okpoho ohu nọ weri ękere yisti brędi gi a fu, gwogbame 'ya lę adana oka eto wę gwe—d'e ru ni wę ile a fuchanrin."

Onumuzo Hun Me Mwara
(*Mat 7.13-14, 21-23*)

²² Ebe Jesu jenkọ Jerusalem, ọ hụ a banyesonme obodo ndi hi-ogbe lę ndi mę ekere-ekere, a kuzi ndi ri ime wę. ²³ Onye ohu nọ ju a ajuju, si, "Di-nwonni-ęnyi, ndi buleni ọda suo jenkọ d'e nwe nzuopuha?" Jesu nọ si wę, ²⁴ "Gikwo ni ndun ile unu nwe lili ma ni unu banye onumuzo hụ mę mwarara! Makeni ndi bu ọda jenkọ d'e mę ni wę banye, kanị asako wę ęka."

²⁵ "Makeni, onye nwe ulo ma-ama gunma ọzo, unu e turu ezi ebahun duma ęka onumuzo, a si, 'Di-nwonni-ęnyi, dodo gunpuni ęnyi ọzo!' O jenkọ d'a za unu, si, 'Amarin m ebe unu gha bia!' ²⁶ Ogen hụ, unu jenkọ d'e kume, si, 'Ele ęnyi lę iyu wi ri, ra? Y'a noğozide ogbe ęnyi kuzi!' ²⁷ Kanị o siko d'a si,

‘Amarin m ebe unu gha bia! Gha ni ebe m ri pu, unu ile hun e me njo!’ ²⁸ Ikwan-ekwa le ita nkwenren-eze jenko d'a ri ogen unu jenko d'e gi hun Ebrahim le Aziki le Jekopu lezikwo ndi-amuma ile ime Ali-eze Osolobue, bu a tu we unu le enwen unu ye ezi!”

²⁹ “Ihian jenko d'a gha ebamin-enọ uwa bia d'e ri oriri ime Ali-eze Osolobue—we k'a ghasonme azuun owa-nya-anwun le ndidan nya-anwun le azuun ugu le ndidan-mirin bia. ³⁰ Ezie, o nwongho ndi kpa azuun ogeni jenko d'a wuru ndi bu uto ogen ahun le ndi bu uto kikenni hun k'a wuru ndi kpa azuun.”

Obodo Jerusalem Ri Jizosi Obi (Mat 23.37-39)

³¹ Ogen ohu hu, ndi hu ime ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jizosi, si a, “Ghakwo ebeni pu, makeni Herodu cho n'o gbu i!” ³² Jesu no si we, “D'a gwa ni ni m ufu ahun e me ero ni m si, ‘Gon ntin, m ri nwan a chupu eje-mmön, a zuo emu tanni, ekile e mezi m erira, hun me e akpu-uhuhin eto, a runchanrin m orun m.’ ”

³³ Jesu nozi si, “K'osileri, m puko apuko—m siko d'a ririri uto tanni le ekile le nweneki—makele Jerusalem suo ke we no e gbu onye-amuma — onwonzini ebe ozo.”

³⁴ “Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hun e gbu ndi-amuma, e gi omuma a magbu ndi we zihen'e! Mgbe ole-le-ole ke m chopu ni m kponkikome ndi ri ime i ke nneku-ohuhu don e kponkikome umu a e ye nku e, kani y'a nini m! ³⁵ Lee e, a la we nwan Ulo i ton'i! M ri a gwa i ni y'a hunkozi m d'e ru ogen

i jenkọ d'a sị 'Onyẹ hụ gi ẹfan Di-nwōnni-ẹnyi a bia wụ onyẹ wẹ gozi agozi.'

Isi Nke Mmēnọ

Jesu A Zuọ Okennyẹ Ẹhụ A Fun

¹ Ụhụọhịn Izu-ikẹn ohu, Jizọsị nọ jẹn d'e ri ihien-oriri iwe onyẹ ohu ime ndi-isi ndi Itu-Farisi; ndi ri e ke Jizọsị hụ e ke ẹ. ² Ya kẹ okennyẹ ohu ẹhụ a fun nọhụ pụha ihun Jizọsị ebẹhụ. ³ Jesu nọ jụ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi, si, "Iwu e kwerigho ni wẹ zuọ emu Ụhụọhịn Izu-ikẹn ra o kwerini?"

⁴ Kanị wẹ ile a gba nkintin. Ya Jesu nọ weri okennyẹ hụ, zuọ a, sị a lama. ⁵ 'Ya o nọ sị wẹ, "Omēni nwa i okennyẹ mọbụ oken-efin i danban omi Ụhụọhịn Izu-ikẹn, y'e wepuhako a ozigbo?"

⁶ Kanị, asanị wẹ ẹka za ihien ọwule.

Iwelua-Enwẹn-Ihian-Ali Lẹ Imẹ Ni Ndi Igbennyẹ Ohunma

⁷ Jesu a hụn kẹ ndi obia ri a horisonme isi-ochē, o nọ kuzime wẹ, sị, ⁸ "Ogẹn ọwule wẹ kpọ i oriri-agbamehuhuo, ejenkwole d'a nodi ali isi-ochē. Ikenkwọ o nwon onyẹ ka i mkpa a ri hụn wẹ kpọzi oriri hụ. ⁹ Ogẹn hụ onyẹ hụ kpọ unu ẹbuo oriri jenkọ d'a bia d'a sị i, 'Owu m, lihi oto ni onyeni nodi ali.' Ogẹn hụ ifenren e megbu i, y'e gi ifenren jenne nwan d'a nodi ali ochē mmaka. ¹⁰ Kama, wẹ kpọ i oriri, jẹn d'a nodi ali ochē mmaka, keni onyẹ hụn kpọ i oriri bia, o sị i, 'Owu m, bia d'a nodi ali isi-ochē.' Ogẹn ahun ogho e jun i ẹhụ ihun ndi wẹ kpọ 'yū lẹ wẹ oriri ahun."

¹¹ "Makeni onyẹ wesi enwẹn ẹ enu, e wetu w'ẹ ali; onyẹ welua enwẹn ẹ ali, e wesi w'ẹ elu."

12 'Ya Jizọsị nọ sị onye hụn kpọ a oriri, "I kpọ oriri, akpọle ndi ọwu i mọbu umune i mọbu ndi idafin ibe i amamgbe w'a kpogwari i—ọ wuru ni a kukunguọ we i ugwo."

13 "Kama, i kpọ oriri, kpọ ndi igbennye le ndi nguro le ndi ukụ rileni iken le ndi enya-ishi."

14 "I jenko d'e nwehen ngozi makeni asa we eka kukin i y'e—Osolobue siko d'a kukin i y'e uhuhin hu ndi ri ochan k'a gha onwun lihi."

*Ilu Jesu Gi Ndi We Kpo Oriri Hi-ogbe Ta
(Mat 22.1-10)*

15 Ogen onye ohu ime ndi hu bia oriri hu gi nu ihienni, o no si, "Ndi hu siko d'e ri oriri hu ime Ali-eze Osolobue e nwekekwo ewere!"

16 Jizọsị nọ sị a, "Okennyę ohu kpọ oriri hi-ogbe; o nọ kpọ ndi bu oda oriri ahun. 17 Ogen oriri hu e ru, o nọ zi odibo e d'a gwa ndi o kpọ oriri, si we, 'Bia ni ni a kwademęguọ we ihien ile!' "

18 "Kani, we ile nọ kume ihien jenko d'e me we abiale. Onye ibuzo si odibo hu, 'M nonhu ali; m siko d'e jenniferi d'e lele e. Dodo, asa m eka bia.'

19 Onye ozọ nọ si, 'M nonhu oken-efin iri we gi a run ugbo, m jenko nwan d'e lele we—dodo asa m eka bia.'

20 Onye ozọ si, 'M luhu nwunye ma!—Asa m eka bia.'

21 'Ya odibo hu nọ bia d'a gwa nna a k'o jen. Olulu nọ bumę onye hu nwe ulo, o si odibo e, 'Jensonme nwan ogbara-ogbe le uzọ-upu ozigbo, d'e wehesonme ndi igbennye le ndi-nguro le ndi enya-mpin le ndi ukụ we rileni iken.'

22 Omęguu, odibo hu nọ bia d'a si a, 'Di-okpa, e meguo m ihien i zi m, kani ebęhu eke junkwo.'

23 Ya nna odibo hu nọ si a, 'Shi nwan uwaya le nwa-ozue: liliima ni me ihian

bịa—kēni ụlọ m jun. ²⁴ M rị a gwa ụnụ nị o nwōnni akpụ onyē ohu ime ndị hụ wē bu ụzọ kpọ hụn jenkọ d'a danmịn ihien-oriri m!' ”

Ihien Ison Jesu Chọ

(Mat 10.37-38)

²⁵ Igunrun ihian sōnkọ Jesu, ọ nọ gbehuto, si wē,
²⁶ “Onyē ọwụlẹ hūn bịa d'e kunrunni m, bu ihien m asuon'a kari ihien nedi e le nne e le nwunye e le umu a le umune-e-ikennyē le umune-e-ikpoho—egheē, ke ndun a de, ọ sako eka wuru nwa-azuun m; ²⁷ onyē ọwụlẹ burulenị obe e sōnmē m asako eka wu nwa-azuun m.”

²⁸ “Onyē ọwụlẹ ime ụnụ hūn chọ n'ọ tun oken-ulo ebuko ụzọ nodi ali, chopuhaguu ihien jenkọ d'a ban n'a—n'ọ marin ke o nwongho ego jenkọ d'e zu e runchanrin a? ²⁹ Omeni y'e meni erira, i gbeguu iyeto a ni y'a sazinị eka tunguu a, onyē ọwụlẹ hūn ihien meni siko d'a mu i emu. ³⁰ Wē jenkọ d'a si, ‘Onyeni jēn d'a tunma ulọ bu ọ sanị eka tunguu a!’

³¹ Ra o nwede eze jenkọ d'e kunrun eze ọzọ hūn lala d'a luson e agha, hūn jenkoleni d'e bu ụzọ nodi ali leleguu ke n'ọ saeka gi mmadu nnu isen-kwasio-ogun o nwe luson eze hu gi mmadu nnu iri-kwasio-ogunnaị lala d'a luson e agha? ³² Omeni ọ sako eka, o siko d'e zi ozi jenni eze hūn-ebọ ogen o keleni nokunme e—kēni wē ku ke w'e mē don.”

³³ “Erirazikwo, o nwōnni onyē ọwụlẹ ime ụnụ hūn jenkọ d'a s'eka wu nwa-azuun m mmanị ọ latochanrin ihien ile ọ nwon!”

Nnu Tuhu Usuo A

(Mat 5.13; Mak 9.50)

34 “Nnu ri mma; kanị omēni nnu e tuhu usuo a, nanị ke wẹ jenkọ d'e gi mē ẹ n'ọ suomazi usuo a?
 35 O nwonni erere ọ ban: ọ rikọ mma alị; ọ rikọ mma ihien wẹ gi e ye ihien-akunkun. W'a m'a e tuhu. Onye hụn nwon ntin o gi a nụ ihien, y'a nụ.”

Isi Nke Mmisen

Ilu Jesu Gi Atunrụn Tuhuni Ta (Mat 18.12-14)

1 Uhuoḥin ohu, oḡen ndi ile hūn a na ugwo-isi le ndi wẹ gi njo marin gi ri a bia d'e ḡon Jizosi ntin,
 2 ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu no denwinwinma, a si, “Okennyeni a nabanhan ndi njo, e son wẹ e ri ihien-oriri.”

3 'Ya Jizosi no ta ni wẹ iluni: 4 “Omēni onye ohu ime unu nwe atunrụn oḡun-isen, ni ohu e tuhu ime wẹ, kinị k'o jenkọ d'e mē? O hapuko ohu-aria-oḡun-isen hu ogige ebēhu wẹ ri a kpa nni d'a cho ohu hu tuhuni d'e ru mgbe o hūn a? 5 O hūn a, o ḡhōghoma —nke wu ni o siko d'a pa a che uvun, 6 bulua a ulo. O ru ulo, o kpoḡbama ndi owu a le ndi bikunme n'e, si wẹ, ‘Son ni m ḡhōgho, make ni a hūnguo m atunrụn m te tuhuni.’ 7 M ri a gwa unu ni erira ke ighoghọ jenkọ d'a ri elu-igwee oda-oda make ufiri onye-njo ohu rogharinị kari ndi ezi-omume ohu-aria-oḡun-isen hūn o mē ni o rinị mkpa ni wẹ k'e roghari.”

Ilu Jesu Gi Egho Tuhuni Ta

8 “Ra, omēni okpoho donme egho orun akpu-uhuoḥin iri, egho orun akpu-uhuoḥin e tuhu, k'o jenkọ d'e mē? Ele o jenkọ d'a muye ukpe, zachanrin ulo a, cho a itan, cho a imon—d'e ru mgbe o hūn a?

9 O hụn a, o kpokikome ndi owu a le ndi bikunme ne, si we, 'Son ni m ghoghọ makeni a hūnguọ m eghe m te tuhuni.' ” 10 “M ri a gwa unu ni erira ke ighoghọ don a ri ebe ndi mmọn-ozị Osolobue ri make ufiri onye-njọ ohu rogharini.”

Ilu Jesu Gi Nwa Kpahuni Ta

11 Ya Jizosi no siji, “Okennyẹ ohu mu ikennyẹ ebuo. 12 Hūn-nta no si nedi e, 'Baba, kebe ihien ile, y'e ye m hūn k'e runi m.' 'Ya o no kebe ni we ihien ile o nwe. 13 O ke mehū akpu-uhuhin ole, hūn-nta no kponkwame ihien ile we keye e, bu e re, gha ulo pu, si ali ohu teni, ebahun k'o no ritita ego e ebe o ri e bi obibi nwonleni isi.

14 Ogen o gi riguu ihien ile o nwon, oken unwun no mugbama ali hu, elu no fuma a. 15 'Ya o no jenne d'a runma ni onye ali hu orun. Onye ahun no zi e si ebe o no a zun ezin d'e yeme ezin ndi hu ihien-oriri. 16 O te ri a n'o gi ihien-oriri ezin e gbọn egun, kale o nwonni onye y'e ihien owule.

17 Ogen uche e gi kinhen, o no si, 'Ke ndi ile nedi m we orun nwon hūn w'e ri e rihodu, mme nwen hu ebeni a ka enwen m egun?' 18 'M jenko d'e lihi, buru nedi m; m jenko d'a si a, “Baba, e meole m elu-igwee njọ, mezikwo 'yu le enwen i njọ. 19 Efuruzini m onye we siko d'a kpọ nwa i; weri m ke onye ohu ime ndi hūn i we orun.” ’

20 Ya o no buli, buru nedi e. Kanj, ebe o ri ebe teni, nedi e no lechen'e; omiken e no me nedi e oda-oda, 'ya o no gbaburu nwa a, dide e, su e onu. 21 Ya nwa a no si nedi e, 'Baba, e meole m elu-igwee njọ,

mezikwo 'yu le enwen i njo, efuruzini m onye w'a kpo nwa i*!'

²² Kani, nedi e no kpo ndi idibo e, si we, 'Ogbahu-ogbahu! Wehe ni ekwa hun kachanrin mma yime e! Yime n'e ola mkpinsin-eka! Yimen'e akp'uku! ²³ Wepuha ni nwa-efin ahun kachanrin mma enyi zunto ni unu gbu e! Ni enyi ri ni oriri, ni enyi ghoghoh— ²⁴ make ni nwa m ni te nwunhun anwunhun, kani o ri nwan ndun; o te tuhu etuhu, kani a hunguwo m'a nwan.' We no rime oriri, ghoghoma."

²⁵ "Ogen hu, nwa a hun kani ri ugbo. Ogen o gi lala, o rume ehụ ulo, o no nu ukwere egu we ri a kpo, e ten. ²⁶ 'Ya o no kpo odibo ohu, ju a, si, 'Kini ri e me?' ²⁷ Odibo hu no si a, 'Nwene i bia abia; nedi i e gbuguwo nwa-efin ahun kachanrin mma we zunto, make ni o nwehenzi nwa a ebe o ri ndun, o nwonni ihien men'e.' ²⁸ Iwe no weme nwene e hun kani, nke wu ni o kwerini banye ime ulo; 'ya nedi e no puha, rioma a. ²⁹ Kani, o si nedi e, 'Lee e, kete ahua ole-le-ole m ri a run n'i ke igbon, enuputuni ni m'i isi. Kani, y'e yetudeni m ke nwa-ewu mmaka ni mme le ndi owu m gi ri oriri! ³⁰ Kani, nwa i ni giguwo ihien i ile bupu igbaraja a lua nwan, y'e gbun'e nwa-efin hu kachanrin mma enyi zunto!' ³¹ Ya Nedi e no si a, 'Nwa m, mme le yu richanrin ebeni, ihien ile m nwon wu nke i. ³² Kani, o furu ni enyi ri oriri, ghoghoh, makele nwene i ni te nwunhun anwunhun, kale o ri nwan ndun; o te tuhu etuhu, kani, a hunguwo w'a nwan.' "

* **Isi Nke Mmisen:**21 ...weri m noke onye ohu ime ndi i we orun.

Isi Nke Mmisin

Ilu Jesu Gi Onye-nlepu-nya Nwe Akọ Ta

¹ Jizọsị nọzị sị ụmụ-azụun a, “O nwọn ọdafin ohu, hụn nwọn onye e lepun'a ihien ẹ ọnya. Ọdafin hụ nọ numa nị onye hụ rị e lefun'a ihien ọnya rị e ritita ihien ẹ. ² Ya ọ nọ kpọ a, sị a, ‘Kị wu ihienni m rị a nụ nị 'ya kẹ ị rị e mẹ? Kowachanrịn nị m k'i dọn rụn —makeni y'e lepukozị ihien m ọnya.’ ³ Onye nlepu ọnya hụ nọ sị enwen ẹ, ‘Hunnị nna m jenkọ d'a chụ m nwan ọrụn, kịnị kẹ m jenkọ d'e mẹ? Enwe m ndun m'e gi rụn ọrụn-ugbo, bu ifenren anikọ m rịọ urịọ. ⁴ A maringwo m nwan ihien m jenkọ d'e mẹ, omeni a chụ wẹ m ọrụn, keni m hụn ndi jenkọ d'a nabanhan m iwe wẹ.’

⁵ ‘Ya ọ nọ kpọ ndi gi nna a ugwo ohu-ohu. Ọ nọ ju onye ibuzọ, sị, ‘Ole k'i gi nna m?’ ⁶ Ọ nọ za, sị, ‘Galonu uđen-olivu ọgun-isen.’ Onye-nlepu-nya hụ nọ sị a, ‘Lee ehuhuo wẹ gi de ẹ ebeni. Nodi ali, ejije-ejije, n'i dehuto a si galonu iri-kwasị-ogunna.’ ⁷ Ya ọ nọ juzi hụn mẹ ẹ ebuo, ‘Ole kẹ 'yu nwen gi?’ Ọ nọ sị a, ‘Ekpa oka-witi ọgun-isen.’ Onye-nlepu-nya hụ nọ sị a, ‘Lee ehuhuo wẹ gi de ẹ ebeni, dehuto a si ọgun-eno.’ ⁸ Ufiri ihienni o mẹ, ọdafin hụ nọ ja onye-nlepu-nya hụ hụn furuleni wẹ gi e dọn ọnya mma—make akoni o nwọn. Eghẹe, makeni ndi uwanị ka umu ukpe akọ e nwọn ebe wẹ n'e sọn ibe wẹ.”

⁹ Jizọsị nọ sị, “M rị a gwa ị: gi akụ-le-uba uwanị han ọwu, omeni ọ guu keni ị hụn onye jenkọ d'a nabanhan ị iwe ẹ biri jenrin ejen.”

¹⁰ “Onye ọwule hụn furu wẹ gi e dọn ọnya ebe ihien mẹ ekere rị furuzikwo wẹ e gi dọn ọnya ebe ihien hi-ogbe rị; onye ọwule hụn furuleni ni wẹ gi ẹ

dọn ẹnya ebe ihien me ekere ri efuruko we e gi don ẹnya ebe ihien hi-ogbe ri.”

¹¹ “O me nwan ni y'a ghosiole ni y'e furuni we gi e don ẹnya ebe aku-le-uba uwan ri, onye jenkọ d'e ye i ezigbo aku-le-uba lepụ ẹnya?” ¹² “Omeni y'e donmeni ihien onye ozo ohunma, onye jenkọ d'e ye i nke i?”

¹³ “O nwonni odibo jenkọ d'e ri-eka fe nna ebuo; o jenkọ d'e ze ize ohu, nwe ihien-osusuo hun-ebọ mọbu o wechanrin enwen e ye ohu, lelja hun-ebọ. Y'a sakọ eka fe Osolobue le egbo.”

*Jesu E Ku Banyeni Nkpechan Le Ihien Ndi Ozo
(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)*

¹⁴ Ogen ndi Itu-Farisi gi nugu ihienni ile, we no ru Jesu imi, makeni egbo a soka we.

¹⁵ Kani Jizosi no si we, “Unu wu ndi hun e me ke si unu a rika mma id'ẹnya ndi ozo, kani, Osolobue a maringuo obi unu. Makeni, ihien hun ihian weri n'o rika mkpa wu aru ẹnya Osolobue.”

¹⁶ “Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de ke we gi run orun d'e ru ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi bidon orun a. Kete mgbe hu, we hu e zi ozioma Ali-eze Osolobue, ihian ile hu e gi iken a zuo ni we banye e.”

¹⁷ “O ka nfe ni elu-igwee le uwa ghafe kari ni akpu ihien ohu ri ime Iwu a danpu, o soso n'a ihien kachanrin ntin we kaye mkpuru-ekukwo ri ime Iwu.”

¹⁸ “Okennyẹ owule hun kpechan nwunye e luma okpoho ozo ghere aghere; okennyẹ hun luma okpoho we kpechan ghere aghere.”

Odafin Hu Le Lazarosi

19 “O nwọn ọdafin ohu, hụn e kọn ekiken ọdafin, e ri ke eze ụhụohin ile.”

20 “O nwọnzikwọ okennyẹ ohu w'a kpọ Lazarọsị, ogbennyẹ rọ, ẹtẹ jun ẹ ẹhụ a ile. W'e bu Lazarọsị a tọ ọnu-mgbon ọdafin hụ oge ile. 21 Lazaros' a chọde n'o gi ifunfun ihien-oriri hụn a dannahin ọdafin hụ ọ gha e ri ihien-oriri gbọn egun. O ru, nkite a biade d'a rachan ẹtẹ ndi hụ ri a ẹhụ.”

22 “Omeguu, ogbennyẹ hụ nọ nwunhụn, ndi mmon-ozu nọ bu ẹ si ebe Ebrahim ri. Ọdafin hụ a nwunhunikwọ, wẹ nọ li ẹ. 23 Ime ali-mmon, ebe ọdafin hụ ri a ta afunfun, o wesi enya elu, ọ nọ gha ebe teni lecheni Ebrahim, hunzi Lazarosị k'ọ nọdijen'e. 24 'Ya ọ nọ kpochen'e, si, 'Nedi enyi Ebrahim! Me omiken m zi Lazarosị n'o gi onunu mkpinsin-eka a deri mirin tanye m ire keni ire hụn uzọ juu m oyi, makele m ri a ta oken afunfun ime okunni!' ”

25 “Ebrahim nọ si a, 'Nwa m, nyanhan n'i nwehenchanrin ihien ile ri mma oge i gi ri ndun, bu Lazarosị nwehen ihien ile jo njo. Kani, ehụ fu ẹ nwan ebeni, bu yu nwen ri nwan a ta afunfun. 26 Wezukade ihien ndini ile, o nwonzikwọ oghe shiagbu enwen ẹ wẹ donme egbata enyi le unu, nke wu ni onye owule cho n'ọ fetu shi ebe unu ri asako eka, bu o nwonni onye owule ri ebahun jenkọ d'a saeka fetu bia ebe enyi ri.' 27 'Ya ọdafin hụ nọ si a, 'Baba dodo nwan, zi Lazarosị jen iwe nedi m— 28 ni m nwon umune ikennyẹ isen. Y'a jen d'a do wẹ ekan-tin make wẹ gha a bia ebeni afunfun ri.' ”

29 “Kani, Ebrahim nọ si a, 'E nwegho wẹ Iwu Mozizi le Ihien ndi-amuma de; umune i wẹ gon wẹ ntin.' 30 Ọdafin hụ nọ si a, 'Mbakwọ nedi enyi

Ebrahim, ọhun ezuni! Kani, omęni onye gha ọnwun lihi jęn d'e kunrun we, we jęnkọ d'e roghari.'
 31 Kani, Ebrahim nọ si a, 'Omęni egonni we Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de ntin, ekweriko we— ọsuokwon'a ni ihian gha ọnwun lihi d'a gwa we.' ”

Isi Nke Mmęsa

Njọ Le Igbaghari-njọ

(Mat 18.6-9, 21-22; Mak 9.42)

¹ Jizosi nọ si umu-azuun a, “Thien ndi hun a han ihian e me njọ jęnkọ d'a biariri; kani, nsongbu ri ni onye hun we k'a gha ęka a bia! ² O ka onye hu mma ni we kenme ọlo y'e olu, tu a ye ime ohimin kari n'ọ han onye ohu ime ndi-ntani me njọ.”

³ “Ya wu, kpachanpu ni ęnya! Nwene i me njọ, jugbo a; o gbehuto obi, y'a gbaghari a. ⁴ Oson'a n'o me i njọ mgbe ęsa ime uhuhin, bu o biachanrin mgbe ęsa hu d'a si i, 'E gbehuto guo m obi; dodo.', i siko d'a gbaghariri a.”

Okukwe

⁵ Ndi-ozu hu pu-ichen nọ si Di-nwonni-ęnyi, “Me okukwe ęnyi waye.” ⁶ Di-nwonni-ęnyi nọ si we, “Omęni i nwon okukwe hun hande ke mkpuru mostadi megbu enwen e ntin, i jęnkọ d'a sa ęka si osisi Muberi-ni higbu enwen e ogbe ri ebeni, 'Hueri, y'e jęn d'a gbori ime ohimin!' O jęnkọ d'a gbaye i.”

K'o Furu Ni Odibo E Me

⁷ “Onye ime unu k'o me ni odibo e hun gha ebe o jęn d'a run ọrun ime ugbo mobu ebe o jęn d'e lepu atunrun ęnya luaha, y'a si a 'Bia ozigbo d'a nodi ali n'i ri ihien-oriri'? ⁸ Mba nu! I jęnkọ d'a si a, 'Meme ni

m ihien-oriri enyasi, y'a kwademe n'i buye m 'ya wu ihien-oriri; y'e cheri m ni m riguu, ra, n'i kipu ihien; i kebe ri, ra.' ⁹ Eghęę, y'e keleko odibo hu kaka ebe o nohu me ihien i si a me. N'i kele e?"

¹⁰ "Eriira k'o rizikwo ni unu: unu mechanringuu ihien ile we si unu me, si ni, 'Idibo mmaka furuleni w'e kele ke enyi wuhu, makeni ihien furu ni enyi me sọọ ke enyi mehu.' "

Onye Bia D'a Kpanmin Jizosi

¹¹ Ogen Jizosi gi jenkọ Jerusalem, o no ghasi egbata Sameria le Galili. ¹² Ogen o gi banyeko ime obodo ohu me ekere, ndi oti iri no kunrun e. Anokunmechanrini w'a; ¹³ we no hijenn'e, si, "Jizosi! Di-nwonnienyi! Me omiken enyi!" ¹⁴ Jizosi a hun we, o no si we, "We ni enwen unu d'a ghosi ndi nchu-ejan ni we ghosi we ni unu a dinguo." E ru we uzo, 'ya we no ri mma. ¹⁵ Ogen onye ohu ime we gi hun a n'o riguo mma, o no kin-azuun, yiko, jako Osolobue mma. ¹⁶ O no dan ni Jizosi ali, kpanmin a. Okennyehu wu onye Sameria. ¹⁷ Jizosi no si, "Ele mmadu iri ke we zuo, me we ri uchan? Elebe ke mmadu itenei hoduni ri?" ¹⁸ Ya wu, o nwonni onye hun kin-azuun d'a ja Osolobue mma wezuka onye ali-ozoni?"

¹⁹ Ya Jizosi no si okennyehu, "Lihi oto ni lama, okukwe i e meguo i dinhin."

Ke Ali-eze Don A Bia (Mat 24.23-28, 37-41)

²⁰ O nwon ndi Itu-Farisi ju Jesu ogen Ali-eze Osolobue jenkọ d'e gi bia. O no shari we, si, "Ele enya ke we gi a marin ni Ali-eze Osolobue a biale d'a kima. ²¹ O nwonni onye jenkọ d'a si, 'Lee e, ebeni

k'ọ rị!' mọbụ 'Ebenęi k'ọ rị', makęni, ezie, Ali-eze Osolobue a rigwole ime igunrun unu."

²² Ya ọ nọ si umu-azuun a, "Ogen lala hun o gi ri unu ni unu hunde osuon'a akpu-uhuohin ohu hun ri ime ogen Nwa nke Ihian, kanị unu ahunko a.

²³ We k'a si unu, 'Lee e ebenęi!' mọbụ 'Lee e ebeni!' Kanị, ekwerikwole ni; esonkwole ni we d'a choma a. ²⁴ Makęni, ke amuma don e be elu-igwere, a gha we azuun ile hun a, erira ke Nwa nke Ihian jenko d'a ri uhuohin o jenko d'a bia. ²⁵ Kanị, o jenko d'e bu uzo taguu afunfun bu oda, ndi agboni a juguu a.

²⁶ K'ọ don ri ogen nke Nua k'ọ jenko d'a rizikwo ogen nke Nwa nke Ihian. ²⁷ We hu e ri, a ra; we hu a lu di le nwunye, e we we e ye we a luru-d'e ru uhuohin hu Nua banye ime ugbo hu pu-ichen, okenmirin hu no bia d'e gbupuchanrin we ile.

²⁸ O jenko d'a rizikwo ke ogen Lotu. Ihian ile hu e ri, a ra; e non, e re; a kun, a tun. ²⁹ Kanị, uhuohin hu Lotu gha Sodom pu, okun le nsin-enya-anwun no gha elu-igwee zuetu ke mirin, gbu we ile. ³⁰ Erira k'ọ jenko d'a ri uhuohin hu Nwa nke Ihian jenko d'e kinhen.

³¹ Uhuohin hu, onye ri elu ulo a, hun ihien e ri mm'ulo, y'e hidangukwole banyemezi ime ulo n'o jenko d'e weri ihien owule. Erirazikwo, onye owule ri ime ugbo y'a lashikwole ulo n'o jenko d'e weri ihien. ³² Nyanhankwo ni ihien me nwunye Lotu!

³³ Onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; onye owule tuhu ndun a k'a zuopuha a. ³⁴ M ri a gwa unu ni uhinhin hu, mmadu ebuo jenko d'e dine elu-ukpo ohu, e weri we onye ohu, na hun-eboto.

³⁵ Ikpohe ebuo jenko d'a gha a kwọ ihien, e weri we onye ohu, a la we hun-eboto. [³⁶ Ikennyę ebuo

jęnkọ d'a rị ime ugbo a run ọrun, e weri wẹ onye ohu, a la wẹ onye ohu to.”]

³⁷ Umụ-azuun a nọ ju a, si, “Di-nwonna-ęnyi, elebe ke ihienni jęnkọ d'a nọ me?” Jizosi nọ si wẹ, “Ebe ọwule ozun rị ke udele a gbakikome!”

Isi Nke Mmęsatọ

Imę Ekpere Ogen Ile

¹ Ya Jizosi nọ lu ni umụ-azuun iluni, gi ę ghosi wẹ mkpa ọ rị ni wẹ e me ekpere ogen ile bu aniko wẹ ndun guu wẹ. ² O si, “O nwe okennyę ohu a han enen hun rị ime obodo ohu. Okennyęni ara tu egun Osolobue, ara gbaye ihian. ³ O nwonzikwo okpoho di ę nwun, hun rị ime obodo hu, hun a biasonme d'a si a, ‘D'a hagbuni m onye rị e megbuni m enen!’ ⁴ O biabe, okennyę hu a ju n'o lekọ a ęnya ihun. Kanị, ọ nọbe, okennyę ahun nọ si enwen ę, ‘Osun'a ni m'a ra tu egun Osolobue mobu gbaye ihian, ⁵ m sikọ d'a hun a ni wẹ ye okpohoni di ę nwun ihien run'ę, make nsongbuni ọ rị e ye m, make ehịu gha a ghanahin m make obibiani ọ rị a bia ogen ile!’ ”

⁶ Di-nwonna-ęnyi nọ si, “Unu a nughọ ihien eje okennyę ahun a han enen ku. ⁷ Osolobue ahunkọ a ni wẹ ye ndi nke ę hun a kwanghosi a efinnai le uhinhin ihien runi wẹ? N'o bieke d'e yeni wẹ ęka?”

⁸ “M rị a gwa unu n'o jęnkọ d'e me ezioku puha ifon, mede ę ngwa, e nwehen wẹ ihien furu ni wẹ. Kanị, ni Nwa nke Ihian hun ndi nwe okukwe ime uwa ogen o gi bia?”

Ilu Jesu Ta Ni Ndi Hun Ro Ni A Rika Wẹ Mma

⁹ Jizọsị nọ tani ndi ahun ro ni a rika we mma, e lenia ndi ozo ile iluni: ¹⁰ O si, “Ikennyẹ ebuo jen Ulonso d'e me ekpere: ohu wu onye Itu-Farisi, hun-ebu wu onye a na ugwo-isi we gi njo marin. ¹¹ Onye Itu-Farisi nọ wuzo n'o me ekpere: o nọ kume banyeni enwen e enina: ‘Osolobue, a kpanmin m'i ni anoni m ke ndi ozo: ele m onye a tunarin ihian ihien mobu onye-ntu mobu onye-ughere. A kpanmin m'i ni anodeni m ke onye ugwo-isi hu ri ebehu. ¹² M'e bu onu mgbe ebuo ime izu-uka, m'e ye i uzọ-ohu-ime-uzọ-iri ihien owule m nwe.’ ”

¹³ “Kani, onye ugwo-isi nọ wuzo ebe teni; o sadeni aka bu ihun zinme elu-igwee, kama, o hu a fian aka obi, a si, ‘Osolobue, dodo me omiken m, onye njo ke m wu!’ ” ¹⁴ Jesu nọ si, “M ri a gwa unu ni onye ugwo-isi hu ke Osolobue kuni ohunma n'o d'a lama iwe e, ele onye Itu-Farisi hu. Make ni, onye busi enwen e elu, e wetu w'e ali; onye welua enwen e ali, e busi we e enu.”

Jizọsị A Gọzi Umueka
(*Mat 19.13-15; Mak 10.10-16*)

¹⁵ O nwe ndi ri e wehede umueka we pa aka keni Jesu metu we aka, gozi we. Kani, ogen umu-azuun a gi hun ihienni, 'ya we nọ jugboma we. ¹⁶ Kani, Jizọsị nọ si we wehe umueka hu, o nọ si, “Ni ni umundu bia d'e kunrun m; akusile ni we—make ni Ali-eze Osolobue wu nke ndi nọ enina. ¹⁷ M ri a gwa unu ezioku, onye owule hun nabanhanleni Ali-eze Osolobue rike nwata abanyeko a.”

Onye-ndu Ahun Wu Odafin
(*Mat 19.16-30; Mak 10.17-31*)

18 Onyẹ-ndu ohu jụ Jizọsị ajuju, sị a, “Onyẹ-nkuzi ọma, kịnị kẹ m jenkọ d’e mẹ nị m nwehẹn ndun itebite?”

19 Jizọsị nọ sị a, “K’i rị a kponi m onyẹ-ọma? O nwonni onyẹ rị mma wezuka Chuku suọ. 20 ‘Ya maringho Iwu ndini we: ‘Agherele; egbule ochu; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; gbaye nedi i le nne i.’ ”

21 Okennyẹ hu nọ sị a, “M hu e donme iwu ndini ile kete m’a marinle ihien.” 22 Ogen Jizọsị gi nu ihienni, o nọ sị a, “O nwe ihien ohu i keleni me: repu ihien ile i nwon, y’e we eghe e ye ndi igbenye, gi e wuru onyẹ nwon aku-le-uba ime elu-igwee; y’a bia d’e sonme m.” 23 Kani, ogen okennyẹ hu gi nu ihienni, efọ a suozin’a usuo kaka—make ni o hike odafin.

24 Ogen Jizọsị gi hun ni efọ asuozin n’a usuo, o nọ sị, “Nibe o fuka orun ebe ndi idafin a nọ banye Ali-eze Osolobue! 25 Ezioku-ezioku, o ka nfe ni anyinnyan-mkpukpuke wu kamelu gha enya oloden kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue.” 26 Ndi hun nu ihienni nọ sị, “Onyẹ k’a sazi nwan eka nwe nzuopuha?”

27 Jesu nọ sị we, “Ihien ihian ghaleni a sa eka e me, Osolobue k’a sa eka me e.”

28 Ya Pita nọ sị, “Lee e, enyi a laguokwo ihien ile enyi nwon to sonme i!”

29 Jizọsị nọ sị we, “M rị a gwa unu ezioku, o nwonni onyẹ owule hun o mẹ ni o natoguo ulo mobu nwunye mobu umune mobu nedi le nne mobu umu—make ufiri Ali-eze Osolobue, 30 hun jenkoleni d’e nwehẹn we mmagi-mmagi ogenni, nwehẹn ndun itebite ogen hun lalani.”

*Hụn Mę Ẹ Mgbe Ẹtọ Jesu Ku Ẹ N'ọ Jęnkọ D'a Nwun,
Lihizi*

(Mat 20.17-19; Mak 10.30-34)

³¹ Jizọsị nọ weri mmadu mmebuo hu si usuo, si we, “Gon ni ntin! Enyi jenkọ nwan Jerusalem; ihien ile ndi-amuma de banyeni mme wu Nwa nke Ihian jenkọ d'e mezuchanrin.”

³² “We siko d'e we e che eka ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju; we jenkọ d'a kpa a ye emu, kpari e, ju a eson.”

³³ “We siko d'a fian a mkpinsin oda-oda; we k'e gbu e; kanj, hun me e akpu-uhuohin eto, o jenkọ d'e lihi.”

³⁴ Kanj, o nwonni ihien mmadu mmebuo hu ghota ime ihienni ile o ku; oku ndi hu wu ihien zuerini ebe we ri; aghotanj we ihien Jizọsị ri e ku.

Jesu A zuo Onye Enya-ishi

(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

³⁵ Ogen Jizọsị gi nokunmeme Jeriko, okennyę enya-mpin ohu nodi ali mkpenren uzọ hu, a rịo urịo.

³⁶ Ogen onye enya-mpin hu gi nu uzun igunrun ghafekoni, o no ju we ke ki ri e me?

³⁷ “Ya we no si a, “Jesu onye Nazareti ghafeko.”

³⁸ Ya o no yi oro, si, “Jizọsị, Nwa Defidi, me omiken m!”

³⁹ Ndi ri ihun igunrun hu no jugbo a, si a kpume onu. Kanj, o no yikenmede, si, “Nwa Defidi, me omiken m!”

⁴⁰ “Ya Jesu no wuzo, si we wehe okennyę hu. Ogen o gi nozunhan, Jesu no ju a, si, ⁴¹ “K'i cho ni m me n'i?” O no si, “Di-nwonni-enyi, m cho ni m leghama uzọ.”

⁴² Jizọsị no si a, “Leghama uzọ! Okukwe i a zogu o i.”

⁴³ Ozigbo, ọ nọ leghama ụzọ; ọ nọ sọnmę Jizọsị, a ja Osolobue mma. Ihian ile hụn n'a nọzikwọ ja Osolobue mma.

Isi nke Mmitenei

Jizọsị Le Zakịọsị

¹ Ya Jizọsị nọ banye obodo Jeriko. Oge n Jizọsị gi ghafekọ ime ẹ, ² okennyẹ ohu w'a kpọ Zakịọsị rị ebẹhụ. Zakịọsịni wụ onye ohu ime ndi-isi ndi a na ụgwọ-isi; odafin rọ. ³ Ọ hụ a chọ n'o legha Jesu, kani o me mkpuru, ọ sanị ẹka legha Jesu make ịgunrun hụ.

⁴ 'Ya ọ nọ gbaghafa ịgunrun hụ, si ihun d'e nyinrin elu osisi w'a kpọ Sikamọ, keni ọ hụn Jesu, make ni ụzọ ahun ke Jesu jenkọ d'a gha. ⁵ Oge Jesu gi jenu ebahun, o lee enya elu, ọ nọ si a, "Zakịọsị, mengwa hidan, makele m jenkọ d'a nodiriri iwe i tani."

⁶ Zakịọsị nọ hidan ozigbo-ozigbo, gi ighoghọ nabanhan a. ⁷ Ihian ile hunn'a nọ denwinwinma, a si, "Okennyeni e jemmeguo iwe onye-njo!"

⁸ Zakịọsị nọ wuzo ụzọ ohu, si, "Di-nwonni-enyi, lee ẹ, m ri nwan e kebe ihien ile m nwe ụzọ ebuo; m jenkọ d'e we azuun ohu ye ndi igbenye. Omeni o nwon onye m megbu, m jenkọ d'a kukin ẹ 'ya ụzọ eno."

⁹ Ya Jizọsị nọ si a, "Nzuopuha a biaole ezi-le-uloni tani, make ni okennyeni wuzikwo nwa Ebrahim. ¹⁰ Mme wu Nwa nke Ihian bia d'a chọ ndi tuhuni ni m zuopuha we."

*Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Egho Gi Zu Afia Ta
(Mat 25.14-30)*

11 Kẹ wẹ dọn rị e gọn ntịn ihien ndini ọ rị e ku, Jizosị nọ ta ni wẹ ilu. Makeni o rumeguo ẹhu Jerusalem, wẹ rị e ro ni Alị-eze Osolobue e d'a biahu d'a kima kikenikeni. 12 'Ya ọ nọ si, "O nwe okennyẹ ohu; okennyeni wu nwa-eze; o jenko alị ohu teni ni w'e d'e kin ẹ eze. Uche ẹ wu ni wẹ kinguo a eze, ọ luhazi. 13 'N'o d'e jenne, ọ nọ kpokikome ndi idibo ẹ iri, we egbo ọrụn uhuhin ọgụn-isen ọgụn-isen ọzọ iri ye wẹ, si wẹ, 'Gi ni eghoni zu afia d'e ru ni a lua m.' 14 Kanị, ize okennyẹ ahun rị e ze ndi alị a. Wẹ nọ zi ndi-ozị sọmẹ ẹ, d'a si, 'Enyi achonị ni okennyeni kị enyi.' "

15 "Kanị, e kinkwo w'a eze nwen.

Ọ nọ lua; ozigbo, ọ nọ kpọ ndi idibo ẹ ndi hu o ye ego, keni ọ marin erere wẹ nwehen.

16 Nke ibuzo a puha, si, 'Nna-enyi, e giguom egbo i ye m nwehen ọzọ iri elu ẹ.' 17 Ọ nọ si a, 'Odibo oma! Y'e meke. Ebe o me ni y'a ghosiguo n'i furu onye wẹ gi e dọn enya ime ihien me ekere, weri obodo iri kima.' 18 Hun me ẹ ebuo nọ puha, si, 'Nna-enyi, e giguom egbo i ye m nwehen ọzọ isen chen'ẹ.' 19 Ọ nọ si a, 'Yu nwen, weri obodo isen kima.' 20 Odibo ọzọ nọ puha, si, 'Nna-enyi, lee egbo i; m gi ekwa kenme ẹ, bu ẹ to ohunma. 21 Egun i rị a tu m, makeni y'e zeke; y'e weri ihien i donmeleni, a ghorị ihien i kunleni.' 22 Eze nọ si a, 'Eje-odibo! M jenko d'e gi oku onu i kin i ikpe. 'Y'a maringho ni e zeke m, ni m'e weri ihien m donmeleni, a ghorị ihien m kunleni. Efe iya? 23 Ọ hugho nwan mma. Kị hain nwan i gileni bu egbo m che ni m ime ulo-egho*', keni, m bia, e weri m 'ya le omuninwa rin'a?' "

* **Isi nke Mmitenei:23 aza**

24 “Ya eze hụ nọ sị ndị turu ebèhụ, ‘Napuha n'a ego hụ, we ẹ ye odibo ahun nwe ụzọ iri.’ 25 Kani we nọ sị a, ‘Nna-enyi, o nwèguo ụzọ iri nù!’ 26 Eze nọ sị we, ‘M rị a gwa unu, ndi ile nwe ihien we gi ihien we ye we runpuha ke we jenkọ d'e yecheni. Kani, ndi nweleni ihien we gi nke we runpuha, we jenkọ d'a napude we hun we nwon. 27 O me nke ndi inenren m ahun choleni ni m wuru eze we, weheni we d'e gbu id'anya m ebeni.’ ”

Onye Mmeri A Banhan Jerusalem

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jon 12.12-19)

28 Ogen Jesu gi kugu ihienni, o nọ jeme Jerusalem o jenkọ. O hụ ihun; ndi ya le we wi hụ e son ẹ. 29 O rume Befaji le Betani, hun ri ugu w'a kpọ Ugu Olivu, o nọ zi umu-azuun ebuo ozi, 30 si we, “Banye ni obodo ahun me ekere ri ihun; unu banye, unu siko d'a hun nwa-jaki we limeto ebèhụ, hun we nyintuleni kaka; topu n'a, unu e wehe ẹ ebeni. 31 Onye si unu, ‘Ki unu ri a topun'a?’ Si n'a hụ, ‘Nna cho a.’ ”

32 Ya ndi o zi ozi nọ jeme, a hunchanrin we ihien ile ke Jesu don gwa we. 33 Ebe we ri a topu nwa-jaki hụ, ndi nwonn'ẹ nọ si we, “Ki unu ri a topu ni nwa Jaki hụ?”

34 We nọ si, “Nna cho a.” 35 Ya we nọ weri nwa-jaki hụ jenni Jesu. We nọ gbama ewuru we yiyesonme elu ẹ ye elu anu hụ; ya we nọ yeni Jesu ẹka nyinrin enu ẹ. 36 Ogen o gi nyinko, igunrun ahun hụ e gi ewuru we yiyesonme elu ẹ a gbama uzọ.

37 Ogen o gi ru ehụ Jerusalem, uzọ ahun we gha a kpotu Ugu Olivu, igunrun umu-azuun a nọ

ghoghoma, wesi olu elu a ja Osolobue mma make
ihien a tu enya ndi we hun, a si,

³⁸ “Eze ahun gi efan Di-nwonna-enyi bia
wu onye Chuku gozi agozi!

Udon 'ya ri elu-igwee,
oghō 'ya ri ni Osolobue
ebe hu kachanrin elu ejen.”

³⁹ Kani ndi hu ime ndi Itu-Farisi ri ime igunrun
hu no si Jesu, “Onye-nkuzi, jugbo umu-azuun i!”

⁴⁰ Jizosi no si we, “M ri a gwa unu, ndini gba
nkintin, omuma ndini ri ebeni jenkō d'e yime oro
hu.”

Jizosi A Kwan Ni Jerusalem Ekwana

⁴¹ Ogen Jesu gi ru ehū ya wu obodo wu
Jerusalem, hun a, o no kwanma n'a ekwana, ⁴² si,
“Eghee, iyū, iyude! Omēni i te marin tanni ihien
nke e ye i udon! Kani, e zuemeḡuō ni we i 'ya!
⁴³ Ogen lala, hun ndi ineren i jenkō d'e gi gi
ihien mgbondon tunhunmēchanrin i, gha azuun
ile zunbanhan ime i. ⁴⁴ We jenkō d'e tikpochanrin
i—'yu le ndi ri ime i—o nwonna ogbe-omuma ohu we
gi tun i hun we jenkō d'a latō elu ibe e, makeni y'a
marinni ogen Osolobue gi bia d'e meni i ohunma.”

Jizosi A Chupu Ndi Ri Ulo-nsọ A Zu Afia (*Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22*)

⁴⁵ 'Ya ke Jizosi no banye ime Ulo-nsọ, chupuma
ndi ri ebahun a zu afia, ⁴⁶ a si we, “We de e ime
Ekukwo-nsọ ni Osolobue si, 'Ulo m jenkō d'a wu
ulo w'a no e me ekpere', kani unu e giguō a nwan
henrin 'ebe ndi ohin a wari'.”

⁴⁷ Uhuohin ile, Jizosi hu a kuzi ime Ulo-nsọ. Ndi-
isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ndi Ju hu a

chọ nị wẹ gbu ẹ, ⁴⁸ kani, a hunni wẹ ụzọ w'e gi mę ẹ, makeni nkuzi ẹ a nwunguọ igunrun ahun ile ri.

Isi Nke Ogun

A Jụ Wẹ Jesu Kẹ Onyẹ Zi Ẹ
(*Mat 21.23-27; Mak 11.27-33*)

¹ Uhuoḥin ohu, ebe Jesu ri a kuzi, e zi ozioma ime Ụlọ-nsọ, ndi-isi nchu-ẹjan lẹ ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi-isi nọ puha, ² si a, “Gwa ẹnyi, elee iken k'i gi e mę ihien ndini? Onyẹ ye i ikenni?” ³ Jesu nọ za wẹ, si, “Mmę nwen jenkọ d'a jụ unu ajuju ohu: gwa nị m, ⁴ mirin-Chuku Jonu mę, elebe k'ọ gha bia? Ọ gha elu-igwee bia ra ọ gha ẹka ihian bia?”

⁵ 'Ya wẹ nọ tugbame iroro yen'ẹ, si ibe wẹ, “Kinị kẹ ẹnyi jenkọ d'e ku? Ẹnyi si, ‘Ọ gha elu-igwee bia,’ o jenkọ d'a si, ‘Kinị hain unu gileni gi ihien Jonu ku don?’ ⁶ Kani ẹnyi si, ‘Ọ gha ẹka ihian bia,’ wẹ jenkọ d'e gi omuma magbu ẹnyi makeni wẹ ile kweri ni Jonu wu onyẹ-amuma.”

⁷ 'Ya wẹ nọ si a, “Ẹnyi amarin ebe ọ gha bia.”

⁸ 'Ya Jizosi nọ si wẹ, “Mę nwen agwako unu onyẹ ye m iken m gi e mę ihien ndini.”

Ilu Jesu Gi Ndi Wẹ Ye Ugbo-vaini Run Ta
(*Mat 21.33-46; Mak 12.1-12*)

⁹ Ọ nọ ta nị ndi ile ri ebahun iluni: “Okennyẹ ohu run ugbo-vaini, 'ya ọ nọ wẹ ẹ ye ndi jenkọ d'a runn'a e-gbu-e-ke, ọ nọ si ali ọzọ d'a nobie. ¹⁰ Ogen vaini e ru, 'ya ọ nọ zi odibo ohu jenni ndi hu ri a run 'ya wu ugbo nị wẹ keye ẹ ihien run'e; kani, ndi hu nọ gbu ẹ ili, gba a ẹka la. ¹¹ Ọ nọ zizenzi odibo ọzọ; kale ndi hu nozi gbu ẹ ili, gbe ifenren ye ẹ ihun, gba a ẹka la. ¹² Ọ nọ zizenzi odibo hun mę wẹ ẹto; wẹ nọ rude

ohun ehụ, chupụ a. ¹³ 'Ya onye hụ nwe ugbo-vaini hụ nọ si enwen e, 'Kini ke m'e me nwan? M jenkọ d'e zi ezi nwa m, ikenkwo a gbaye we e!' ¹⁴ Kani, oge ndi hụ gi hun a, we nọ si ibe we, 'Onwan wu hun siko d'e nwonrin ugboni omegu, ni enyi gbu e keni ihien nke e ru e eka henrin nke enyi!' ¹⁵ 'Ya we nọ gha ime ugbo-vaini hụ dokpupu a, gbu e."

Jesu nọ si, "Kini ke onye hụ nwon ugbo hụ jenkọ d'e me ndi hụ ri a run ugbo hụ? ¹⁶ O siko d'a bia d'e tikpo we, we ugbo hụ ye ndi ozo."

Oge we gi nu ihieni, we nọ si, "Chuku a ju!"

¹⁷ Kani, Jesu e lee we, 'ya o nọ si, "Ki we den'e nwan ime Ehuho-nsọ ni

'Omuma hụ ndi a tun ulo jutọ,
e henringu o omuma hun gi ulo.' "

¹⁸ "Omuma hụ jenkọ d'e tikpo onye owule dankwasị n'a; kani o siko d'e gwerien onye owule o dankwasị."

¹⁹ Ya ke ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi nchu-egan nọ cho ni we nwunrun Jesu ozigbo—makele a ghotaguo we ni uwe k'o tuni ilu hụ; kani, egun igunrun ahun anini we.

*Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi
(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)*

²⁰ 'Ya we nọ keme Jesu nke. We nọ zi ndi we zi d'e kunrun e, si we me leke si we gi ezioku bia—keni we hun uzo gi ihien o k'e ku kwodon e, we che eka Govano ri a kidon ni ndi Rom. ²¹ We nọ si a, "Onye-nkuzi, enyi a maringho ni oku-onu i le nkuzi i kuru-oto; y'a ra lee ihian enya ihun, kama, y'a kuzi uzo Osolobue k'o richanrin. ²² Gwa enyi, Iwu enyi e

kwerigho ni enyi ku eze-kanị wu Siza ugwo-isi ra o kwerini?"

²³ Kani, Jizosi no ghotu ni ero ke we gi bia, o no si we, ²⁴ "Ghosidele ni m akpuru egho dinariosi: isi onye le efan onye ri a?" We no za, si, "Nke Siza ro."

²⁵ 'Ya Jesu no si we, "We ni nwan ihien Siza ye Siza; unu e we ihien Osolobue ye Osolobue."

²⁶ Ahunzini we ihien we sikọ d'e gi nwundon e id'enya ndi hu. Oku hun o shiri we a tugenme we enya, we no kpume onu.

*Ajuju Banyeni Igha-onwun-lihi
(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)*

²⁷ Ndi hu ime ndi Itu-Sadusi no bia d'e kunrun Jesu. (Ndi Itu-Sadusi kwere ni ndi nwunni ara lihi.) ²⁸ We no ju a ajuju, si a, "Onye-nkuzi, Mozizi de ni enyi 'ya ime Ekukwo Iwu, ni: 'Omeni okennye a nwunhun bu nwunye e amuni nwa, nwene okennye hu nwunni ya luru nwunye e, ni we mudonni nwene e nwa.' ²⁹ O nwan umune ikennye esa. Nke ibuzo a lu nwunye, o nwunhun bu o muni nwa. ³⁰ Hun me e ebuo no luma okpoho hu; omegu, o no nwunhun bu o muzikwoni nwa. ³¹ Ihien ohu hu mezikwo hun me we eto le ndi ozo ile hoduni, d'e ru ni we esa lugbari okpoho hu—a nwunhunchanrin we, bu amuni we nwa. ³² Omegu, okpoho nwen no nwunhun. ³³ O ru ogen ndi nwunni e gi lihi, nwunye onye ke okpoho hu jenko d'a wu ime we ile ebe o me ni we esa lugbari a?"

³⁴ Jesu no si we, "Ndi ogenni suo a lu di le nwunye, e ye we a luru; ³⁵ kani o rikọ erira ogen hu lalani. Makeni, ndi hu we jenko d'e weri ni we

furu efuru, hụn wẹ jenkọ d'a gha ọnwun weli keni wẹ bi oge hụ a lukọ di lẹ nwunye, eyekọ wẹ wẹ luru. ³⁶ Wẹ sikọ d'a nọ ke ndi mmọn-ozị; anwunkozi wẹ. Wẹ wu umu Osolobue—makeni wẹ wu ndi gha ọnwun lihi—elezi wẹ ihian-mmaka. ³⁷ O me nke iweli ndi nwunni, Mozizi lẹ enwen ẹ e kuguod'a ime Ekukwo-nso ni wẹ sikọ d'e weli ndi nwunni. Ebehu ọ nọ ku oku akụ-ọfia hụ ri e nwun okun bu ọ dunni okun k'ọ nọ ku ẹ, ebehu ọ nọ kpọ Di-nwonn-enyi 'Chuku Ebrahim lẹ Chuku Aziki lẹ Chuku Jekopu'. ³⁸ Osolobue ndi ri ndun k'ọ wu, ele nke ndi nwunni, makeni ebe ọ ri, ihian ile ri ndun."

³⁹ Ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu nọ si, "Onye-nkuzi, y'a zaguọ ọhunma!"

⁴⁰ Egun anizini wẹ juzi a ajuju.

Nwa Onye Ke Kraisti Wu?

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ 'Ya Jesu nọ si wẹ, "Ki hain wẹ gi e ku ni Kraisti, Onye Hụ Osolobue Tume, wu nwa Defidi? ⁴² Bu Defidi lẹ enwen ẹ e kuguọ oku ime ehuhuo Ebuoma, si,

'Di-nwonn-enyi si Di-nwonn-m,

"Nodi ali eka-nni m,

⁴³ d'e ru mgbe m giguu ndi inenren i

henrin ihien i gi a zoma uku." '

⁴⁴ O me nwan ni Defidi kpọ Kraisti 'Di-nwonn-m', nani k'o donzi nwan wuru nwa Defidi?"

Jizosi A Do Wẹ Eka-ntin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Ebehu ihian ile ri e gon ẹ ntin, Jizosi nọ si umu-azuun a, ⁴⁶ "Kpachanpu ni enya ebe ndi-nkuzi Iwu ri: ọ suọ wẹ ni w'e yi ewuru tueni a ghahunme;

o sụo wẹ nị w'e kelesonme wẹ ekele pu-ichen ime afia le ebe ndi ozo ihian risonme; o sụo wẹ nị wẹ a nodi isi-ochi ime ulo-ofufe le ebe wẹ no e ri oriri. ⁴⁷ W'e rigbu ikpoho di wẹ nwun, e gi ekpere sueni e kpume e! Wẹ jenkọ d'a narin afunfun ka njo.”

Isi Nke Ohu-kwasi-ogun

Oyiye Ogbennyẹ Di Ẹ Nwun Ye

(Mak 12.41-44)

¹ Jesu no lee enya, hun ke ndi idafin ri e bu oyiye wẹ e che ime ebẹhu w'e buche oyiye ime Ulo-nsọ; ² o hunzi ogbennyẹ mgbeleke ohu di ẹ nwun k'o buche ikobo ebuo. ³ 'Ya o no si, “Ezioku ke m ri a gwa unu ni okpoho ogbennyẹ-mgbelekeni di ẹ nwun kachanrin wẹ ile e ye. ⁴ Make ni wẹ ile gha ime hun bu oda wẹ nwe wepuha, ye—kale 'ya nwen, ke o mehan ogbennyẹ, o yechanrin ihien ile o nwe o gi bi.”

Jizos' E Ku Ẹ Ni Wẹ K'e Tikpo Ulo-nsọ Ri Jerusalem
(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵ Ndi hu ime umu-azun a hu e ku oku Ulo-nsọ, e ku oku omuma ndi magbu enwen wẹ mma le oyiye pu-ichen ndi wẹ ye Osolobue hun wẹ gi cho Ulo-nsọ mma. Kani, Jizosi no si wẹ, ⁶ “O me nke ihien ndini unu ri a gba-ilee, ogen lala hun o gi meni o nwonnika kaka ogbe omuma ohu hun k'a hodụ elu ibe e, wẹ k'e tituchanrin wẹ ile.”

Nsongbu Le Ukpokpo Lalani

(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)

⁷ Wẹ no ju a, si, “Onye-nkuzi, elee mgbe ke ihien ndini jenkọ d'e gi me? Ki wu ahima hun siko d'a gho si ni ihien ndini e d'e me?”

⁸ Jesu nọ sị wẹ, “Dọnrin ni ẹnya makẹ wẹ gha e dufie unu. Makeni, ndi bu ọda siko d'e gi ẹfan m bịa, sị, ‘Mmẹ wu Kraịstị’, a sizi, ‘Ogẹn hu e ruguo!’ Kani, esonkwole ni wẹ. ⁹ Unu nu otiti agha ichen-ichen le otiti ndi risonme a lusun ndi okiki, anikwole ni egun tu unu. Makeni, udi ihien ndini jenko d'e bu uzọ me—kani ogugu-ogẹn abiakọ ozigbo hu.”

¹⁰ Ya o nọzi sị wẹ, “Alị le alị jenko d'a lu agha; alị-eze siko d'a lusun alị-eze agha. ¹¹ Oken alị-omahilie le unwun le eje-emu ichen-ichen e feni siko d'a ri ebe ri ichen-ichen. Ihien ndi a tu egun le ihien ndi a tu ẹnya jenko d'a puha igwere.

¹² Kani, ihien ndini ile gini d'e me, wẹ jenko d'a nwunrun unu, kpokpo unu; we unu ye wẹ ni wẹ kin unu ikpe ime ulo-ofufe ndi Ju ebe ri ichen-ichen, bu unu che ulo-ngan; wẹ siko d'e gi ufiri ẹfan m we unu jenni ndi nze le ndi Gọvano. ¹³ Onwan siko d'a wu oghere unu e gi shia ni m eri ebe wẹ ri. ¹⁴ Kwademe ni nwan obi unu ni unu erotoko ke unu a don kinrin onu unu o gini d'e ru. ¹⁵ Makeni m siko d'e ye unu amamihiẹn le oku-onu hun ndi ikpe unu jenkoleni d'a saeka shari mobu papu.

¹⁶ Ndi muni unu le umune unu—ikennye le ikpoho—le ndi nke unu le ndi owu unu jenko d'e rede unu. Wẹ jenko d'e gbu ndi hu ime unu. ¹⁷ Ize unu jenko d'e ze ihian ile makẹ ufiri ẹfan m. ¹⁸ Kani o nwonna akpu ntutu ohu ri unu isi hun jenko d'a la iwi. ¹⁹ Dikenme ni ndidi keni unu hun uzọ nwe nzuopuha.”

*Jesu E Ku E Ni Wẹ Jenko D'e Tikpo Obodo
Jerusalem*

(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

20 “Kani, unu hun ke ndi-agma fihunme Jerusalem, unu a marin ni ogen we jenko d'e gi tikpo a ariguo nsue. 21 Ogen hu, ndi hun ri Judia we gbasi elu-ugu ndi risonme ebegu; ndi hun ri ime Jerusalem we gha ime e pu; ndi rileni ime e abanyekwole ime e. 22 Makeni ogen hu siko d'a wu ogen Osolobue gi e megwari, ogen hun w'e gi mezuchanrin ihien ile we de ime Ekukwo-nsu. 23 O jenko d'a fu ndi ri ime le ndi pa nw'eka orun uhuhin hu. Makeni, oken nsongbu siko d'a ri alini; oken onuma k'e we k'e gi son ndini. 24 We jenko d'e gi opia-agma gbu we; we meriguu we, e duru we we nke ndi we meri, si ali ile ri ichen-ichen. Ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju jenko d'a gha a zo Jerusalem uku d'e ru ni ogen ali ndi ozo e zu.”

*Obibia Nwa Nke Ihian
(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)*

25 “We jenko d'a hun ihien-ahima ime enya-anwun le ifon le kokishia ri igwere. Ime uwa, ali ichen-ichen jenko d'a ri ime nsongbu, make oken uzun ohimin ri a zun le ebiri o ri a kpo; o siko d'a gba we nghari-nya. 26 Ndun siko d'a guu ihian make egun ihien jenko d'e me uwa ile, makeni iken ndi ri igwere jenko d'e mehunme. 27 Ogen hu ke we jenko d'e gi hun Nwa nke Ihian k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala ime orukpu. 28 Ogen ihien ndini e gi bidon, turu ni nwan oto, unu e wesi isi elu, makeni ogen we gi gbapuha unu a riguo nsue!”

*Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)*

29 'Ya Jizosi no tu ni we ilu: “Lekpo ni osisi figi le osisi ndi ozo ile: 30 Hun we gihu foma ehuhuo,

unu le enwen unu e gi enya unu hun a, gi e marin ni udu-mirin e d'e bidon. ³¹ Erirazikwo, unu hun ke ihien ndini ri e me, unu a marin ni ali-eze Osolobue a riguo nsue.”

³² “M ri a gwa unu ezioku, ndi ri ogenni aguchanringuko ihien ndini we kebe me. ³³ Elu-igwee le uwa jenko d'a ghafe, kani, ihien m ku aghafeko: o k'e mezuriri.”

Kwademe Enwen I!

³⁴ “Kani, kpachanpu ni enya, amamgbe oken ehufu, oken oriri-le-orira le uhue ihien uwan a nyindan obi unu, uhuhin hu a nwundon unu idumuzi ke onyan. ³⁵ Makeni, uhuhin hu sikwo d'e kunrun ihian ile ri elu-uwa. ³⁶ Munrun ni nwan enya ogen ile; e me ni ekpere ni Osolobue me unu sa-eka wanahin ihien ndini ile jenko d'e meririni, sazikwo eka turu ihun Nwa nke Ihian.”

³⁷ Uhuhin ile ke Jesu gi a kuzi ime Ulo-nsq, kani ohi gba, o pu, si ugu ahun w'a kpo Oliveti d'a nodi. ³⁸ Uzo utuntun ile ihian ile hu a bia d'e kunrun e ime Ulo-nsq, e gon e ntin.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

E Ri Ni We Jesu Ngo

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Ogen Mmemme ahun we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu hun w'a kpozikwo Mmemme-Nghafe gi rume, ² ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu hu a cho uzo w'e gi gi nzuzue gbu Jizosi, makele egun ndi ali ri a tu we.

*Judasị E Kweri N'ọ Sikọ D'e Re Jesu
(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)*

³ 'Ya Ekwensụ nọ banye ime Judasị hụn w'a kpọ Iskarotu, hụn wụ onye ohu ime umu-azuun mmebuo hu. ⁴ O nọ pu, jenne d'e son ndi-isi nchuejan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ ku ke o don re Jesu ye we.

⁵ Ogen we gi nu a, efo nọ suọ we usuo, we nọ kweri ni we jenkọ d'e ye e egho. ⁶ 'Ya o nọ kweri. O nọ choma ezigbo efe o jenkọ d'e gi we Jesu ye we ebe ndi bu oda rileni.

Oriri-Nghafe

(Esodosi 12.1-20; 13.3-10; Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30)

⁷ Uhuohin hu we gi e bidon Mmemme we gi e ri Bređi nwonleni yisti o gi a fu e ru, uhuohin ahun we gi e gbu nwa-ebulu Nghafe, ⁸ Jizosi nọ zipu Pita le Jonu, si we, "Jenne ni d'a kwademe ihien ni enyi ri Oriri-Nghafe."

⁹ We nọ ju a si, "Elebe k'i cho ni enyi nọ memẹ e?"

¹⁰ O nọ si we, "Gon ni ntin: unu banyekoni ime obodo, okennyeh ohu bu ite-mirin jenkọ d'e kunrun unu. Sonn'e banye ulo o sikọ d'a banye. ¹¹ Si ni onye nwon ulo hu, 'Onye-nkuzi si i, "Elebe ke mmughe hu obia a nodi ri, hun mme le umu-azuun m jenkọ d'a nodi ri ihien-oriri Nghafe?" ' ¹² O sikọ d'a ghosi unu mmughe ohu shiani ri ibe elu, hun we kwademe guo ohunma-ohunma; nọ ni ebehu kwademecharin ihien ile."

¹³ 'Ya we nọ jenne. We nọ hunchanrin ihien ile k'o don gwa we, 'ya we nọ kwademe Oriri Nghafe.

Oriri-nsọ

¹⁴ Ogen e ru, Jizosị nọ weri oche, ndi-ozì hụ pụ-ichèn nọ sọn ẹ nọdịsonmẹ alị—nị wẹ ri Oriri hụ. ¹⁵ Jizosị nọ sị wẹ, “A chọkẹnmeke m nị mmẹ lẹ unu ri Oriri-Nghafeni m gini d'a ta afunfun! ¹⁶ Makẹni, m rị a gwa unu, erikozị m'a d'e ru mgbe ihien wẹ gi ẹ e ku jenkọ d'e gi mezu ime Alị-eze Osolobue.”

¹⁷ Ya ọ nọ weri mkpu, o yegụu Osolobue ekele, ọ nọ sị, “Weri ni onwan kerì. ¹⁸ M rị a gwa unu nị arakozị m manya vainị d'e ru mgbe Alị-eze Osolobue bia.”

¹⁹ 'Ya ọ nọ weri ogbe-brẹdi, ye Osolobue ekele, bebe ẹ, wẹ ẹ ye wẹ, sị, “Onwan wu ehịu m, hụn wẹ rị e gi ufiri unu e ye. E mẹ ni onwan e gi a nyanhan m.” ²⁰ Eriira k'o dọnzikwo weri mkpu hụ ye wẹ, ogen wẹ gi riguu, sị, “Mkpuni wu nkwerigbama ohun hụ Osolobue tume, hụn wẹ gi edeke m biye aka—edেকে m wẹ gi ufiri unu gbapu.”

²¹ “Ka lee n'ẹ, mmẹ lẹ onye jenkọ d'e re m rị ebeni e ri ihien-oriri! ²² Nwa nke Ihian sikọ d'a nwun ke Osolobue don ku, kanị nsongbu rị nị onye hụ jenkọ d'e ren'ẹ!”

²³ 'Ya wẹ nọ juma ibe wẹ ke onye ime wẹ jenkọ d'e me ihienni.

Onye Kachanrịn?

²⁴ Ndi-ozì ahun pụ-ichèn nọ domazikwo ndondo ime igunrun wẹ onye wẹ sikọ d'e weri ni 'ya kachanrịn ime wẹ ile. ²⁵ Jizosị nọ sị wẹ, “Ndi-nze uwa a kị ndi wẹ rị a kị rike sị uwe nwe wẹ; ndi rị a kịni a za ‘Ome-oghọ!’ ²⁶ Kanị, emekwole ni erira. Kama, onye kachanrinni ime unu 'ya nọ ke onye kachanrịn nwata; onye-ndu 'ya nọ ke odibo. ²⁷ Egheẹ, onye kade ibe ẹ? Onye hụn nọdị alị e ri

ihien-oriri ra onye hun ri e buhe ihien-oriri, e jen ozi rin'a? Ele onye hun nodi ali e ri ihien-oriri ka? Kani, m ri nwan ime igunrun unu leke onye e jen ozi.”

²⁸ “K'osilerị, unu wu ndi son m nodi ime nsongbu ile we gi lele m, unu anatoni m: ²⁹ m ri nwan e ye unu Ali-eze a ki—noke ke Nedi m don ye m, ³⁰ keni unu hun uzọ son m ri, son m ra ime Ali-eze m; unu siko d'a nodisonme enu ukpo-eze, e kin ikpun-ulo mmebuo ri Izrelu ikpe.”

*Jizos' E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jọn 13.36-38)*

³¹ “Saimonu, Saimonu! Gon nti! Ekwensu a siguo Osolobue ni a lele unu ile, keni o yo unu ke we don a yo oka. ³² Kani, e meguo ni m'i ekpere Saimonu, amamgbe okukwe i a dan. Ogen y'e gi gbehutoogu obi kinhen azuun, y'a gba umune i ume.”

³³ Kani, Pita no si, “Di-nwonna-enyi, a kwademeguo m ni m jenko d'e son i jen ngan, sode i nwunhun!”

³⁴ Jizosi no si a, “Pita, m ri a gwa i, okpa gini d'a kwan ukinkin tanni, i siko d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.”

Eka Le Opia-agma

³⁵ Ya Jesu no ju umu-azuun a ajuju, si, “Ogen hu m gi zipu unu, si unu ewerile egho mobu buru eka mobu akpukpo-uku, o nwongho ihien koni unu?” We no si a, “Mba, o nwonna.”

³⁶ Jesu no si we, “Ujeni, onye nwon egho ya weri e nwan; onye nwe eka ya buruzikwo a. Onye nwonlani opia-agma 'ya re ewuru o yiye elu e, gi e

n̄onrin oṗia-agma. ³⁷ Makeni, m rị a gwa unu nị ihien ahun Ekukwo-nsọ ku, nị 'We jenkọ d'a gụn a yeni ndị a dan iwu' jenkọ d'e mezuriri ebe m rị.

Ezie, ihien we de ime Ekukwo-nsọ banyeni m hu e mezu."

Umụ-azuun a nọ si a, "Di-nwonna-enyi, lee e, oṗia-agma ebuo rị ebeni!"

³⁸ 'Ya o nọ si we "Ohun e higo."

*Jesu A Nọ Elu Ugu Olivu Me Ekpere
(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)*

³⁹ Jesu nọ gha ime obodo hu pu, jemma elu Ugu Olivu k'o don e me mbu, umu-azuun a nọ sonme e. ⁴⁰ Ogen o gi ru ebahun, o nọ si we, "Me ni ekpere make unu gha a danban ime onwunwan."

⁴¹ 'Ya o nọ jenshi ihun ekere, ihien rike ebe mburu e ru we ma a, gbu osekpụ, me ekpere, ⁴² si, "Baba, omeni y'a chogho, napu m mkpu afunfunni; kanị, uche i 'ya me, ele nke m." ⁴³ Ya mmọn-ozị nọ gha elu-igwee d'e kunrun e, yeche n'e iken. ⁴⁴ Makeni o rị ime oken ufu, o mekenme ekpere kari k'o me mbu; obanje e nọ ke edeke rị a tatuni.

⁴⁵ Ogen o gi gha ebahun o rị ali e me ekpere lihi oto, o nọ bia d'e kunrun umu-azuun a; o nọ hun nị we rị uran, makeni ehụ ro we gi kwan ekwan. ⁴⁶ 'Ya o nọ si we, "Kị unu rị a ranhinni? Lihi ni oto me ekpere make unu gha a danban ime onwunwan."

*E We We Jizosi Ye We, A Nwunrun W'a
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jon 18.3-16)*

⁴⁷ Ebe Jizosi rikwo e ku oku, idenmizi, igunrun ihian nọ bia. Onye hu w'a kpo Judasi, onye ohu

ime ndi-ozì pụ-ichèn mmèbuo hụ, duhe we. O nọ jẹburu Jizosị d'e su e onu. ⁴⁸ Kanị Jizosị nọ sị a, “Judasi, isu-onu k'i gi e re Nwa nke Ihian?”

⁴⁹ Ogen umu-azuun ndi we le Jesu wi gi hun ihien jenkọ d'e meni, we nọ sị Jesu, “Di-nwonnì-enyi, ni enyi gi oĩa-agma enyi lu ogun?!” ⁵⁰ Onye ohu ime we nọ banpu odibo onye-isi nchụ-ẹjan ntin eka-ihien.

⁵¹ Jesu nọ sị we, “Kusi ni ihienni!” 'Ya o nọ metu okennyè hụ eka ntin, zuo a.

⁵² Ya Jizosị nọ sị ndi-isi nchụ-ẹjan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ le ndi-isi—hun we ile gba bia ebèhù d'a nwunrun a, “Kì unu buheni oĩa-agma le egbe, rike sị m wu onye-ohin? ⁵³ Ogen ahun mme le unu gba a ri ime Ulo-nsọ uhuhin ile, unu anwunni m. Kanị hunni wu ogen unu le ogen iken ishi gi a ki!”

Pita a Ghorì N'ọ Marìn Jizosị

(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 67-72; Jon 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ 'Ya we nọ nwunrun Jesu, duru e jenne, we si iwe onye-isi nchụ-ẹjan. Kanị Pita sonko a azuun —bu egbata we e teyeghozi. ⁵⁵ Ogen ndi ri ebèhù gi fiye okun ahanmahan ezi-ogwa onye-isi nchụ-ẹjan hụ, nohunme okun ahun, Pita nọ nodiyeni we. ⁵⁶ Ogen nwa-agboọ ohu hun wu odibo gi gi okun ahun we fiye legha Pita k'ọ nodi ebahun a nyan okun, o bu enya tuma a, o nọ sị, “Okennyeni le Jizosị te wizi kwò!”

⁵⁷ Kanị Pita nọ ghorì, sị, “Okpoho, amarìn m'a!”

⁵⁸ O tebe, onye ozọ a hun Pita, o nọ sị a, “I wuzi onye ohu ime we!” Pita nọ sị a, “Di-enyi, ele mme!”

⁵⁹ Ihiẹn nọ kẹ mgbahunmẹ ọkọlọkọ a ghafegụ, onyẹ ọzọ nọzị sị, “Irụ-uka arị a, okennyeni lẹ Jesu wị, makeni onyẹ Galili k’ọ wụ!”

⁶⁰ Pita nọ sị a, “Di-enyi, amarịn m ihiẹn i rị e ku!”
Kẹ Pita dọn rị e ku okuni, ọkpa nọ kwan.

⁶¹ ‘Ya Di-nwọnni-enyi nọ gbeghuto, bu ẹnya zinmẹ Pita. Pita nọ nyanhan oku Di-nwọnni-enyi gwa a, k’o dọn sị a, “Ọkpa gini d’a kwan ukinkin tannị, i k’a ghorị mgbe etọ nị y’a marịn m.” ⁶² Pita nọ pụ d’a kwan ezigbo ẹkwan.

E Gbu wẹ Jizọs’ Ili, Kpa A Ye Emu
(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Ikennyẹ ndị hụ gi Jesu e che ẹ nche nọ kpama a e ye emu, e gbu ẹ ili. ⁶⁴ E kẹkin wẹ ẹ ẹnya, a jụ a, a sị, “Bu nwan amuma! Onyẹ ime ẹnị fịan i ihiẹn?!”
⁶⁵ Wẹ nọ kusonmẹzi ihiẹn ndị ọzọ bu ọda, e gi ẹ a kpari ẹ.

E Weri Wẹ Jizọsị Si Ogwa Ndi-isi Nkikwama
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jọn 18.19-24)

⁶⁶ Ogẹn eki gi fọn, Ndi-isi ile nọ zu ogwa—kẹ ndi-isi nchụ-ẹjan kẹ ndi-nkuzi Iwu. ‘Ya wẹ nọ duru Jizọsị, duhẹ ẹ Ogwa Ndi-isi nkikwama ahun zuni. ⁶⁷ Ndi-isi nkikwama ahun nọ sị a, “Omẹni ‘yụ wụ Kraịstị, Onyẹ Hụ Osolobue Tume, gwa ẹnị?” Ọ nọ sị wẹ, “M gwa unu, unu e kweriko; ⁶⁸ m jụ unu ajuju, unu azako. ⁶⁹ Kanị, gha kikeni jẹnme, Nwa nke Ihian jenko d’a nọdị alị ẹka-nni Chuku, Onyẹ nwe iken ile.” ⁷⁰ Wẹ ile nọ sị, “Iyụ wụ nwan Nwa Osolobue?”

Ọ nọ sị wẹ, “Ya kẹ unu rị e ku nị ya kẹ m wu.”

⁷¹ Wẹ nọ sị, “Kị ẹnị rị a chozị nị osheri! Ẹni e gigo ntin ẹnị nụ ihiẹn o ku!”

Isi Nke Ẹto-kwasi-ogun

E We We Jizosi Jenni Govanọ Wu Paileti
(*Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jon 18.28-38*)

¹ 'Ya Ndi-isi Nkikwama hu ile no lihi oto, weri Jizosi jenni Paileti, hun wu Govano ri a kidon ni ndi Rom. ² Ebehu ke we no kinme, si, "Enyi nwundon okennyeni k'o ri e dufie ndi ali enyi, a si we akuzile eze-kani wu Siza ugwo-isi. O sizikwo ni 'ya le enwen e wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, 'ya wu ni o wu eze."

³ Paileti no ju Jesu, si, "Iyu wu eze ndi Ju?"
O no si a, "Ye kuguo a."

⁴ Ya Paileti no si ndi-isi nchu-ejan le igunrun hu, "Ahunni m ihi en m'e gi ma okennyeni ikpe."

⁵ Kani, we hukwo e ku e, a si, "O gi nkuzi e e buheni ndi ile ri ime Judia isusu. Ime Galili k'o gha bidon, o ruguo nwan ebeni."

Paileti A Si We We Jesu Jenni Herodu

⁶ Ogen Paileti gi nu ihienni, o no ju we ke okenye hu wu onye Galili. ⁷ Ogen o gi marin ni azuun Herodu ri a ki k'o gha bia, 'ya o no zi e jenni Herodu, hun rizi ime Jerusalem ogen hu. ⁸ Ogen Herodu gi hun Jesu, efo no suo a usuo oda-oda, makeni o teke o choma n'o hun a. Makeni, o nuguo otiti e, a tu enya n'o siko d'a hun a ebe o ri a run orun-atumenya. ⁹ 'Ya o no jusonme Jizosi ajuju bu oda, kale Jizos' a shiarin'a ihi en owule. ¹⁰ Ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu turuhukwo ebahun e kukenme eje-ihien bu oda we si ni 'ya k'o me.

¹¹ Herodu le ndi-agma a nozi me Jesu rike onyetei, kpa a ye emu. "Ya Herodu no yime e ekwa ma

mma, zikin ni Paileti ya. ¹² Uhuoḥin hu ke Herodu le Paileti henrin owo; we te wu enenren mbu.

E Wehe We Jizosi Ebe Ihian Ile Ri

¹³ Paileti no kpogbama ndi-isi nchu-egan le ndi-isi le ndi ali hu ile, ¹⁴ si we, “Unu wehe ni m okennyeni; unu si no ri e dufie ndi alini. E leleguo m'a nwan id'anya unu; ahunni m eje-ihien ndi hu unu si ni 'ya k'o me. ¹⁵ Herodu le enwen e ahunzikwoni eje-ihien owule o me, 'ya k'o gi zikinhen ni enyi 'ya azuun. Lee ni enya, o nwonna ihien okennyeni me hun we gi gbu e. ¹⁶ 'Ya wu, m jenkọ d'a si we fian a mkpinsin, a hatu m'e no lama.”

¹⁷ (Ogen Mmemme-Nghafe owule Paileti k'e wepuhariri ni we onye-ngan ohu.)

¹⁸ Kanị igunrun hu ile no yime oro, a si, “Wepu onyeni! Gbu e! Wepuha ni enyi Barabasi!”

¹⁹ (Barabasi ni wu okennye ohu we buche ime ulongan make ufiri isusu me ime obodo hu le ochu o gbu.)

²⁰ Make ni Paileti te cho no hapu Jizosi ye, o no gwamazi igunrun hu oku. ²¹ Kanị we ile hukwo e yi oro, a si, “Kpogbu e! Kpogbu e!”

²² Paileti no gwazi ndi ahun oku hun me mgbe eto, si, “Ki hain? Elee eje-ihien k'o me? Ahunni m ihien owule o me hun we e gi gbu e! 'Ya wu, m jenkọ nwan d'a fian a mkpinsin, hatu e ye.”

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jon 18.39–19.16)

²³ Kanị we hukwo e yi oro, a gwakenme e 'ya kpogbu Jizosi. Oro we no kari eka; nke we no bun.

²⁴ 'Ya Paileti no ma Jizosi ikpe hu we cho no ma a.

²⁵ Ọ nọ hatu onye hụ we chọ—onye hụn we gi ufiri isusu le igbu-ochu buche ime ngan.

Ọ nọ we Jizosi ye we kpogbu—nọke ke ndi hụ don chọ.

E Duru We Jesu D'a Kpogbu Elu Obe

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)

²⁶ Ebe ndi-agma dukọ a, we nọ hụn okennyẹ ohu w'a kpọ Saimonu, onye obodo Saĩrini, hụn gha ali-ọfia lala ime obodo. We nọ kwondon ẹ, bu obe hụ kwasị a uvun, si a buru ẹ sọnmẹ Jesu.

²⁷ Igunrun ihian hụ e sọn Jizosi, we le ikpoho ndi ri a kwan ni Jizosi ekwan, e ti ẹka obi, e gon'ẹ. ²⁸ Jesu nọ gb hutọ, si we, "Ikpoho Jerusalem! Akwanle ni ni m ekwan, ka kwanmani ni enwen unu le umu unu. ²⁹ Make ni oge zen lalariri, hūn we e gi si, 'Ndi-agan le ikpoho mutule ni nwa le ndi yetule ni nwa eran e nweke isi-oma.' ³⁰ Oge hū ihian jenko d'a gha a si ugu, 'Dankwasị ẹnyi ndo-o!', a si oke, 'Kpume ẹnyi ndo-o!' ³¹ Make ni, o me nwan ni we ri e me ihieni oge osisi gi ri ndun, kini k'e me o kpogu nkun?"

A Gun W'a Yeni Ndi Njo

(Azaya 53.12)

³² O nwon ikennyẹ ebuo ozo hūn we duru we le Jesu d'a kpogbu—kani ndini me eje-ihien.

A Kpoma We Jesu Elu Obe

³³ Oge we gi ru ebegu w'a kpọ "Okpokom'isi", we nọ nọ ebegu kpoma Jesu elu obe, iya le ndi hū me eje-ihien—onye ohu azuun ẹka-nni ẹ, hūn-ẹbo azuun ẹka-ekpen ẹ.

³⁴ Jesu nọ sị, “Baba, gbaghari wẹ, makele amarin wẹ ihien wẹ ri e me.”

Wẹ nọ tụ-nkpọ, gi ẹ kerị ẹkwa a.

³⁵ Igunrun ihian turu ebẹhụ, e lee ile; kanị, ndi-isi ndi Ju hụ a kpa a e ye emu, a sị, “Ọ zuọ ndi ọzọ. 'Ya zuọ nwan enwen ẹ nụ—mbuni iya wu Kraisti Osolobue, Onye Hu Osolobue Tume, Onye Hu o hori!”

³⁶ Ndi-agma huzi a kpa a e ye emu: a bia wẹ d'e kunrun ẹ, ye ẹ manya ru-uka, ³⁷ sị a, “Omēni iyū wū Eze ndi Ju, zuopuha enwen i!”

³⁸ O nwezikwo ihien wẹ deye elu obe hụ. Ihien wẹ de wu, “Onwan wu Eze ndi Ju.”

³⁹ Onye ohu ime ndi hụ me eje-ihien hun wẹ kpoma elu obe nọ kparime ẹ, a sị a, “Ele 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume? Zuopuha nwan enwen i, y'a zuopuhazikwo enyi!”

⁴⁰ Hun ebọ nọ jugbo hun ku ihieni, sị, “Y'a ra tude egun Osolobue—ebe o me ni ikpe ohu ke wẹ ma 'yu le iya? ⁴¹ Ikpe wẹ ma enyi nwen furu efuru, make ni ihien enyi cho ke enyi ri a hun; kanị o nwonni ihien okennyeni me.” ⁴² 'Ya o nọ sị Jesu, “Jizosi, ogen y'e gi bia rikẹ Eze, dodo nyanhankwo m-o!”

⁴³ Jesu nọ sị a, “M ri a gwa i ezioku, tanni, i siko d'e son m nodi ime Ali Izu-iken wu Paradaisi.”

Onwun Jizosi

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ Ihien nọke okuloku mmebuo finnai, ogen hụ enya-anwun gi a ri isi, ohihi nọ gbachanrin ali hụ ile d'e ru okuloku eto finnai, ⁴⁵ make ni anwun amuzini. Ekwā wẹ gi gbombepu Ebẹhụ-kachanrin-nsọ

ime Ulo-nsọ nọ bawapụ ebuo* . 46 Ya Jesu nọ gi oken olu yi oro, si, “Baba, e bu m mmọn m che i eka!” O kugụ ihienni, o nọ kwonbepu, nwunhụn.

47 Ogen onye-isi agha hu hun ki ndi-agma kpogbun'e gi hun ihien meni, o nọ ja Osolobue mma, si, “Ezioku-ezioku, eka okennyeni ri ochan!”

48 Ogen ndi hu ile gbakikome ebahun e lee ilee gi hungu ihien meni, we nọ tiri eka obi lama. 49 Ndi ile marin Jesu ohunma le ikpoho ndi hu gha Galili sonhen e notezi ekere, e lee ihien ndi ri e meni.

Olili Jizosi

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42)

50 Ogen hu, o nwon okenye ohu efan a wu Josefụ, hun gha obodo Arimatia ri Judia bia. O wu ezigbo ihian le onye e bi obibi ri ochan. O ri e che obibia Ali-eze Osolobue.

O wu onye ohu ime Ndi-isi Nkikwama— 51 kani, o kweyeni ni we ime ihien we ku le ihien we me Jesu.

52 O nọ jẹn d'e kunrun Paleti, si a buye e ehụ Jizosi. 53 'Ya o nọ gha elu obe butu e, gi ekwa line kwama a, bu e che ime ili we liyetuleni ihian hun we gu rike okporo ye ime omuma zeni.

54 Uhuohin Nkwademe ro (Uhuohin Fraide), hun we gi a kwademe Uhuohin Izu-iken, bu o rumeguọ enyasi hun Uhuohin Izu-iken gi e bidon.

55 Ikpoho ndi hu gha Galili sonhen Jizosi nọ sonme Josefụ, we nọ hun ili hu, hunzi ke we don donme ehụ Jizosi. 56 Ya we nọ lama d'a kwademe ihien ndi e shin ohunma le uden we jenkọ d'e gi te ehụ hu.

* **Isi Nke Eto-kwasị-ogun:45** Eşodşisi 26.31-33

O ru Ụhụọhịn Izu-ikẹn, wẹ nọ zu ikẹn—makẹni ẹrịra kẹ İwu ku.

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ọgụn

Jesu A Gha Ọnwụn Lihi

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jọn 20.1-10)

¹ Kanị, ụzọ-ụtuntun biribiri ụhụọhịn ibuzọ ime izu-uka (hun wu nwan ụhụọhịn Sọnde), ikpoho ndi hu nọ weri ihien ndi ahun e shin ohunma wẹ kwademegụ, jẹmẹ ili hu. ² Wẹ nọ hun a ni e nupuguo wẹ omuma wẹ gi nukin onu ili hu. ³ 'Ya wẹ nọ banye ime e; kalẹ ahunni wẹ ehụ Di-nwonnienyi wu Jesu. ⁴ O nọ gba wẹ nghari-nya. Kẹ wẹ don ri e ro e, idenmizi ikennyẹ ebuo yi ekwa ri e be nwanran-nwanran nọ wuzoye ni wẹ. ⁵ Oken egun nọ tuma wẹ, 'ya wẹ nọ bu ihun koma ali. Ikennyẹ ndi hu nọ si wẹ, "Ki hain unu gi a cho onye ri ndun ebe ndi nwunni ri? ⁶ O rizi ebeni; o ghaguo onwun lihi. Nyanhan ni ihien o gwa unu ogen o gi ri Galili: ni, ⁷ 'Wẹ jenkọ d'e bu mme wu Nwa nke Ihian che eka ndi njo, a kpogbu wẹ m; kanị hun m'e akp'ohin eto, m k'a gha onwun lihi.' "

⁸ Ya ikpoho ndi hu nọ nyanhan ihien Jesu ku, ⁹ a gha wẹ ili ahun lua, wẹ nọ gwa madu mmanai hu le ndi ozọ ile hoduni. ¹⁰ Ikpoho ndi hu wu Meri onye Mag'dala le Juana le Meri nne Jemisi; uwe le ikpoho ndi ozọ wẹ ile wi gba gwa ndi-ozu hu pu-ichen ihien ndini. ¹¹ Kanị, ndi-ozu hu pu-ichen egini e don makeni ihien wẹ ri e ku ri wẹ hu kẹ oku nwonleni isi.

¹² Kanị Pita nọ lihi oto, gbasi ili ahun; o hulua ali, nyonye, 'ya o nọ hun ekwa line hu wẹ te gi kwama

Jesu, kanị o nwonzini ihien ọzọ ọ hun. O nọ pu, e ro ihien menị.

Umụ-azụun A Jenko Ẹmausu A Hun Jesu K'ọ Ghagụ Onwun Lih

(Mak 16.12-13; Luk 24.44-47; Jọn 5.39, 45-47)

¹³ Uhuohin ohu ahun zi, umụ-azụun Jesu ẹbuo jenko obodo ohu me ẹkere w'a kpọ Ẹmausu. (Gha Jerusalem d'e ru Ẹmausu wu ihien ri ke maili esa.) ¹⁴ We hu e ku oku ihien ndi hu ile meni. ¹⁵ Ke we ri e ku, e shi inyenren, 'ya Jizosi le enwen e no nochime we, son we jensonme; ¹⁶ kanị anini we we koma a enya. ¹⁷ Ya Jizosi no si we, "Elee inyenren ke unu shiko ihienni ile jenko?"

We no biwuzo, ronme ihun. ¹⁸ 'Ya onye ohu ime we w'a kpọ Klopasi no si a, "O nọke si 'yu suo wu onye obia ri ime Jerusalem hun marinleni ihien ndi me ebahun kete uhuohinni?"

¹⁹ Jesu no si, "Ki me?"

We no si a, "Thien ndi gbashari Jesu onye Nazareti: Okennyeni gi orun a le oku-onu a ghosichanrin n'ọ wu oken onye-amuma ri mkpa—ke ebe Osolobue ri ke ebe ihian ri— ²⁰ lezi ke ndi-isi nchu-ẹjan le ndi-isi enyi don we e ye we ni we ma a ikpe-onwun; 'ya we no ma a ikpe onwun, kpogbu e; ²¹ kanị enyi te nwon olile-enya ni iya wu onye hun jenko d'a gbapuha Izrelu!"

"Eghee, wezukade ihien ndini ile, onwan me e nwan akpu-uhuohin eto ihien ndini me. ²² Ozozị, ikpoho ndi hu ime ndi itu enyi me ihien tu enyi enya; we jen ili e uzo-utuntun tanni, ²³ kanị ahunni we ehụ a. We no kinhen d'a gwa enyi ni a hunguode we ohun ebe ndi mmọn-ozị pucha d'a gwa we ni ọ hu

ndun. ²⁴ Ndi hụ ime ndi enyi le we wi e jengwozi ili hụ, we nọ hunzikwo a ni o richanrin ke ikpoho ndi hụ don ku; kani ahunni we 'ya le enwen e."

²⁵ 'Ya Jizosi nọ si we, "Euu! Unu e zuzuke; o fuka unu orun ikweri ihien ile ndi-amuma ku ime Ekukwo-nsọ! ²⁶ Ekuni w'e ni Mezaya jenkọ d'a tagu afunfun ndini o kebe banye ogho a?" ²⁷ 'Ya Jizosi nọ gha ihien Mozizi de ime Ekukwo-nsọ d'e ru ihien ndi-amuma ile de kowachanrin ni we ihien ile Ekukwo-nsọ ku banyeni 'ya le enwen e.

²⁸ Hun we gi rume ehio obodo hụ we jenkọ, Jizosi nọ me rike si o k'e jenghafa; ²⁹ we nọ riokenme e, si a, "Du enyi nodi ndo-o, ni ohi a gbamaguo, uhuhin tanni a gumaguo ma." 'Ya o nọ banye d'e son we nodi.

³⁰ Ogen o gi nodi ali n'o son we ri ihien-oriri, o nọ weri bredi, gozi e; o nọ bebe e, we e ye we. ³¹ Ebehu ke enya we nọ shiapu, we nọ marin ni iya ro. 'Ya o nọ fori, ahunzini w'a!

³² We nọ si ibe we, "Ogen o gi a gwa enyi oku uzọ le ogen o gi ri a kowa ni enyi Ehuho-nsọ, ele o nọ ke si okun ri ime obi enyi a dun?"

³³ We nọ lihi oto ozigbo ahun, kin-azuun si Jerusalem; we nọ hun umu-azuun mmanai hụ le ndi ozo we le we wi ke we gbakikome; ³⁴ we ile gbakikomeni hụ a si, "Ezioku ro! Di-nwonna-enyi e lihiguo, Saimonu a hunguo a!"

³⁵ We ebuho nọ nwan gwa we ihien me uzọ, gwazikwo we ke we don ghoha ni Di-nwonna-enyi ro ogen o gi bebe bredi.

Umụ-azuun Jesu A Hun Jesu K'ọ Ghaguu Onwun Lih

(*Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jọn 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8*)

³⁶ Ebe mmadu ebuo hu ri a gwa we ihienni, Jizosi le enwen e no nwonpuha idemizi, turu etintinnai we. O no si we, “Udon 'ya ri ni unu.”

³⁷ We ile no jusohi, ezigbo egun no tuma we; we hu e ro n'a hun we onye-mmom. ³⁸ 'Ya o no si we, “Ki hain egun gi a tu unu? Ki hain unu gi e nwe obi-ebuo? ³⁹ Lee ni aka m; lee ni ukwu m: Mmoro! Metu ni m aka ni unu hun a ni mmoro; onye-mmom ara nwe uru le okpukpu ke unu don hun ni e nwongho m.”

⁴⁰ O kugu ihienni, o no ghosi we aka a ebuo le oku a ebuo. ⁴¹ Ebe omeni ekwerikwoni we—makele o tu we enya leni ighogho jun we obi—ya Jesu no si we, “Unu e nwegho ihien owule we ri eri ebeni?”

⁴² We no ye e mkpikpi azun we shi, ⁴³ o no narin we iya, ri e id'anya we.

⁴⁴ Ya o no si we, “Thien ndini ke m gwa unu ogen mmoro ni unu gi ri: ni ihien ile we de banyeni m ime Iwu Mozizi le ime ihien ndi-amuma de le ime Ebuoma jenko d'e mezuchanrinri.”

⁴⁵ 'Ya o no kpupu uche we keni we sa-aka ghota Ekukwo-nso, ⁴⁶ si we, “Onwan wu ihien we de: ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, siko d'a ta afunfun, nwunhun, nke akpu-uhuohin eto o gha onwun lihi; ⁴⁷ ni we jenko d'e gi efan a zi ndi ali ile ozi nroghari le mgbaghari njo—ni Jerusalem ke we jenko d'a gha bidon.

⁴⁸ Unu wu osheri ihien ndini ile hun meye unu enya. ⁴⁹ Lee n'e, m jenko nwan d'e ziheta ni unu

Mmọn-nsọ ahụn Nẹdi m kwe nkwa a. Ka cherikwọ nị ime obodo ebeni d'e ru oge wẹ yimegụu unu ikẹn hụ gha Elu-igwee bịa.”

Jizọsị E Si Elu-igwee

(Mat 28.19-20; Orun Ndi-Ozi 1.9-11)

⁵⁰Ọ nọ duru wẹ gha ime obodo hụ pụha, duru wẹ rukwọrị Bẹtanị; e ru wẹ ebẹhụ, ọ nọ kishi ẹka enu, gozi wẹ. ⁵¹Oge o gi rị a gozi wẹ, 'ya ọ nọ gha ime igunrun wẹ pụ, e wẹ w'ẹ shi elu-igwee. ⁵²'Ya wẹ nọ fe ẹ.

Wẹ nọ gi oken ighoghọ lakin Jerusalem. ⁵³Wẹ hụ a nọ ime Ulo-nsọ oge ile, a ja Osolobue mma.

**Elu Ọhụn: Ekwkwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a)
Revision of New Testament in Ika**

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1